

Izhaja ob 4 jutraj.

Stane mesečno 20.— Din
za inozemstvo 30.— „
neobvezno

Oglaš po tarifu.

Uredništvo:

Miklošičeva cesta št. 16/L
Telefon št. 72.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko

Upravišтво:

Ljubljana, Prešernova
ul. št. 54. Telef. št. 38.

Podružnici:

Maribor, Barvarska ul. 1.
Celje, Aleksandrova „

Račun pri pošti, čekov.
zavodu št. 11.842.

Ljubljana, 14. januarja.

Ob sporu za ljubljanski mandat je preko vseh formalnih in stvarnih pogojev za izpolnitve pogodbe ki jim vodstvo NNS ni hotelo zadostiti, treba poiskati in razlučiti politično jedro cele zadeve. Gre tu za dejstva in okoliščine, ki so tvorila bistveni, neravno ne zapisani del celoga takratnega kompromisa.

Dogodki zadnjih tednov so na neformalen način pokazali, da se boče ljubljanskega mandata na nemoralen način polastiti radikalna stranka. Stranka kuluka, zveze z Nemci in Turki, stranka korupcije in davčnega vijkaja, cinčnega plemenskega hegemonizma, ki zlorablja državo in narod ter se norčuje iz uradništva, ta stranka je dala denar iz bančne blaginje, da si kupi ljubljanski mandat.

Od leta 1922. naprej sega radikalna stranka v Slovenijo z nemoralnimi sredstvi, da si tu ustanovi postojanko. Pri tem je imela dosledno prav ne-srečno roko; kajti zajela je politične sviga - švage, ki so ji bili v sramoto. Zbrali so se okoli nje s prav malimi izjemami le amoralni spekulant, ki so se zavedali, da se zapisejo trino-gu radi lastnih trenutnih osebnih koristi in na škodo svojih sorokavov, naroda in države. Zgodovina slovenske radikalije, je zgodovina največje politične nemorale.

Leta 1922. sta dr. Ravnihar in dr. Triller na zagrebškem kongresu manifestirala zoper radikalno - demokratsko koalicio, češ, da prihaja vse zlo od radikalov, katerih naj bi demokracija krepko otresejo. Pribeževanju in Zevanju je ta stranka očitala, da preveč držita koalicio. Gospodje so na vso moč hvalili — Davidoviča, češ, da je on pravi mož, ki lahko zruši radikalijo.

Kdor je poznal značaje udeležencev, je takoj videl, da ta opozicija proti radikalom ni izvirala iz stvarnih razlogov, iz nacionalnih, državnih ali ljudskih ozirav. Znali smo, da je ta akcija bila le eden izmed mnogih pojavov čisto osebnih bolnih ambicij in zavisti. Gosp. Ravnihar je po ovinkih marširal v radikale.

Ko so se vršila v Ljubljani pogajanja za napredni blok pri volitvah v narodno skupščino, se je čulo, da se radikali na tihem zmenjeni z dr. Ravniharjem. Zato je JDS pred zaključkom pogajanj oficijelno vprašala NNS, ali namerava res dr. Ravnihar vsu-slučaj, da pride na v-sto, iti v radikalni klub. Dr. Ravnihar je odločno tajil. Treba pripomniti, da je tedaj vodila JDS v vsej državi in zlasti v Sloveniji hud boj z radikali in klerikali. V Ljubljani radikalna stranka sicer radi pre-majhnega števila podpisov na volilnem predlogu se svojega kandidata ni mogla postaviti, zato je pa z vso vehemenco in z vsem svojim časopis-nim in strankarskim aparatom na vso moč agitirala proti prof. Reiserju in njegovemu namestniku. Volilne koalicije med JDS in NNS so bile že po naravnem polo-žaju izključene. Volilni kom-promis JDS in NNS v Ljubljani je centrala demokratske stranke odo-brila, smatrajoč kot obsebi raz-umljivo predpostavko, da Ravnihar ne more stopiti niti v radikalni, niti v klerikalni klub.

Tekom leta se je vedno jasneje ka-zalo, da obstoji NNS le še na papirju. Dr. Triller je že več mesecev predlagal fuzijo NNS z radikali, a dr. Ravnihar je to iz politično spekulativnih ozirav nekaj časa zadrževal ter bil mišljenja, da je bolje, da se firma NNS vsaj for-melno drži do 1. januarja 1924. Fuzijo je tudi zadrževal dobro vedoč, da bi mu niti najbližji prijatelji ne hoteli slediti med diskreditirane radikale.

Zadnji teden pred novim letom je bil dr. Ravnihar v Beogradu in proti goto-vim obljubam zagotovil vstop v radikal-ski klub in se obvezal, da bo postavil radikale v Sloveniji na noge. G. Triller je bil toliko odkrit, da je posl. Reiserju oficijelno izjavil, da polje Ravnihar v radikale.

S tem je bila situacija bistveno izpre-menjena. Stranka, ki v Ljubljani se kan-didatila ni, stranka, ki je agitirala proti kandidatu JDS, hoče na nemoralen na-čin okupirati ljubljanski mandat! Ako bi se bilo 19. februarja 1923 samo domne-valo možnost take prevare, ne bi bilo nikdar onega volilnega sporazuma, ki je bil sklenjen ta dan.

Radikalstvo hoče s svojo sprljenostjo za vsako ceno v Slovenijo. Za hrbtom demokratov morajo stalno v službi radi-kalov stati nasledniki »Štalcijancev« in nam pridno delati težave. To je uslu-ga, ki je storjena klerikalizmu. Dr. Rav-nihar ima tragično vlogo, da se skozi leta danes v eni, tutri v drugi obleki

Kakšen je sporazum z Italijo

SPLOŠNA POGODBA. — KONVENCIJA O REKI. — MEJNE KOREK-TURE. — KAJ JE Z REŠKIM PRISTANIŠČEM. — ZAŠČITA NAŠIH MANJŠIN V ITALIJI. — GENERAL BORDERI ZOPET V BEOGRA-DU. — SESTANEK MUSSOLINIJA IN PAŠIČA.

Beograd, 14. januarja. dp. Danes so znane nekatere nadaljne podrobnosti o sporazumu z Italijo. Sporazum je sklenjen v obliki konvencije, ki obsega pet, po drugi verziji 6 čle-nov. Ta konvencija vsebuje v glav-nem le principijelne določbe ter pre-pušča podrobnosti nadaljnim razgo-vorom ter posebnim pogodbam.

Prva točka je politično-obramb-nega značaja. Italija in Jugoslavija se obvezujeta k vzajemnemu strem-ljenju, da se v Evropi vzdrži red in zasigura mir na podlagi stanja, ki je ustvarjeno po mirovnihi pogodbah. Zlasti velja to za situacijo ob Dona-vi in na Balkanu. Za ohranitev te-ga stanja se obe državi zavežeta skrbeti v slučaju potrebe tudi s so-delovanjem svoje oborožene sile.

Gospodarski odnosi med obema državama se uredijo s pogodbo, ki vsa medsebojna vprašanja trgovske-ga, prometnega in drugega značaja reši s stališča, da ima Italija od-prto pot v Jugoslavijo za svojo in-dustrijo, Jugoslavija pa v Italijo.

Sporazum glede Reke tvori pose-ben adneks splošni pogodbi ter vse-buje ureditev, kakor je že znana. Glede reške luke je določeno, da ima služiti interesom obeh držav.

V principu dogovorjene korekture meje določajo, da pripade sedaj vsa okolica, ki je bila po rapalski po-godbi inkorporirana Reki nam in ostane Italiji le železnica in cesta ob obali. Italija je pristala tudi na ne-katere korekture ob slovenski meji in pride tu predvsem v poštev ozek pas pri Planini.

Zatrjuje se nadalje, da je Italija pripravljena razpravljati o vpraš-nju manjšinskih pravic za naše roj-ake v Primorju, ki bi naj dobili ista prava, kakor Italijani po rapalski pogodbi v Dalmaciji.

Službena objava sporazuma se more pričakovati v najkrajšem času.

Beograd, 14. januarja. p. Nocojšnja so-ja ministrskega sveta je bila posvečena izključno zunanji politiki. Minister za zunanje stvari dr. Ninčić je podal obšir-nen referat o splošni situaciji v Evropi ter posebno razpravljal o položaju, ki je nastal vsled volitev na Angielskem. Po-tem je zelo podrobno obrazložil potek razprav na konferenci Male antante ter po vrsti poljasneval razgovore in sklepe o ruskem, bolgarskem vprašanju, madžar-skem posojilu in o odnosih z Italijo.

Važne informacije o politiki Male antante

Beograd, 14. januarja. r. V razgovoru z merodajnimi faktorji Male antante je dobil Vaš poročevalec sledeče informac-ije o smernicah Male antante:

Ze na konferenci v Sinaji je bilo stro-go zaupno sklenjeno, da se v Male an-tanto ne sprejmejo nove države. Poka-zalo se je namreč, da bi sprejemanje novih držav spremenilo samo novo ob-remenitev Male antante. Tako Grška na eni, kakor tudi Poljska na drugi strani bi angažirali Male antanto za specialne interese teh držav: prva s turškim kon-fliktom, druga z mirom v Rigi. Mala antanta bi mogla tako oslabiti svojo akcijo za svoj prvotni cilj, ohranitev mirovnega stanja v Srednji Evropi. — Dokler ni ta problem ugodno rešen in osiguran, toliko časa bi moglo imeti razširjenje Male antante za posledico samo notranjo oslabeitev. Zato pa je bi-lo že v Sinaji dogovorjeno, da more vsaka posamezna zaveznika država v Mali antanti sklepati po svoji potrebi zveze, da okrepi sebe in s tem posredno tudi Male antanto. Tako ima Rumunja Poljsko, potom Rumunije pa prihaja tudi Mala antanta do boljših odnosajev s Poljsko. Jugoslavija pa more urediti svoj balkansko politiko s svojimi zve-zami. Na ta način bi se tvorile okoli Male antante druge Male antante, ja-čajčoo tako svoje jedro, ne vzemajoč ni-česar od nje.

To so osnovna načela Male antante, ki so zato vse vsi časopisja o posveto-vanju glede sprejetja te ali one države v Male antanto na beograjski konferenci

slabl napredni odpor.

Cisto naravno je, da je treba enkrat temu dvoreznemu položaju konec stori-ti. Dvorenemu položaju storiti kon-ec. O. Ravnihar naj gre raje naravnost nosel pod drugim imenom.

Posebno je poudarjal, da bo naša država po Mali antanti zahtevala sodelovanje pri finančni in vojaški kontroli na Madžar-skem. Kar se tiče sporazuma z Italijo, o katerem je zelo obširno govoril, je na-vedel, da se to vprašanje nahaja v konč-ni fazi. Dr. Ninčić smatra, da je dosežen sporazum za nas ugoden in da bo prin-ešel olajšanje splošnega političnega polo-žaja v Evropi.

Podrobnosti sporazuma se še vedno drže v največji tajnosti in zdj se, da niti vsi člani vlade niso povsem informirani. Precej nerazjasnjeno je še, kako bo z reško luko. Trditve da bo Jugoslaviji »prepuščena v eksploatacijo« se dajo ja-ko različno tolmačiti. Nikdo ne ve, ali to ne pomeni morda obnovitve stare Ita-lijske ideje o reškem pristaniščem konzorciju. Ako je to domnevanje toč-no, potem bi Italija dobila Reko in kon-zorcij, ki bi naravno spravljal tudi Ba-roš in Delto, in bi bila naša suvereniteta le na papirju. Uprava bi se sicer vršila v formi paritete, toda v istimi bi preva-liral italijanski vpliv. Od vsega sporaz-uma je zaenkrat jasno le eno, da je Re-ka kot samostojna država izgubljena.

Kaj smo dobili konkretnega za to ogrom-no žrtv, se še ne da dognati. Dejstvo, da so italijanski listi mnogo boljše in-formirani, medtem ko se pri nas vse še zavija v kopreno tajnosti, je mnogim dokaz, da je sporazum za Jugoslavijo neugoden. Italija dobiva konkretne uspe-he, Jugoslavija lepe besede.

Izmenj ratifikacije zvezne pogodbe bo sledil sestanek načelnikov obeh vlad. Kraj se še določi; verjetno pa je, da bosta obe glavni mesti izključeni. O še bolj značilnih sestankih se bo govorilo v krat-kem nato. Nasprotno pa se nemudoma prično pogajanja za trgovinsko pogodbo in druge take pogodbe. Prihodnji teden prinese številnejše podrobnosti.

Beograd, 14. januarja. l. V soboto se je s Simphon-ekspresom vrnil v Beograd general Borderi, ki je nedavno odpo-toval v Rim ter je odesedel v Palace-ho-telu. Povratku generala Bordera se pri-pisuje po danimi okolnostmi velika važnost.

KONFERENCA NINČIČ-DUCA

Beograd, 14. januarja. p. Včeraj po-poldne je dr. Ninčić imel konferenco z g. Duco o vprašanjih, ki se tičejo obeh držav. Popoldne sta bila Duca in njegova soproga gosti dr. Ninčiča. Ob 16.40 je Du-ca odpoval. Z njim je odpoval tudi velik del novinarjev.

brez podlage. Istotako ni šlo za prizna-nje sovjetske vlade s strani Male antan-te kot celote.

Minister dr. Beneš je prišel z izdelanim programom, z jasno orientacijo za vso evropsko politiko. V načrtu je bilo vsa-kakor tudi priznanje Rusije, vendar se-stavno od vsake države posebej. Po tem principu je sklenila Českoslovaška zveza s Francijo in torej ni šlo za celo Male antanto. Toda potom Českoslovaške se ustvarja počasi, česar ni mogoče zan-ikati, orientacije za celo Male antanto, čeprav še ni potreben zvezni angažman za vse tri države.

Sporazum Jugoslavije z Italijo je sli-čen Českoslovaško-francoskemu. On jača nedvomno Male antanto. Znana je intim-nost, ki obstoja med Rumunijo in Ita-lijo in temelji na krvnem sorodstvu. Če-skoslovaška živi v dobrih odnosih z Italijo, kar je dokazalo novembarsko potovanje dr. Beneša v Rim. Odprto re-ško vprašanje, neprijateljsko zadržanje Italijo napram Jugoslaviji, stalni strah pred eksplozijo, je neposredno ogrožal Male antanto.

Na delikatno vprašanje v koliko je Francija sodelovala pri tem sporazumu, se ne more dobiti odgovora. Mussolini je z enim udarcem presekao vse in se od-lobil sam za svojo politiko, da ga ne bi presenetilo ustvarjanje dveh blokov v Evropi. Samo nadaljnji razvoj dogodkov more razkriti to za sedaj veliko diplo-matsko tajnost.

Beograd, 14. januarja. p. Danes do-poldne sta dalj časa konferirala dr. Nin-čič in naš poslanik v Pragi Ljuba Nešić, ker je Nešić kot pomočnik zunanje-ga ministra sodeloval pri reškem vprašanju in pri evakuaciji tretje cene. Popoldne je kralj sprejel v daljši avdienci min-istrskega predsednika Pašiča, s katerim je ostal v razgovoru celo uro.

Italijani triumfirajo

KAKO SO SE VODILA POGAJANJA

Milan, 14. januarja. l. «Corriere della Sera» piše: Italijanska diplomacija slavi eden svojih največjih uspehov. Danes se ne govori več o konferenci Male antante, temveč le o sporazumu s Jugoslavijo.

Pogajanja so pričela povodom sestanka Mussolinija in Ninčiča v Lausanne. — Pozneje jih je vodil Pašić. V Beogradu so se vršila pogajanja v največji tajnosti in italijanski odpravnik poslov g. Summonte je prihajal k Pašiču ali Ninčiču na dom, da se je moglo vse prikriti javnosti.

Rim, 14. januarja. e. Listi komentira-jo italijansko-jugoslovensko zvezo na ta-le način: Rapalska pogodba se je izpre-menila tako-le: Reka pripada Italiji, Ba-roševa luka in Delta pa Jugoslaviji, ka-kor je obetalo Sforzovo pismo. Ves kom-pleks reškega pristanišča bo posloval enotno po dogovorih med obema država-ma. Na splošnejšem polju podonavske in balkanske politike se Italija obvezuje, da bo vzdrževala sedanje stanje, ki je izšlo iz mirovnihi pogodb, katere so napravile konec vojni. Med Italijo in Jugoslavijo se upostavlja skupno delovanje za mir in «status quo», ki ga izločitev reškega spora olajšuje. Reški trn je končno iz-večen iz nog Italije, ki se bo mogla se-daj svobodneje gibati na podonavsko-

balkanskem torišču.

Milan, 14. januarja. e. Posebni poroče-valec «Corriera della Sera» poroča iz Beograda: Kolikor sem doznal, ima po-godba samo šest členov in je sestavljena v mnogo ožjih mejah kot pa pred krat-kim sklenjena francosko-česka pogodba. V uvodu Italija in Jugoslavija složno iz-ražata medsebojno prepričanje, da je po-trebno varovati mir. Zveza ima očividno defenziven značaj, ali ni usmerjena na sovražnost proti tretjim.

Jasno je, da se v členih ne omenja rešitev reškega vprašanja. Sporazum za Reko tvori poseben akt, toda ne da se tajiti, da morata oba akta vsaj miselno biti zvezana.

VTIS V BUDIMPEŠTI

Budimpešta, 14. januarja. Visti o ita-li-jansko-jugoslovan. sporazumu so vzbudi-le v madžarskih krogih splošno skrb. Boje se, da bo Madžarska izgubila zadnjega prijatelja, ki ga ima v Srednji Evropi. Z italijansko-jugoslovan. in francosko-českim sporazumom bo mogoče premostiti nasprotja med Italijo in Francijo in zbli-žati Veliko in Malo antanto v Madžarski neprijateljskem smislu. — Merodajni krogi pričakujejo z napaetostjo poteka do-godkov.

Aretacije fašistov na Poljskem

SENZACIJA DNEVA. — NAČRT ZA OBNOVLJENJE MONARHIJE.

Varšava, 14. januarja. s. Listi poro-čajo, da je bilo v soboto in nedeljo are-tiranih 14 članov neke tajne fašistovske organizacije. Med aretiranci je tudi več generalov in visokih osebnosti. Aretacij-o je odredil generalni štab. Dogodek je vzbudil splošno senzacijo.

Varšava, 14. januarja. h. Dogodek dneva v Varšavi tvori danes odkritje fa-sistovske organizacije, ki je nastopala pod imenom »pripravljenost poljskih pa-trijotov«. Prve aretacije so bile izvrše-ne v noči od sobote na nedeljo, in so se nadaljevale tekom dneva. Dosedaj so bile med voditelji organizacije spozna-ne in aretirane sledeče osebe: inž. Pe-koslawski, Gorczinski — ki je leta 1915 organiziral tkzv. poljske legionarje v boju proti Nemčiji in Avstriji —, dalje

stotnik Michalowski, neki znan varšav-ski industrialc ter nekaj častnikov. Aretacija ima izrazito politično ozadje in je bila izvršena na odredbo general-nega štaba. Pri aretirancih so našli mno-go fašistovskih proklamacij, v njihovih stanovanjih pa zelo obtežen material, ki kompromitira nekatere visoke osebnosti. Kakor javljajo današnji listi, je nameravala organizacija izvesti v naj-krajšem času desničarski puč. Nekateri listi — od katerih so bili trije zaplenje-ni — vedo celo povedati, da so fašisti pripravili teren za razglasitev monar-hije, kateri so iz poljskih aristokratskih krogov določili neko osebnost za kralja. Aretacije so vzbudile splošno senzacijo. Tudi v nekaterih mestih province je bilo izvršenih nekaj aretacij.

Danes se otvori angleški parlament

London, 14. januarja. h. Kralj bo jutri opoldne osebno otvoril novi parlament. Nekaj ur pozneje bo zbornica otvorila debato o kraljevem govoru in v njej od-ločilo o padcu Baldwinovega kabineta. Ministrski predsednik Baldwin, ki je pre-bil zadnje dni prejšnjega tedna v Cheper-su, je pričel danes zvečer dno, ki so se ga udeležili člani njegovega kabineta in drugi ugledni politiki konservativne stranke. Tudi Ramsay MacDonald se bo

danes zvečer posvetoval s svojimi pri-staši.

London, 14. januarja. h. Vodje politič-nih strank so se bavili danes z načrti za jutrišnje otvoritveno sejo parlamen-ta. Vršila se je tudi seja ministrskega sveta, ki je koronovneljavno redigirala prestolni govor. Ugotovljeno je, da je sklep liberalcev, vreči vladu, pri prvi priliki, neomajen.

Razdor med Radičevci

Zagreb, 14. januarja. r. Včeraj so po-slanca Radičeve stranke na svoji seji razpravljali o političnem položaju. Na zborovanju se je pojavila močna opo-zicija, obstoječa iz dr. Basarička, dr. R. Horvata, Jalžabetića in Lovrekovića, ki so izražali očito nezadovoljstvo z do-seďanjem Radičevu pasivno politiko. Po-slanec Mato Jagatić pa je stavil stranki tudi svoj mandat na razpolago.

Anglija in Mala antanta

Senzacionalne poročilo angleškega lista.

London, 14. januarja. s. «Daily Tele-graph» poroča očividno iz oficijoznega vi-ra, da so posvetovanja Mala antante v Beogradu po diplomatskih investicijah angleške in italijanske vlade pri jugoslo-vanski vladi imela za posledico rešitev zunanje-politične enotne zveze. Sporazum med Italijo in Jugoslavijo smatrajo za prvi uspeh angleškega namena razdružiti Mala antanto v njene sestavine in prikl-o-piti Poljsko, Rumunijo in Jugoslavijo an-gleškemu koncernu. Rumunija in Jugosla-vija sta dali na beograjski konferenci razumeti Českoslovaški, da se jima s pri-znanjem sovjetske vlade ne mudi tako kot pašiči vladi.

SREDNJEEVROPSKI ŽELEZNI KARTEL

Dunaj, 14. januarja. z. Po vesteh tu-kajšnjih listov je Alpine - Montan - Ge-sellschaft sklenila s Českoslovaškim železnim kartelom dogovor, ki izključuje medsebojno konkurenco na izvoznih tr-gih. Po isti vesti je Alpine - Montan - Gesellschaft zaključila konvencijo tudi s Kranjsko industrijsko družbo in je torej tudi to podjetje stopilo v skupni kartel. Dunajska «Börse» izjava, da se bodo te-mu kartelu pridružila naibše še ostala

jugoslovanška železarska podjetja. Govo-ri se celo o akciji za skupen kartel, ki bi razen Poljske obsegal vse ostale na-sledstvene države bivše Avstro-Ogrske.

Inozemske borze

14. januarja:

CURIH: Beograd 6.50, New-York 578, London 24.53, Pariz 26.35, Milan 25.75, Praga 16.80, Budimpešta 0.0207, Bukare-šta 2.90, Sofija 4.12, Dunaj 0.0081.

TRST: Beograd 25.50 do 25.75, Dunaj 0.0314 do 0.0319, Praga 64.75 do 65.50, Pariz 10.075 do 10.175, London 65.30 do 65.70, New-York 22.35 do 22.65, Curih 387 do 390, dinar 25.60 do 25.80, dolar 22.30 do 22.50, carinski franki 87.50 do 88, urad-ni tečaj zlata lire 439.296.

DUNAJ: Devize: Beograd 800 do 804, Berlin 14.90 do 15.50, Budimpešta 2.41 do 2.51, Bukarešta 354 do 356, London 301.80 do 302.300, Milan 8139 do 8151, New-York 70.985 do 71.185, Pariz 3122 do 3138, Praga 2071 do 2081, Sofija 496 do 500, Curih 12.285 do 12.335; valute: do-larji 70.860 do 71.260, lire 3135 do 3155, dinarji 797 do 801; efekti (v tisočih aK): Hrvatska eskomptna 235, Sarajevska pi-vovarna 1640, Jesenice 2600, Zenica 2100, Gutmann 1230, Slaveks 700, Slavonija 302, Trbovlje 721, Sečerana Osijek 1440, Ju-goslovanenska 120, Wiener Bankverein 221, Ländlerbank 300, Zivnostenska 942, Alpi-ne 750, Juli-Süd 550.

PRAGA: Beograd 39.25, Dunaj 4.76, Rim 155, London 147.55, New-York 34.60. BERLIN (v milijonih): Beograd 49.378, Milan 192.019, London 17.955.000, New-York 4.189.500, Curih 762.140.

NEW-YORK: Beograd 112.50, London 422, Pariz 429.75, Berlin 0.000.000.0024, Rim 498, Curih 17.30, Praga 290.25, Du-naj 0.14125, Budimpešta 0.35, Bukarešta 49.75.

Nedeljski ministrski svet

ZAHTEV POLJEDSKEGA MINISTRA. — KREDIT ZA VPOKOJENJE? — LIKVIDACIJA POKRAJINSKIH UPRAV. — OBLASTNE VOLITVE. — GOVORICE O DEMISIJAH.

Beograd, 13. januarja.

Danes, v nedeljo dopoldne in zvečer, ko je vršila seja ministrskega sveta. Predsedem je zunanji minister dr. Ninčič referiral o poteku posvetovanj državnikov Male antante in o sporazumu z Italijo. Nato se je vršila obširnejša razprava o proračunu za l. 1924. — 25. Za izplačilo sreč in amortizacijo 2-odst. vojne odškodnine je bilo votiranih 123 in pol milijonov Din. Izplačilo prvih kuponov in amortizacijske kvote se izvrši 1. februarja 1925. Glede na zaključeno poglavje o budžetu ministrstva poljedelstva, ki je svojočasno povikal svoje resortne zahteve za 115 milijonov, se je razvila daljša debata. Finančni minister je nasprotoval tej zahtevi zaradi pomanjkanja finančnih sredstev, končno je dovolil 13 milijonov povisjanja. Poljedelski minister je pa vztrajal pri svoji zahtevi in izjavil, da poda svojo demisijo ako se njegov predlog ne sprejme. Ta razprava se je nadaljevala tudi v večerni seji. Odločitev se ni padla.

Govorilo se je tudi o povisjanju uradnih draginskih doklad. Za upokojenje je bil načelno dovoljen znesek 60 milijonov, medtem ko se za uradnike še ni definitivno sklepalo. Fin. minister pa je

zato zahteval znižanje kreditov za promet, narodno zdravje in stavbe. Finančni odbor je sklican za 17. jan., da začne z razpravo o proračunu za l. 1924. — 25.

Ministrski svet je razpravljal tudi o likvidaciji pokrajinskih uprav. Sklenjeno je bilo, da se dalmatinski namestnik g. Metličič in bosansko-hercegovski namestnik g. Vuković stavita na razpoloženo. Ukrepi zaradi likvidacije pokr. uprave v Sloveniji so bili odobreni in sklenjeno je bilo, da se požuri likvidacija v Zagrebu, kjer se najprej kakor v Ljubljani razpusti notranji oddelček. Vlada računa, da bi se mogle oblastne volitve razpisati koncem februarja ali začetkom marca.

V zvezi s sejo ministrskega sveta so se raznašale vesti, da je minister Ninčič podal demisijo in sicer najprej Pašiću, potem pa še kralju, češ da v radikalnem klubu ne živi dovolj zaupanja. Bila je obkrajna zavrnjena. Uradno se vest o demisiji zanika. Pač pa se vzdržuje vest, da zapusti vojni minister Pešić v najkrajšem času svoje mesto in da postane njegov naslednik zopet general Zečević. Širi se tudi govorica, da bo vedel diferenc s finančnim ministrom odstopil poljedelski minister Kresta Mletič.

Izjave ministrov Male antante o uspehu beogradske konference

Beograd, 12. januarja.

Po zaključku beogradske konference sta ministra Duca in Beneš podala novinarjem važne izjave. Rumunski minister Duca je izjavil:

Lahko vam rečem, da sem z rezultati konference zadovoljen. Naloga konference je bila, da se izmenjajo mišljenja med državni Male antante v vseh vprašanjih, ki so na dnevnem redu, posebno o vprašanjih, ki tangirajo naše tri države. Postopek je bil tak, kakor v Sinaji in v Karlovi varhi. Te konference služijo sporazumu med državni Male antante in mnogo doprinašajo, da Mala antanta neprestano ojačava in da je postala močan faktor v zunanji politiki srednje Evrope. Ne morem dosti krepko naglasiti, da gre naša politika za vzdrževanjem miru in da življenski interes naših treh držav leži v konsolidaciji Evrope na bazi sklenjenih mirovnih pogodb. Odhajam iz Beograda z zadovoljstvom, ker smo rešili dvoje najbolj važnih zadev, ki posebej interesirata Rumunijo, to je vprašanje zblizanja med Italijo in Jugoslavijo ter med Češkoslovaško in Poljsko, katera vprašanja se nahajata na dobri poti do rešitve. Vsi člani Male antante želim isto potrebo, da se razmere v Grčiji konsolidirajo. Mi pri tem ne želimo postopati samo s stališča dinastije, temveč z običnega političnega stališča z ozirom na vzdržanje ravnotežja na Balkanu. V bolgarskem vprašanju nismo naleteli na nobena nasprotstva v naših nazorih. Zelim vzdržati dobre odnose z vsemi državami, samo stojimo na bazi obstoječih mirovnih pogodb, da se izognemo vsem obmejnim in drugim incidentom. Vprašanje madžarskega režima zadaja še vedno gotovo težavo in mi smo danes o tem vprašanju detaljno razpravljali ter storili sklepe, ki bodo v stanju odkloniti nadaljnje poteškoče. Vi ste gotovo radovedni na to, kako se bodo razvili odnosi do Rusije. Rumunija ima v tem oziru specialno stališče in sicer iz dveh razlogov: 1.) radi svojega geografskega položaja in 2.) radi vprašanj, ki ležijo med Bukarešto in Moskvo. O nekaterih specialnih vprašanjih vodimo že pogajanja s sovjetsko delegacijo. Upa-

mo, da prinese to dober rezultat in da se razvijejo iz tega dobri sosedski odnosi. Že pred dvema mesecema so začela pogajanja m. dr. tudi o repatriaciji ruskih beguncev. Ta pogajanja se vodijo oddeljeno od glavnega vprašanja, t. j. od obnove diplomatičnih odnosov med Rumunijo in Rusijo. Češkoslovaški - francoski zvezni dogovor ne bo razširjen na ostale dele Male antante, ali vsaj zdaj še ne bo. Kar se tiče note Anglije državam Male antante, bomo na njo kmalu odgovorili.

Dr. Beneš je izjavil:

Moran naglasiti, da so konference Male antante periodične. To je novost v internacionalni politiki, kakršna se do sedaj še ni prakticirala med državami. Mi smo se sedaj v četrtič sestali in smo konstatirali, da je naša ideja ogromno napredovala. Ona se je pokazala kot dobra in te konference so že danes postale nekaj stalen organ evropske politike. Posebno važna je bila ta konferenca iz treh razlogov: 1.) ker je omogočila osebni razgovor med odgovornimi vodilnimi državni tih treh držav; 2.) ker se s tem utruje edinstvo mišljenja treh držav v zunanji politiki in v aktualnih problemih in se tako naši trije narodi vedno bolj zblizujejo; 3.) ker se s tem daje mednarodni javnosti poročila o delu naših treh vlad in se tako udovoljuje javni potrebi, ki je vedno večja. Iz teh treh razlogov smatram to konferenco za zelo važno. Govorilo se je tudi o naši zavezniški pogodbi s Francijo. Pri tem se je imelo odgovoriti na nekatera konkretna vprašanja. Ker se tiče odnosa med sovjetske Rusije, stoji Češkoslovaška z njo v istih odnosih kot Anglija in Danska. To se pravi, da obstojajo trgovski odnosi. O priznanju de jure do sedaj niso bili storjeni nobeni sklepi. Ali bližjo smo takemu priznanju. Za nas, t. j. za naše tri vlade morajo biti v tem merodajne realno politične potrebe posameznih držav. Na koncu je izjavil dr. Beneš, da po rešitvi javorinskega vprašanja, ne stojijo več nobene težave na poti češkoslovaško - poljskemu sporazumu.

Okrog davkov in doklad v Sloveniji

Vprašanje davkov je za Slovenijo gospodarsko vprašanje prvredne važnosti. Obremenitev našega gospodarstva po državnih davkih in drugih javnih dajatvah je doseglo tako mero, da naše gospodarstvo za daljšo dobo ne more več prenašati take fin. peze. Na nedeljskem protestnem shodu hišnih posestnikov je bilo vprašanje davčnih bremen za našo hišno posest in druge davkoplačevalce pojasnjeno v vseh pogledih. Razni govorniki so dokazali, da naši hišni posestniki v Sloveniji dejansko ne morejo več prenašati obstoječega položaja in da je odpomoč nujno potrebna. Poučno je ob takem času glede nekaterih davkov pojasniti dejanski položaj na nekaterih zgledih.

V tem pogledu naj navedemo, da je bila svota direktnih davkov v Sloveniji za budžetno leto 1922 in 1923 proračunjena na okroglo 44 milijonov dinarjev. Pobralo pa se je v času od 1. avgusta 1922 do 30. junija 1923, torej v 11 mesecih preko 80 milijonov dinarjev. — V Srbiji, Crngoriji, na Hrvaškem in v Vojvodini so pobrali davki ostali za proračunom in sicer v Srbiji za okroglo 28 milijonov, v Crni gori za okroglo 8 milijonov, na Hrvaškem okroglo za 15 milijonov, v Vojvodini za okroglo 88 milijonov! Bosna je proračun presegla za dobra 2 milijona. V Dalmaciji so pobrali okroglo 100.000 dinarjev nad proračun. Slovenija je torej dokazala,

da plačuje svoje davke jako vestno.

Zanimiva je pravkar objavljena statistika na poslovni promet v mesecih julij, avgust in september 1923. V tem času se je pobralo v cel državi davka na poslovni promet 40 milijonov dinarjev. Od teh se je v Sloveniji sami plačalo nad 10 milijonov dinarjev, torej dobro četrtino. Ostale pokrajine so pa plačale sledeče zneske: Hrvatska nekaj nad 10 milijonov, Vojvodina nekaj nad 8 milijonov, Bosna 5.8 milijonov, Srbija in Crna gora 5.6 milijonov, Dalmacija okroglo 200.000 dinarjev. Statistika kaže, da se je tudi v tem davku Slovenija zopet postavila!

Zanimivo je primerjati v Sloveniji obremenitev, katero povzroča dohodniški davek. Sicer postoji ta davek tudi še na Hrvaškem in v Vojvodini. Ta davek je pri nas v Sloveniji jako običen. Doim se je leta 1914 plačalo od osebne dohodnine za dohodek 100.000 kron davka 4841 kron, znaša sedaj dohodnina od dohodka 100.000 kron kar 13.000 kron, in sicer je ta visoki znesek narastel z invalidskim davkom, ki se hkratu pobira takole: Na dohodnini se plačati 4841 kron, na 80 odstotnem državnem pribitku 3872 kron, na 30 odstotnem izrednem povitku (linearno) 2613 kron in na invalidskem davku 1680. Celotna obremenitev dohodka se je torej skoro potrojila. Pri tem pa je imeti pred očmi, da danes dohodek 100.000 kron že predstavlja ponižen minimum za življenje, doim je bil človek z 100 tisoč kronami letnega dohodka pred vojsko mogoč gospodar.

Zanimiva je obremenitev najemnine po davkih in javnih bremenih. Ta obremenitev je v resnici neznosna. Zajema ogromen del najemnine in v krajih, kjer so velike lokalne doklade, dosega celotno breme tako svoto, da gospodar dobi od najemnine le nezaten drob ali celo ničesar. So pa kraji, v katerih mora celo doplačevati. Hišno-najemni državni davek znaša v Ljubljani od najemnine 20 odst., v ostalih krajih Slovenije 12 odst. — V Ljubljani doseže davčna obremenitev najemnine sledečo izmero:

1. na državnem davku 20 odst.,
 2. na 60 odstotnem državnem pribitku 12 odst.,
 3. na 30 odstotnem izrednem pribitku 9.6 odst.,
 4. na invalidskem davku maksimalno 5 odst.,
 5. na občinskih dokladah 7 odst., skupaj torej 53.6 odst.
- V Celju doseže davčna obremenitev najemnine:
1. na državnem davku 12 odst.,
 2. na 70 odstotnem državnem pribitku 8.4 odst.,
 3. na 30 odstotnem izrednem pribitku 6.12 odst.,
 4. na invalidskem davku 5 odst. (največ),
 5. na okrajnih dokladah (320 odst.) 38.4 odst.,
 6. na občinskih dokladah (160 odst.) 19.2 odst., skupaj 89.12 odst.

Se hujši je položaj za hišnega posestnika v tistih krajih, kjer imajo še višje občinske doklade in vrhu tega še občutnejše okrajne doklade. Takih občin je na štajerskem dosti. Tako znaša okrajna in občinska doklada v okolici Celja skupaj 620 odst., v Ptujju obe dokladi skupaj 720 odst., v Konjicah (okolica) 752 odst. Posebno drastičen je položaj v Brežicah, kjer znaša občinska doklada 200 odst. in okrajna doklada 600 odst. Za Brežice se pokaže naslednji račun:

1. na državnem davku 12 odst.,
2. na 70 odstotnem državnem pribitku 8.4 odst.,
3. na 30 odstotnem izrednem pribitku 6.12 odst.,
4. na invalidskem davku 5 odst. (največ),
5. na okrajnih dokladah (600 odst.) 72 odst.,
6. na občinskih dokladah (200 odst.) 24 odst., skupaj 127.52 odst.

V živem življenju pomenja ta vzgled, da mora hišni posestnik od vsake 100 kron najemnine še 27 kron 52 vinarjev doplačati iz svojega. Take prilike so v resnici nevdružne in je samo hvalevredno, da se finančna delegacija trudi preprečiti ta lokalna bremena v toliki izmeri. Jasno je, da pod takimi bremenami trpi predvsem hišni posestnik. Trpe pa seveda tudi industrijalna, trgovska in obrtna podjetja, ker se doklade pobirajo tudi od drugih direktnih davkov. Splošno avtonomijo občin in okrajev, ali njih interes ni, da nadmerna bremena uduše obstojajo podjetja in odganjajo nove podjetnike. Previsoke lokalne doklade so nevarno strašilo za mlado podjetnost.

Politične beležke

+ Trgovsko krilo NNS proti režimu? Kakor znano, eno krilo NNS tvorijo veliki trgovci pod vodstvom g. I. Jelačina ml. Doslej se je smatralo, da je baš to krilo vneto za Ravniharjevo politiko presedanja v radikalno partijo. Vobče se je sodilo, da je ravno tu glavna opora, ki se jo hoče prenesti v radikalno. Nastop g. Jelačina ml. na nedeljskem shodu hišnih posestnikov, ki so ga spremljali ogorčeni klici zborovalcev proti radikalskemu režimu, pa je na splošno presenečenje dokazal ravno obratno: Blagodatni režima, ki mu lega Ravnihar pod noge, je ravno to krilo odsodilo s tako ostrimi izrazi, da je pač nemogoče misliti, da s pohvalo opazuje poroko g. Ravniharja s starijavo radikalijo. Ali naj domnevamo, da je ropot samo navidezno? Ako je iskren, potem ne vemo, kdo je dal Ravniharju pooblastilo, da je prodal NNS radikalom?

+ Nesramna denunciacija. Prošli teden se je preselil iz Maribora v Ljubljano jadni listič, ki se naziva »Socialist«. In v katerem se gg. Perič in Korun trudita zlepti svoje »partije« ter se skupno obrinili proti novi opasnosti na »socialističnem« horizontu — g. Antonu Kristanu, ki zopet grabi za vajeti... V tem poslu mi gospodov nismo motili. Mesto da bi bili za to hvaležni, so se spravili z nesramnim obrekovanjem nad demokrate ter so nam napovedali ofenzivo z lažljivim denuncijantstvom. So-dež druge po sebi si je »Socialist« izmislil, da so demokrate ukradli društvu »Kazina« 220.000 Din. Kako to? Vrlo enostavno. Društvo »Kazina« je najelo posojilo 220.000 Din, ki se je vključilo baš 14 dni pred volitvami! Aha! pravi »Socialist«, kajti, društvo vendar samo nič ne rabl. Vse adaptacije je plačal g. Krapež, ki plačuje tudi vse davke, — ali more torej kazinsko društvo na neizpodbiten način pojasniti, v katere svrhe je porabilo izposojene denarje? — »Socialist« sicer ni vreden da bi mu odgovarjali, čeprav se je tudi g. Perič svo-ječasno udeležil »sramotne nacionalizacijske« družba Kazina; pa nič zato, ljudje se menjajo in nazori z njimi. Le da se tudi ta kleveta v kati zadušil, objavljamo: Na občnem zboru decembra 1922 je bilo soglasno sklenjeno najetje posojila 220.000 Din za sukcesivno nujno potrebna popravila na hiši. Posojilo je do-

volila Mestna posojilnica ter se na nepremičnine Kazine prednamenovalo za celotno svoto z obrestmi. Resnično dvignil se je pa dotlej le delni znesek 65.000 Din. Izdalo pa je društvo za popravila 68.972 Din 60 par in sicer za popravila na strehi 36.000 Din, za peči 24.000 Din, ostalo pa za okna in neke manjše potrebne reparature. G. Krapež plača le svoje davke, društvo pa je plačalo davka 1923. znesek 26.483 Din 29 p., a celokupne najemnine je prejelo 28.680 Din 10 p... O vseh izdatkih se je na občnem zboru v decembru 1923 predložil točen račun, ki je bil skozil 8 dni vsem članom javno na vpogled. Občni zbor je soglasno odobril izvršene poprave in s tem je stvar seveda v redu. Og. od »Socialista« pa naj se zavedajo, da so oni prišli s sovražnostmi.

+ Komunistični shod v Mestnem domu. V nedeljo dopoldne se je vršil občil udeležbi shod pristavev komunistične stranke, na katerem se je razpravljalo o kršitvi ljubljanske občinske avtonomije, kakor tudi o dosedanjem delovanju Zveze delovnega ljudstva v ljubljanskem občinskem svetu. Navzočih je bilo okoli 100 ljudi, žalostna slika nekdanjih slavljih časov. Glavni govornik dr. Lemež je naglašal, da so doživeli komunisti precejšnje razočaranje, ker dosedaj še ni bila izvršena niti ena točka programa Zveze delovnega ljudstva. Komunisti zahtevajo odločno, da se postavijo za delavstvo v proračun mestne občine razne postavke, med drugim 300 tisoč dinarjev za brezposelne. Protestirali so odločno proti postopanju člana finančnega oddelka soc. dem. Mihevcu, ki je na zadnji seji nastopil proti tej postavki, češ, da naj brezposelni delavci dobivajo podporo pri svojih organizacijah. V interesu obrambe občinske avtonomije zahteva sklicanje velikega protestnega shoda in »združenje proletariata v enotno bojno fronto«. G. Lemež ima očitno skromne po obnovitvi koalicijske s klerikalci. Marcel Zoraga je vehementno napadal mestnega arhivlarja g. Fabjančiča radi njegove akcije med delavstvom za ustanovitev socialistične koncentracije po vzgledu angleške delavske stranke. Napovedal je tudi najhujši boj ljubljanski buržoaziji. Okrtač je nekoliko podžupana dr. Stanovnika, češ, da sabotira socialno delo. Na zborovanju je bila sprejeta nato resolucija proti kršitvi občinske avtonomije. — Interesantno je pa pogledati za kulise. Med g. Lemežem in klerikalci se pletejo pogajanja, da bi komunisti proti nekaterim koncesijam glasovali za proračun. Pogajanja, kolikor je nam znano, sicer še niso končana, obetajo pa »najboljše« ubogi Ljubljani.

+ Frankovci proti Radiću. Sobotni »Pravaš«, ki vedno bolj zaostrojuje svoje napade proti Radiću, prinaša izpod peresa frankovskega vodje dr. Hrvoja poseben oster članek, v katerem pravi med drugim: »Zbog Radića in njegove čudotvorne mitrotovrne politike so Hrvati v očeh Beograda postali karikature. Beograd jasno uvideva, da ima opravka z neresnimi otroci, dokler si vodstvo nad Hrvati osvaja Radić. Ako Radić in njegova stranka ne preprečijo parcelacije Hrvatske, bodo dokazali, da niso dorasli nalogi, ki so jo prevzeli nase.« Radić je med tem že napovedal revolucijo, morda bodo frankovci s tem zadovoljni.

Po svetu

— Stavka na angleških železnicah. Iz Londona poročajo: Predsedstvo angleških strokovnih organizacij strojevodij je, ker so člani odklonili izrek razsodišča, sklenilo prirediti 19. januarja s stavko. S tem bi se ustavil ves promet na železnicah, ako ne bo posredovalo delovno ministrstvo.

— Sprememba v madžarski vladi. Iz Budimpešte poročajo: V borznih krogih se trdi s skorajšnjo gotovostjo, da bo finančni minister Kallay podal ostavko in da bo na njegovo mesto imenovan predsednik Bodenreditbanke Fran Paupera.

— Likvidacija A.O. banke. — Kakor poroča »Prager Tagblatt«, se bodo 20. januarja na Dunaju nadaljevala posvetovanja glede likvidacije Avstro-ogrsko banke.

— Francija-Anglija-Rusija. — »Daily Express« poroča iz Pariza: Dobro informirani diplomatični krogi razglasaajo, da bo Francija zahtevala od Anglije, da ji izbriše vojne dolgeve, če bo socialistična vlada v Angliji priznala sovjetsko vlado in črtala ruske dolgeve v Angliji.

— Demisija Plucinskega. Poljski dnevniki poročajo, da je podal poljski generalni komisar za Gdansk, Plucinski, ostavko. Za njegovega naslednika označujejo bivšega državnega podtajnika v zunanjem ministrtvu dr. Strassburgerja.

— Kdo bo na Madžarskem kontrolni komisar Zveze narodov. »Pesti Hirlap« poroča, da misli Zveza narodov imenovati za kontrolnega komisarja na Madžarskem korvežana Erika Colbana. Colban je bil referent za zadeve manjšin pri Zvezi narodov in se je muvil nekolikokrat v Budimpešti v uradnih položih. Colbana je po madžarskih vestih predlagal Fridtjof Nansen.

— Mednarodna železniška konferenca v Varšavi. V četrtek je bila otvorjena v Varšavi mednarodna železniška konferenca. Za predsednika je bil izvoljen Poljak Noskova. Ker francoski in belgijski delegati še niso prišli, se je razpravljalo dosedaj o vprašanju zvezo

Varšava-Pariz preko Berlina in o direktni zvezi med baltičskimi državami, Švicco in Francijo, kakor tudi Švicco in Italijo.

Sodišče

§ Napad na finančnega pripravnika. Ko se je 18. novembra finančni pripravnik Luka Bođenko vračal iz Baumannove gostilne v St. Ilju proti domu, sta nenadoma skočila pred njega brata Fric in Viktor Bračko. Viktor ga je zgrabil za vrat in mu zamahil usta, Fric pa mu je med tem odvil bajonet in samokres, nakar sta zbežala. Oba obtožena sta se pred mariborskim sodiščem zagovarjala s silobrom in pijanostjo. Fric Bračko je bil obsojen na 8, njegov brat pa na dva dni zapore.

§ Odmev stavke pekovskih pomočnikov. Mariborski pekovski pomočniki so, kakor znano, lani stavalji več dni, ker jim po sebnem nemška mojstra Schober in Robaus nista hotela odobriti njihovih zahtev. O prilike stavke je pekovski pomočnik Škerget z grožnjami skušal prepričati Antonu Ploju, da bi šel na delo. Škerget je bil radi tega obtožen in obsojen na 5 dni zapore.

§ Usodepolna veselica. V Kovačevi vasi pri Slov. Bistrici se je vršila dne 26. avgusta veselica, katere se je udeležilo mnogo ljudstva. Ples se je vršil v verandri prvega nadstropja. Kar so se tla vdrila in je padlo več oseb skozi odprtina. Ana Košec je bila pri tem lahko, Josipina Šoba pa težko poškodovana. Gostilničar Ferdinand Vernik je bil nato obtožen radi prestopka zoper telesno varnost in obsojen na 1500 Din kazni in na 50.000 K odškodnine Šobovi in Koševi. Vernik se je proti razsodbi pritožil na mariborsko okrajno sodišče, ki je dne 12. t. m. v svrhu zaslišanja novih prič razpravo predložilo.

Ljubljanski pustolovec

Ljubljana, 14. januarja.

Razkritja o mladem ljubljanskem pustolovcu Ferdinandu Švelcu, o katerem smo že poročali pred nekaj dnevi, postajajo vedno bolj zanimiva. Policija je aretirala sedaj tudi ono ljubeznivo ljubljansko damo, ki je delila z mladim elegantom na Dunaju sladkosti prepovedanega sadu. Dobili so jo neke na Dolenskem.

V pismih, ki so jih našli pri Ferdinandu Švelcu in njegovih prijateljih v Ljubljani, se kristalizira vse njegovo hotenje v pohlepu po denarju. Tako je pisal svojemu prijatelju S. K., dne 15. decembra 1923 iz Gradca, da se v kratkem poroči z baronico Conrad. Izvoljenka je stara 45 let in ima denarja od muhi. Dama ima dva otroka, to ga absolutno nič ne ovira. On smatra svoje življenje tako samo za kratek hip in je zato treba čim več uživati. Zanimiva so tudi njegova nadaljna pisma navedenemu prijatelju, ki pričajo o njegovi brezprimerni lakomnosti in pustolovstvu. V enem govorijo, da mu pošilja njegov oče dr. Trnajtšič iz Opatlje mesečno po 8 tisoč K, da dovrši svoje »studije«, v drugem zopet omenja znanstvo z nekim baronom Monsijem. Znanstva z damami pa mu prihaja kar sama od sebe. Vse dame imajo mnogo denarja in polnijo njegove mošnjičke.

Mladi Ferdinand Švelc ima toliko žretov, da je za policijske organe sploh nastalo vprašanje, ali jih je več v Ljubljani, Zagrebu, Beogradu, ali po deželi v Sloveniji. Dan za dnem prihajajo namreč poročila o njegovih prestopkih. Ugotoviti pa je še vedno nemogoče, kje je svoje talente najbolj razvil in kje je našel svoje najhvaležnejše torišče. Eno lepo lastnost pa ima nedvomno. Njemu je bilo namreč vseeno, naj bo stara ali mlada, grda ali lepa, Slovenka, Nemka, Italijanka ali Kitajka, Samo da ni bila brez denarja.

Ko je Švelc prenehal za kratek čas s svojo obširno korespondenco se je vrnil s potovanja po inozemstvu za nekaj mesecev v Ljubljano in povabil s seboj tudi svojega prijatelja. Nekega dne sta odšla z večjo družbo v Štepanjo vas in se ustavila v neki tamošnji gostilni. F. Švelc je nastopal seveda tudi tam kot »medicinec«. Ker je bila takrat 4 letna hčerka gostilničarke T. B. bolna, jo je »medicinese« temeljito preiskal in po važnem premisleku izjavil, da ne bo nič hudega. Samo mrzle obkladke na čelo. Če pa bi nastale kakke komplikacije, se pa oglasi zopet in poskrbi radikalnejše zdravlilo. In res je Švelc prišel pozneje še večkrat v imenovano gostilno, večsah sam, večinoma pa v družbi raznih dam, o katerih je izjavljal svojim tovarišem da ga na vse pretege podpirajo. Kot izredno prebrisani mladenič je za-motl celotno vrsto uglednih ljubljanskih ličnosti v svoje male aferice. Toda te aferice postajajo sedaj za vse skrajno neprijetne, deloma celo nevarne, ker je glavni grešnik že pod ključem.

Po zadnjem bivanju v Ljubljani je Švelc lepega dne zopet izginil, kakor kufra. Iz vseh mogočih krajev je pošiljal svojim znancem pisma, in jim opisoval svoje doživljanje in srečo v ljubljani, v službi in delikih. Bil je kinfralec pri filmski družbi Mosinger v Berlinu, nato je pisal z Dunaja, kjer se je udeležil zopet v drugem poklicu. Zapravljal je po Grandhotelih, kmalu zopet se klatil po ulici. En dan je dvoril damam in jim izmogoval denar, drugi dan pa je zopet iskal na cesti dekleta za kos kruha. Predno je bil Švelc oddan v sodniški zapore, je izjavil policijskemu uradniku, ki ga je zasliševal, da se bo ustrelil takoj, čim dobi samokres.

Naši kraji in ljudje

Velik protestni shod hišnih posestnikov

OGROMNA UDELEŽBA. — OGORČENJE PROTI RADIKALSKEMU REŽIMU. — ZBOR DELEGATOV ORGANIZACIJE HIŠNIH POSESTNIKOV. — INTERVENCIJE PRI OBLASTEH.

Ljubljana, 14. januarja.

Ob veliki udeležbi se je vršil večerni shod v veliki dvorani hotela Union, v kateri se je zbralo nad 1200 oseb, več ur trajajoči protestni shod hišnih posestnikov proti njihovemu neprestanemu obremenjevanju z davki. Navzoči so bili zastopniki iz Maribora, Ormoža, Ptuj, Celja, Jesenice, Novega mesta, kakor tudi mnogo hišnih posestnikov z dežele. Zborovanja se je udeležil tudi predsednik Saveza hišnih posestnikov v Zagrebu, g. Balzer, predsednik Trgovske in obrtniške zbornice g. Ivan Knež, tajnik dr. Windischer, predsednik Zveze trgovskih gremijev Ivan Jelačin ml., predsednik Gremija trgovcev g. Stupica. Demokratsko stranko je zastopal podpredsednik ljubljanske obl. organizacije g. Josip Turk. Zborovanje je vodil predsednik društva hišnih posestnikov za Slovenijo, g. Frelih.

NEZNOSNA BREMENA ZA NAŠE GOŠPODARSTVO.

Prvi je govoril dr. Fran Windischer, ki je opozarjal, da so bremena, katera morajo nositi naši gošpodarski krogi, v resnici mnogo pretežka. Celokupno naš gošpodarstvo je interesirano na tem, da stan hišnih posestnikov ne podleže. V Ljubljani je najemnina obremenjena s 33 odst., v Celju z 89, v Ptuj in po drugih krajih pa gošpodarstvo celo doplačuje. To so nedvomno jako nepravilne razmere. Hišni posestniki popolnoma upravičeno protestirajo, da bi bili samo inkasiranje in bilijeterji za enar. V Juliju, avgustu in septembru 1923. je od 40 milijonov Din celokupnega poslovnega davka plačala Slovenija nič manj kakor 10 milijonov. Podobno je tudi z osebno dohodnino. Mesto izenačenja davčnih zakonov je prišlo lanske leto 30-odst. linearni povzede, ki grozi postati celo trajen. Ta povzede je običuten posebno pri prihodnini in dohodnini. Slovenci se nikdar nismo branili plačevati razmeram primerljiv davkov, nikakor pa ne moremo dopustiti, da bi prehod davčni vijak uničil naše gošpodarstvo. Borimo se za obranitev svoje produktivne sile in vsled tega je ta naša obramba v pravem pomenu državotvorno delo. (Burno odobravanje).

KAKO DELA RADIKALNA VLADA.

Predsednik g. Frelih se je predvsem zahvalil govorniku za izvrstna izvajanja ter je nato podal obširno poročilo o 30-odst. državnem pribitku na hišno najemnino davke in posebno o njegovem kru tem učinku. Hišni posestniki so svoje čisto v občini spomenici pojasnili finančnemu ministru, da znaša hišno najemninski državni davek v Ljubljani 11,60, z vsemi dokladi vred pa 66 odst., v nekaterih drugih krajih pa celo več, nego dobe hišni posestniki od najemnine. Tako morajo n. pr. hišni posestniki v Brezicah za 100 Din plačati 140 Din. Finančni minister je takrat obljubil, da bo to vprašanje še enkrat predstiral, vendar pa je pozneje snedel svojo besedo in izjavil: »Porez ostane, o tem ni govora!« Vsa stvarna dokazovanja o nesmiselnosti tega davka so bila zaman. Razmere so prispale sedaj še tako daleč, da se zakon direktno izigrava proti gošpodarju, dočim vlada za državne nameštence ničesar ne stori, da bi zboljšala njihov položaj. Hišni posestniki ne zahtevajo ničesar drugega, kakor pravičnost, primerno in enakomerno razdelitev davka na vso državo. Nikdar pa se ne morejo strinjati s tem, da bi Beograd z vsemi dokladi plačeval za 100 Din samo 10 Din, ostala mesta pa mnogo več.

Hišni posestniki bodo zaradi tega protestirali toliko časa, da bodo izvojevali svoje upravičene zahteve in bodo nastopili pri volitvah proti vsakomur, ki bi podpiral tako državno gošpodarstvo. Predsednik Frelih je tudi z vso odločnostjo zahteval, da se z letom 1925. ukine stanovanjski zakon. Izgovor, da bi bilo v tem slučaju manj stanovanj, je jalov. Nedvomno bo namreč na razpolago še več stanovanj, ker se bodo morali sedanjim najemniki omejiti svojim razmeram primerno.

Kanonik Šušnik je poročal o plačilnih nalogih in naglašal neobhodno potrebo, da se zopet povelje. Neizumljivo je, zakaj so bili odpravljeni samo v Sloveniji in da je predlog za odpravo prišel celo iz Slovenije same.

OSTER NAPAD NA FINANČNO DELEGACIJO.

Načelnik Trgovske zveze g. Jelačin ml. je predvsem povdarjal, da so organizirani trgovci popolnoma solidarni s hišnimi posestniki, katerih stremeljenje bodo na vso moč podpirali. Nato je ostro napadel finančno upravo v Sloveniji, ki hoče biti drugim za vzgled, pa je njeno postopanje tako, da onemogočuje delo vseh, ki imajo pri nas pogum še kaj delati. Njena praksa nas izmazuje in ubija. Če se pritožujemo se jezijo, in naši domači finančni davčni upravniki so postali taki, da ne znajo več ločiti dobro od slabega. Njihovih perversnosti pa ne bomo več prenašali in z diplomatiziranjem ter komunikacij nas ne bodo več potlačili. Govornik se končno zavzema za složno postopanje vseh strank v boju proti nesrečni davčni praksi v Sloveniji ter povdarja zlasti važnost volitve v davčne komisije. — Silno ostri izpadi g. Jelačina so vzbudili veliko senzacijo.

ZA VARNOST V MESTNEM GOŠPODARSTVO.

Obč. svetnik g. Josip Turk v temperamentnem govoru razpravlja o odnosih gošpodarskih krogov in mestne občine ter ostro kritizira pogubno gošpodarstvo sedanje črno-rdeče koalicije. Nič se ne bojim, ako me komunisti napadejo, v boju za pravičnost in pametno gošpodarstvo v občini ne bom odnehal in sem uverjen, da je ogromna večina ljubljanskega prebivalstva z menoj istega mišljenja. (Zivačno odobravanje).

Dr. Regali je govoril o socialnih nedostatkih, ki jih povzroča zakon o stanovanjih v praksi in z vzgledi dokazal neobhodno potrebo izpremembe zakona. Hišni posestnik g. Fran Stare je protestiral proti razdelitvi Ljubljane v demokratske okraje in proti povišanju tarifam za umetelna dela. Razoniranje v okraje je nesmiselno in naj se uvede popolna prostost.

Predsednik Saveza hišnih posestnikov v Zagrebu Balzer, je izrekel popolno solidarnost zagrebskega društva z ljubljanskim in obljubil vso podporo v boju za dosego pravic hišnih posestnikov.

Predsednik g. Frelih je nato še ostro kritiziral razne nesmiselnosti zakona o takсах. Tako se mora taksa pri prodaji hiše plačati ne od kupnine, ampak od iste prometne cene, ki jo določi komisija. Ako je kdo prisiljen prodati hišo za nižjo ceno, se mu lahko zgodi, da bo plačal kakor, ki bo višja kakor kupnina. Naravnost absurdno pa je, da so hišni posestniki odgovorni za pravilno knjigovodstvo podjetnikov, ki jih imajo v svojih hišah. Silno visoko obremenjuje hišne posestnike tudi kuluk, ker je davčna podlaga v Sloveniji veliko višja, kakor drugje. Davkoplačevalci, ki plačajo nad deset tisoč dinarjev, morajo namreč

plačati za 14 dni dela po 20 dinarjev na dan, davkoplačevalci z nad deset tisoč dinarji pa 50 krat po 14 dni dela, kar znaša 14 tisoč dinarjev. Zato predlaga, naj gredo vsi hišni posestniki raje na kuluk. (Ostri medklci. Sedaj hočejo celo Ljubljano speljati v kulukarsko politiko!)

OGORČENJE PROTI RADIKALSKEMU REŽIMU.

Med zborovalci je sploh vladalo ves čas viharno razpoloženje in je bilo slišati ostre medklce proti gošpodarski politiki radikalnega režima. Končno so bile sprejete obsežne resolucije, ki jih priobčimo jutri.

ZBOROVANJE DELEGATOV.

V nedeljo popoldne se je vršilo zborovanje delegatov Društva hišnih posestnikov za Slovenijo in so bila zastopana vsa mesta. Razpravljalo se je predvsem o društveni organizaciji, posebno o previsoki obsestni meri, ki grozi upravitelji hišne posestnike in trgovce. Sprožila se je tudi misel, da se izvede skupna organizacija hišnih in zemljiških posestnikov v obrambo skupnih pravic.

DEPUTACIJA PRI FINANČNEM DELEGATU IN VELIKEMU ŽUPANU.

V ponedeljek popoldne je deputacija hišnih posestnikov predložila resolucije finančnemu delegatu g. dr. Šavniku in razpravljala z njim nad eno uro. Gospod delegat je priznal upravičenost zahtev hišnih posestnikov, naglašal pa, da jih je težko spraviti v sklad z zakonom. Obljubil je svojo podporo in pomoč. Deputacija se je zglasila tudi pri g. velikemu županu dr. Špurnu, ki je obljubil, da bo poslal v Beograd obširno poročilo.

Gledališka anketa v Mariboru

Maribor, 14. januarja.

Nocoj ob 6. se je pričela v mariborski občinski dvorani gledališka anketa, katero je vodil župan Grčar. Vabilu se je odzvalo veliko zastopnikov društev, narodnih, kulturnih in strokovnih, in drugih korporacij, da je bila dvorana polna. Navzoči so bili tudi veliki župan dr. Ploj, okrajni glavar dr. Vončina, minister n. r. dr. Kukovec, zastopnik vojaštva podpolkovnik Kopelčič, narodna poslanca Vesenjak in Zebot, številni občinski svetniki in druge osebnosti, tako, da je bil res ves Maribor zastopan. Župan Grčar je podal izurčen in stvaren referat o razvoju narodnega gledališča po prevratu, katero je lani prevzela v upravo država, toda letos je iz nepojmljivih vzrokov odtegnila podporo, oziroma dala samo 200 tisoč dinarjev, dočim je lani gledališče dobilo 500 tisoč dinarjev, zaprosilo pa je letos za 1 milijon dinarjev, kakor je bilo to dogovorjeno na sestanku vseh gledaliških upravnikov države. Zaradi tega je potrebna energična akcija, da se izpolni podpora, vsaj izredna od države pa tudi od javnosti, zlasti od imovitejših slojev, ki naj gledališče vsaj obiskujejo. Doselej so abonirani skoro samo uradniki. Od industrijcev imata samo dva lože, od bankirjev samo štiri, od zdravnikov dva, od častnikov eden, gostilničarjev in kavarnarjev trije in ravno tako samo trije trgovci.

Upravičenost večje državne subvencije je utemeljeval upravitelj dr. Brenčič. Za igralce je povdarjal g. Stepanec, da bi moralo, ako se gledališče opusti 40 ljudi na ceno, okrog 60 pa izgubi postanski zaslužek. Minister n. r. dr. Kukovec je naslikal posledice, ki jih morajo sedaj naše narodne in kulturne institucije trpeti vsled slabega narodnega zastopstva v skupščini. Na poziv igralca Kovačiča, naj povedo navzoči poslanci, kaj so storili za gledališče, je poslanec Zebot izjavil, da so sicer sto-

riili v Beogradu svojo dolžnost, niso pa mogli ničesar doseči. Poslanec Vesenjak je povdarjal, da nemški poslan. Schauer ni ničesar škodoval gledališču, pač pa mnogo gledališki referent Grol, ki da ni storil svoje dolžnosti. V njihovem delu za gledališče pa jih je zelo podpiral demokratski poslanec Gjorgjevič, tako da se je doseglo vsaj povišanje od 100 tisoč na 200 tisoč dinarjev. Poleg tega je vlada obljubila dati večjo podporo iz izrednega kredita. Dvomi pa, da se bo dosegla subvencija 1 milijona dinarjev. Za vojaštvo je obljubil podporo podpolkovnik Kopelčič.

Soglasno je bil sprejet predlog župana Grčarja, da bo posebni odbor sestavljen spomenice, ki se bo redigirala v obliki petice, podpisane od vseh društev, korporacij in strank, ter poslala narodni skupščini in drugim odločujočim faktorjem. Razen tega se je izvolil poseben odbor, ki bo delal med občinstvom propagando za gledališče. V ta odbor so bili izvoljeni gg. Pinter, Džamonja, Kejžar, prof. Prijatelj in prof. Fava. Drugi se bodo še kooptirali.

Župan Grčar je nato zaključil odlično zborovanje s povdorkom odločne volje vseh navzočih, da se mariborsko gledališče že iz državnih in narodno kulturnih ter političnih vzrokov ne sme pustiti pasti.

Primorsko pismo

Trst, 10. jan. 1924.

Italijanska justica, ki se je zlasti pod fašistovskim žezlom postavila v službo italijanske nacionalistične ideje, si je te dni vplela nov lavorov list v venec, ki ga nosi okolu glave.

Pred časom se je vršilo uradno ljudsko štetje, katerega je odredila centralna vlada v Rimu. Popisati so se morali takrat vsi ljudje. Jabolko spora je tvoril v naših krajih občevalni jezik, katerega je bilo treba vpisati v popisno polje. Za popisne komisarije so politične oblasti imenovala ljudi iz vseh inteligentnih stanov, kar jim je za ta posel primanjlovalo političnih uradnikov.

Tako se je zgodilo, da so bili za komisarije pri ljudskem štetju imenovani tudi nekateri slovenski učitelji. Kjerkoli jim je bila poverjena ta naloga, povsod so jo vršili vestno in točno. Prišlo je po nekod že za časa popisa do manjših ali večjih konfliktov med komisariji in političnimi komisarijati. Z uvedbo občevalnega mesta materinskega jezika v rubriki popisne pole, so namreč hotele politične oblasti zmanjšati število našega naroda v Juljski krajini. Znano jim je bilo, da je ponekod v Istri navada, da občejuje naši ljudje medseboj v italijanskem jeziku, ne da bi s tem hoteli odrekati spoštovanje in ceno materinščini. Naši popisni komisariji so to dobro vedeli ter so se postavili na stališče, da je vprašanje občevalnega jezika istovetno z vprašanjem materinega jezika ter so v tem smislu tudi izpolnjevali popisne pole za ljudsko štetje.

Italijani so hoteli imeti drugače. Ko so uradno dognali, da nekatere komisariji neitalijanskega rodu vpisovali materinščino za občevalni jezik, so odredili revizijo v vseh slučajih, ki so se jim zdeli sumljivi za njihove račune. Tako so prišli na sled, da je tudi učitelj Bogomil Medvedšek v Dekanih v Istri v par slučajih vpisal materin jezik za občevalni jezik. Učitelja so takoj disciplinirali in naperili proti njemu obtožbo, da je potvarjal dejansko stanje.

Te dni se je odigral epilog te afeze pred sodiščem v Kopru. Medvedšek je bil obsojen na osem mesecev zapora. — Oblasti so učitelja posadile na zatožno klop, ker da je ponarejal iz Italijanov Slovence! Državni pravdnik je napravil iz Medvedškovega slučaju političen proces in pri svojem obtoževalnem govoru ni pozabil povedati, da ima Italija sedaj dograjeno hišo. Med vrati te hiše je še nekaj Slovanov, ki morajo postati Italijani, ali se pa izseliti. To so bile oficijelne besede zastopnika italijanske justice. In Medvedšek je bil obsojen.

izvršitev kazni pa je odpadla radi politične amnestije, ki je med tem izšla. Efekt procesa pa je ta, da je bil Medvedšek od strani italijanske oblasti spoznan za krivega, ter je radi tega ga izgubil svoje mesto in učiteljsko službo.

Kakšen čut pravičnosti in tolerance obvladuje Italijane, kaže dalje nazorno tudi gonja proti goriškemu nadškofu dr. Sedeju.

Ze leta in leta vrtajo italijanski nacionalisti proti njemu ter si prizadevajo, da bi ga odstranili kakor nepotrebnost oko na krompirju. Italijani težko gledajo dr. Sedeja na goriški knezoškofiji stoli in nimajo miru dokler se jim ne posreči poslati ga za tržaškim škofom Karlinom. Oni delajo iz cerkve njih zaved politična vprašanja in niso zdravi, dokler se ne zgodi po njihovi volji. Neitalijani v Juljski krajini fašistovski gonji proti Sedeju obsojajo in vsled tega je odbor političnega društva »Edinost« v Gorici na eni izmed svojih zadnjih sej razpravljal o teh spletkah proti deželnemu duhovnemu pastirju. Sklenila se je izjava, ki pravi, da se vršijo napadi na nadškofa samo iz političnih razlogov, kar vsa poštena javnost odločno obsoja in odklanja. Izjava se končno izjavlja v prilogi knezoškofu, katerega Slovenci in Furlani slejkoprej priznavajo za svojega cerkvenega pastirja ter s tem obsojajo vse nacije nalistične mahinacije proti njemu.

Naj sledi še ena beseda o gošpodarskem položaju v deželi. Denarni viri so se našemu ljudstvu posušili. Podpora ni več in dela ni dobiti. Radi tega je nastopilo izseljevanje. Ljudje potujejo po večini v Ameriko. Trumoma gredo s trebuchom za kruhom in če bo sedanje stanje trajalo še nekaj let, bo moška mladina med primorskimi Slovenci in Hrvatmi skoraj popolnoma izginila. Požrli ga bodo rudniki in tvornice v tujini in za domačim ognjiščem bo ostala samo žena, preko katere bo lovaki sovražnik našega rodu vršil dalje asimilacijo. V sedanjem nevdzdržnem položaju se nam torej obeta prav črna prihodnost.

Posetite
IV. Slovanski večer
19. januarja 1924
JNAD „Jadran“

Dopisi

KAMNIK. Na predlog poštne komisije je bil dne 30. decembra odveden v preiskovalni zapor kamniškega sodišča selški pismonoša pri poštnem uradu v Kamniku, koroški begunec. Osumljen je, da je odpisal ameriška pisma in jemale iz njih dolarje. Pri hišni preiskavi so našli pri njem 70.000 K, deloma naloženih na hranilno knjižico, deloma v gotovini. Nočemo posegati v razvoj preiskave in ugotovljamo samo splošno mnenje, da je aretiranec nedolžen. Pismonoša je namreč znan kot velik čudak in silen skopuh, ki si ničesar ni privoščil in spravljal na stran vsako kronco. Sicer pa bo zadevo že rešilo sodišče. Dostavljanje pošte v okolico, ki se vrši zadnje čase zelo nerodno, povzroča ljudem mnogo sitnosti. Nekateri morajo hoditi po celo uro daleč sami po pošto in potem še dolgo čakati nanjo, ker dve uradnici ne zmoreta vsega dela. Prosimo zato pošto direkcijo, naj poskrbi okoliščanom za redno dostavljanje pošte.

KRANJ. Tečaj srbsko-hrvatskega jezika. Profesor Miloslavjevič, ki vodi tečaj srbohrvatskega jezika na gimnaziji v Kranju, se je vrnil in se predavanja zopet vrše redno vsak torek in petek od 7. do 8. ure na gimnaziji. Vstop je vsakemu prost in pouk brezplačen. Želijo, da se ugodne prilike poslužijo vsi meščani, ki se žele seznaniti s srbohrvatskim jezikom.

Kulturni pregled

„Hamlet“

(Nedeljska večerna predstava v ljubljanski dramli).

Okus naše gledališke publike zelo priporoča dejstvo, da pri njej Shakespeare vleče. Pri njegovih komedijah je gledališče vedno polno, a tudi »Hamlet« se igra pred razprodano hišo. Publika vre k »Hamletu« kakor fascinirana. Fantastika, realizem, mestoma stopnjevanje do brutalnosti, nežnost, ljubezen, blaznost, spletkarstvo, pisana vrsta scen, bogata z etev modrosti, ki veže iz tega dela, vse to pomenja vedno novo privlačnost tudi za Ljubljano. V žaloigri konča življenje cela vrsta oseb: komornik Polonij, njegova hči Ofelija, kraljica Gertruda, kralj Klavdij, Polonijev sin Laertes in Hamlet... Štirje poslednji sklenejo svoje življenje pred očmi gledalcev na odru v zadnjem aktu. Zaloigra združuje tisoč človeških strasti, kaže ljubezen in zlobo, vodi iz kraljevih dvorov na pokopališče, pred očmi nam globoko tragiko človeškega bitja: kljub temu, da se ljudje more do neverjetnosti, vendar je vse verjetno. Zato ne bo »Hamlet« nikoli prazen; imel bo svojo publiko vedno, kakor sta jo v poluprotekli dobi imela — naj mi bo dovoljena ta primera — »Minar in njegova hči«.

Predstava je bila v igralskem oziru zanimiva in je popolnoma uspešna. Hamleta je kreiral g. Rogoz. Svojo vlogo je odigral z lahkoto; tehnično jo je vzorno obvladal. Posrečilo se mu je podati posamezna mesta naravnost brezhibno, k čemur je mnogo pripomogla njegova jasna izgovarjava. Pač pa vsebinsko ni bil vedno na višku. Monolog »Biti, ne biti« je izpadel nekam medlo. Izborov je bil komornik Polonij g. Lipah. Podan je bil s krasno realistično in s frapirajočo sigurnostjo, ki je izprva celo napravljala vito, da igralce nekoliko pretirava. Klavdija je igral g. Skrbinešek; imel je srečne momente — kjer se je zadrževal; kakor hitro pa se je vrget v patos, je postal nerazumljiv in je s tem deloma poslabšal dobro mnenje o svoji igri. Naj bi se g. Skrbinešek dal enkrat prepričati, da mu ni v prid, ker ne more svoje igre kontrolirati v vrstah občinstva kot poslušalec. Dober Laertes je bil g. Kralj; toda i zanj velja pravilo: več umerjenosti in previdnosti pri patetičnih izbruhih. Ga. Marija Vera je bila zelo zadovoljiva, novih doživetij pa ni pokazala; ga. Nabokoka kot Ofelija je prišla do svojega izraza šele v drugi polovici vloge. Ovirala jo je hripavost. Predstava nam je pokazala, da sta bili tudi prejšnja kraljica (ga. Škerli-Medved-

dova) in Ofelija (ga. Šaričeva) popolnoma na mestu. Povalno je treba omeniti še nekatere igralce: g. Saneina, Pluta, Cesarja in Danila. Prvi se je moral leviti iz ene vloge v drugo in je bil v drugi polovici tragedije prav dober. Tudi g. Terčiča velja omeniti posebej, kakor vedno, je bil vlogi duha Hamletovega ožeta tudi to pot dorasel. G. Peček bi bil lahko boljši.

Režiserju vse priznanje; v posebno za slugo mu štem rešitev sceničnega problema, ki je pri »Hamletu« zelo težak. Ena sama pavza tokom dolge predstave pa je vendarle premalo. Nad dve uri nepretrganega dejanja je za igralce in za občinstvo enako mučno in utrudljivo. — Prizor, ko moli kralj v kapeli, bi se dal nekoliko nazorneje markirati s prav enostavnimi sredstvi. V tej obliki pa je bil marsikomu nejasen.

Tako smo z nedeljskim »Hamletom« dočela zadovoljni in želimo, da se stvar uvrsti v repertoar. Gledališče bo s tem pridobilo.

S. K.

Ljubljansko gledališče. Danes zvečer točno ob pol 8. uri se uprizarja za red B opera »Mignon« z go. Wesel-Polje v vlogi Filine. Ostala zasedba je znana. Drama ostane ta večer zaprta. Repertoar za tekoči teden se objavi v jutrišnji številki.

Sentjakovski oder v Ljubljani. »Male roke«. Po Labicnu priredil Ivan Cesar. — Repertoar Sentjakovskega gledališkega odra dokazuje prav resno strem-

ljenje, da hoče ta oder postati res oder v najprimernejšem pomenu besede. Izbor iger je »veda odvisen od publike, ki jih poseka. Tako prihajajo v poštev predvsem dela vselega značaja, komedije in burke. Komedija »Male roke« je pri sobotni repriji uspešna prav dobro. Courtin, veletrgovec, je prava trgovska duša, ki nima smisla skoro za nobeno reč. On je človek z »velikimi rokami«, človek dela, »ki je edina vez človeške družbe«. Popolnoma drugačen od njega je njegov zet Georges de Vatinelle, človek z »malimi rokami«, ki uživa umetnost in gledališče, alikarstvo in koncerte. On je eksemplar iz iste skupine ljudi, ki podcenjujejo vse ostalo. Tendence igre je v bistvu ta, da pravzaprav vzdržujejo svet »velike roke«, ki delajo in služijo za vse. Ostali konflikt, razpleten z osebo Chavarota je samo teatraličen, toda poln dejanskega efekta, ki ga zahteva vsaka komedija in vsako odersko delo. Gospod Karus kot Courtin je bil res sočen; le mestoma ga je kazila nekoliko prevelika brutalnost: njegov zet Vatinelle (g. Skrlj) pa je bil premočan močan nasprotni tečaj. On bi moral svoj »male roke« dokazati s tem, da bi poudarjal razliko med seboj in med Courtinovo trgovsko dušo. V ostalem pa je zadovoljivo rešil svojo nalogo. G. Brihta je bil čisto dober Rudi; njegova plahost sentimentalna in netrgovskega ženina je zelo ugaljala. G. Blažič je glumil Chavarota skoro malo preveč komično. Izbor na je bil ob srečanjih s Courtinom. Ve-

liko smeja je povzročil s svojo rdečo culo de Brauera (g. Podreberšek). Njegova vloga ni bila samo efektna, ampak tudi dobro izpeljana. G. Morelu in g. Lorinu bi bilo očitati samo masko. Celo je bilo preveč našminkano. Gdč. Petričeva in Mihaelova sta rešili svojo nalogo pahalno.

Ljubljansko marionetno gledališče. »Snegulčica« in »Gašperček slikar«. V nedeljo je nastopil Gašperček v igri svojega prijatelja dr. Laha. Bil ji je blag rasnik in dober varuh. Princeza Snegulčica bi morala zaradi ošabnosti svoje mačehi brez njega skoraj umreti... Gašperček je možak; vse so mu posreči tako, da ostane obiskovalcu marionetnega gledališča v hvaležnem spominu. Skoda, da Lahova igra sama na sebi deloma pogreša pravega dejanja. Verzi, izvemski pesmi s štetjem, ne učinkujejo skozi in skozi naravno. Drugače pa smo z radostjo pozdravili prvo slovensko delce, pisano za Gašperška. — V drugi igri se nam je razodel ves Gašperček, kakršen bi bil, če bi slikal. Tako lepih kulris ni videti zlepa. Igralo se je imenitno. Od Zmazka do Cofa je treba vse pobjaviti. Gašperček je bil imeniten slikar; gospe, ki se mu je dala slikati, je narisal z oslovsko glavjo. V vsem delu Gašperška in njegovih prijateljev so razodena velika veselja do življenja in velik napredek. Dvorana v Mestnem domu je bila dobro zasedena. Zahvala je bilo dovolj za vse.

Cetno muzikalno predavanje za mladino se je vršilo v Ljubljani v prostorih

Domače vesti

PAMFLET

Je letak z zasramovalno vsebino. Če bi n. pr. »Slovenec« izšel samo enkrat kot letak, mesto da izhaja vsak dan, bi to bil pamflet.

Če si klerikalci in znaš vseeno pisati, izdaš pamflet n. pr. tudi v obliki pastirskega lista ali ocene Prešernove Muze ali zabranjen knjigo ali izdajaš »Domoljuba« ali pridigaš in kradeš svojemu bližnjemu čast na shodih ali »sploh udejstvuješ po programu«.

Oni pamfletist pa, ki klerikalca ni po godu, živi le še po nerazumljivi božji milosti. V gimnaziji so nas učili, da je to »Gottes unbegreifliche Langmut«. Gorje takšnemu žurnalistu, ki si drzne občinstvu povedati istino o katerikoli važnem predmetu občega interesa. Pri nas bi ga najraje izobčili iz cerkve, zaprili, (če bi mogli), in bolje bi mu bilo, da ni bil nikdar rojen ali da si obesi na vrat svetopisemski milinski kamen.

Tako je »pamfletista« označil eden največjih te branje Paul - Louis Courier. Njegov prednik svetil Pavel je klical: »Verujte mi, ker jaz sem mnogokrat sedel v zaporu!«

Takrat so Rimljani že zapirali »opasne agitatorje«. Moj kolega, ki je pravilno ocenil knjige Mohorjeve družbe, ki so (izvzemaš Platonov prevod) nevarno dolgočasne, še vedno ni zaprt. Ali je to pravica? In to se godi v svetobni Jugoslaviji, v kateri se nikdar nikdo nikomur ničesar očitati ni, razen po krivem. Evo, to so posledice centralizma. Naj pride avtonomija, vam že pokažemo!

M. A. C.

* Minister dr. Beneš na Bledu. — Po končani konferenci Male antante je češkoslovaški minister dr. Beneš s svojo soprogo odpotoval iz Beograda na Gorenjsko in posetil biser naše Slovenije Bled. V njegovem spremstvu so se nahajali pomočnik zunanjega ministra dr. Giraš, šef njegovega kabineta dr. Skalicky, glavni arhivar dr. Opočensky konzul Konečný in načelnik našega zunanjega ministristva g. Kiećković. Minister dr. Beneš je došel v Ljubljano, v nedeljo z beograjskim brzovlakom, kateremu je bil priključen njegov salonski voz. Sprejem visokega gosta je bil tudi v Ljubljani priskrben. Na kolodvoru so ga pozdravili zastopniki oblasti vsi liki župan dr. Šporn, generalni konzul dr. Otokar Beneš in generalni ravnatelj državne železnice g. Deroko. Po sprejemu je restavrat g. Dolničar serviral kosilo, ki so ga gosti jako pohvalili. — Kmalu po 13. uri se je minister Beneš s svojim spremstvom in zastopniki tukajšnjih oblasti v posebnem vlakcu odpeljal preko Jesenic na Bled. Na blejskem kolodvoru so čakale pripravljene sani in po prijetni vožnji okoli in okoli blejskega jezera se je cela družba napotila v hotel »Eklere«, kjer je bila pripravljena južina. Tu so v imenu blejskega prebivalstva pozdravili visoke goste župan g. Tomec, lastnik gradu in jera g. Kenda in dr. Janežič. Minister Beneš je izjavil, da ga je krasota Slovenije, zlasti pa Gorenjske naravnost zadivila. Žal, da je oblačno vreme kvarilo pogled na naše sinje gorske vrhove. Na vabilu, da obišče naše kraje poleti je gospod minister dejal, da bi rad prišel v divne naše kraje na počitnice, ako bi mu težki njegovi posli dopustili nekaj počitka. V prijetnem razgovoru je čisto hitro potoke in gosti so ob 17. uri zopet odšli na kolodvor ter se odpeljali nazaj proti Ljubljani. Ponoči se je soproga g. ministra s spremstvom odpeljala v Prago, minister Beneš pa je z orijentekspresom nadaljeval svoj pot v London. Pred odhodom se je posebno zahvalil gen. ravnatelju Deroku in pa kontrolorju Župančiču, ki sta vodila ves aranžma.

* Kraljevska božična darila srednješolcem. Razen že v nedeljski številki »Jutra« imenovanih srednješolcev so prejeli kraljevska božična darila še sledeči srednješolci: Fran Lasbacher s Slovenskega vrha pri Gornji Radgoni dijak VIII. razreda gimnazije v Mariboru, oče je kmetovalec; Božidar Černej iz Celja, dijak VII. razreda realne gimnazije v Celju; oče je okrajni šolski nadzornik; Peter Kavčič iz Stanošine, dijak V. razreda na realni gimnaziji v Ptuj; oče je nadučitelj; Franc Horvat iz Turniške v Prekmurju, učenec V. razreda realne gimnazije v Murski Soboti; oče je kmetovalec.

* Prvo polletje šolskega semestra 1923-1924. se konča v smislu sklepa višjega šolskega sveta v četrtek 31. januarja. — Pouk ima ta dan trajati do 12. opoldne, nakar se razdele šolska spričevala. Drugi semester se prične v ponedeljek 4. februarja.

* Z beograjske univerze. Dr. Milan Kostić v Sarajevu je bil soglasno izvoljen za naslednika pokojnega profesorja dr. Jovana Subotića na medicinski fakulteti beograjske univerze. Predaval bo splošno in specijalno kirurgijo. Obenem je imenovan za šefa kirurškega oddelka državne bolnice v Beogradu.

* Iz državne službe. V poštini službi so premeščeni: upravitelj Franjo Zinauer iz Vojnika v Rečico na Paki, poštar Fran Kočvar iz Subotice na Rakel in začasni poštar Mihajlo Karunov iz Ptuja v Subotico.

* Natačaj za pravnike. Vojno ministristvo je razpisalo natačaj za sprejem 20 gojencev-slušateljev pravne fakultete. Gojenci bodo študirali na troške ministristva, morajo se pa obvezati, da ostanejo vsaj 8 let v vojaški sodni službi. Prošnjo je treba priložiti potrdila o položenih izpitih ter dovoljenje roditeljev.

* Himen. Gospodična Ela Rakuševa, posestnica v Ormožu, se je poročila z gospodom dr. Stankom Kovačičem.

* 40 letnice svoje poroke je v nedeljo v krogu svoje rodbine proslavil narodni poslanec v rimskem parlamentu in odlični rodoljub gospod Josip Lavrenčič v Postojni. Častitemu starini in njegovi gospi naše iskrene čestitke!

* Ustavitev »Pravaša«. Zagrebška policija je ustavila v včerajšnjim dnem do nadaljnjega tiskanje in izhajanje »Pravaša«, francoskega organa v Zagrebu, z motivacijo, da njegovo pisanje razširja mržnjo med deli našega naroda.

* Cena hrane v restavrant-vagonih. — Vsi redni Društva vagonov za spanje je generalna direkcija državnih železnic dovolila, da sme društvo zvišati ceno za hrano v restavrant-vagonih, in sicer za jutrišnjak od 12 na 14 dinarjev, za kosilo, oziroma za večerjo pa od 40 na 45 Din.

* Slovenska posejilnica v Clevelandu. — Kmalu po 13. uri se je minister Beneš s svojim spremstvom in zastopniki tukajšnjih oblasti v posebnem vlakcu odpeljal preko Jesenic na Bled. Na blejskem kolodvoru so čakale pripravljene sani in po prijetni vožnji okoli in okoli blejskega jezera se je cela družba napotila v hotel »Eklere«, kjer je bila pripravljena južina. Tu so v imenu blejskega prebivalstva pozdravili visoke goste župan g. Tomec, lastnik gradu in jera g. Kenda in dr. Janežič. Minister Beneš je izjavil, da ga je krasota Slovenije, zlasti pa Gorenjske naravnost zadivila. Žal, da je oblačno vreme kvarilo pogled na naše sinje gorske vrhove. Na vabilu, da obišče naše kraje poleti je gospod minister dejal, da bi rad prišel v divne naše kraje na počitnice, ako bi mu težki njegovi posli dopustili nekaj počitka. V prijetnem razgovoru je čisto hitro potoke in gosti so ob 17. uri zopet odšli na kolodvor ter se odpeljali nazaj proti Ljubljani. Ponoči se je soproga g. ministra s spremstvom odpeljala v Prago, minister Beneš pa je z orijentekspresom nadaljeval svoj pot v London. Pred odhodom se je posebno zahvalil gen. ravnatelju Deroku in pa kontrolorju Župančiču, ki sta vodila ves aranžma.

* Kraljevska božična darila srednješolcem. Razen že v nedeljski številki »Jutra« imenovanih srednješolcev so prejeli kraljevska božična darila še sledeči srednješolci: Fran Lasbacher s Slovenskega vrha pri Gornji Radgoni dijak VIII. razreda gimnazije v Mariboru, oče je kmetovalec; Božidar Černej iz Celja, dijak VII. razreda realne gimnazije v Celju; oče je okrajni šolski nadzornik; Peter Kavčič iz Stanošine, dijak V. razreda na realni gimnaziji v Ptuj; oče je nadučitelj; Franc Horvat iz Turniške v Prekmurju, učenec V. razreda realne gimnazije v Murski Soboti; oče je kmetovalec.

reda gimnazije v Mariboru, oče je kmetovalec; Božidar Černej iz Celja, dijak VII. razreda realne gimnazije v Celju; oče je okrajni šolski nadzornik; Peter Kavčič iz Stanošine, dijak V. razreda na realni gimnaziji v Ptuj; oče je nadučitelj; Franc Horvat iz Turniške v Prekmurju, učenec V. razreda realne gimnazije v Murski Soboti; oče je kmetovalec.

* Prvo polletje šolskega semestra 1923-1924. se konča v smislu sklepa višjega šolskega sveta v četrtek 31. januarja. — Pouk ima ta dan trajati do 12. opoldne, nakar se razdele šolska spričevala. Drugi semester se prične v ponedeljek 4. februarja.

* Z beograjske univerze. Dr. Milan Kostić v Sarajevu je bil soglasno izvoljen za naslednika pokojnega profesorja dr. Jovana Subotića na medicinski fakulteti beograjske univerze. Predaval bo splošno in specijalno kirurgijo. Obenem je imenovan za šefa kirurškega oddelka državne bolnice v Beogradu.

* Iz državne službe. V poštini službi so premeščeni: upravitelj Franjo Zinauer iz Vojnika v Rečico na Paki, poštar Fran Kočvar iz Subotice na Rakel in začasni poštar Mihajlo Karunov iz Ptuja v Subotico.

* Natačaj za pravnike. Vojno ministristvo je razpisalo natačaj za sprejem 20 gojencev-slušateljev pravne fakultete. Gojenci bodo študirali na troške ministristva, morajo se pa obvezati, da ostanejo vsaj 8 let v vojaški sodni službi. Prošnjo je treba priložiti potrdila o položenih izpitih ter dovoljenje roditeljev.

* Himen. Gospodična Ela Rakuševa, posestnica v Ormožu, se je poročila z gospodom dr. Stankom Kovačičem.

* 40 letnice svoje poroke je v nedeljo v krogu svoje rodbine proslavil narodni poslanec v rimskem parlamentu in odlični rodoljub gospod Josip Lavrenčič v Postojni. Častitemu starini in njegovi gospi naše iskrene čestitke!

* Ustavitev »Pravaša«. Zagrebška policija je ustavila v včerajšnjim dnem do nadaljnjega tiskanje in izhajanje »Pravaša«, francoskega organa v Zagrebu, z motivacijo, da njegovo pisanje razširja mržnjo med deli našega naroda.

* Cena hrane v restavrant-vagonih. — Vsi redni Društva vagonov za spanje je generalna direkcija državnih železnic dovolila, da sme društvo zvišati ceno za hrano v restavrant-vagonih, in sicer za jutrišnjak od 12 na 14 dinarjev, za kosilo, oziroma za večerjo pa od 40 na 45 Din.

* Slovenska posejilnica v Clevelandu. — Kmalu po 13. uri se je minister Beneš s svojim spremstvom in zastopniki tukajšnjih oblasti v posebnem vlakcu odpeljal preko Jesenic na Bled. Na blejskem kolodvoru so čakale pripravljene sani in po prijetni vožnji okoli in okoli blejskega jezera se je cela družba napotila v hotel »Eklere«, kjer je bila pripravljena južina. Tu so v imenu blejskega prebivalstva pozdravili visoke goste župan g. Tomec, lastnik gradu in jera g. Kenda in dr. Janežič. Minister Beneš je izjavil, da ga je krasota Slovenije, zlasti pa Gorenjske naravnost zadivila. Žal, da je oblačno vreme kvarilo pogled na naše sinje gorske vrhove. Na vabilu, da obišče naše kraje poleti je gospod minister dejal, da bi rad prišel v divne naše kraje na počitnice, ako bi mu težki njegovi posli dopustili nekaj počitka. V prijetnem razgovoru je čisto hitro potoke in gosti so ob 17. uri zopet odšli na kolodvor ter se odpeljali nazaj proti Ljubljani. Ponoči se je soproga g. ministra s spremstvom odpeljala v Prago, minister Beneš pa je z orijentekspresom nadaljeval svoj pot v London. Pred odhodom se je posebno zahvalil gen. ravnatelju Deroku in pa kontrolorju Župančiču, ki sta vodila ves aranžma.

* Kraljevska božična darila srednješolcem. Razen že v nedeljski številki »Jutra« imenovanih srednješolcev so prejeli kraljevska božična darila še sledeči srednješolci: Fran Lasbacher s Slovenskega vrha pri Gornji Radgoni dijak VIII. razreda gimnazije v Mariboru, oče je kmetovalec; Božidar Černej iz Celja, dijak VII. razreda realne gimnazije v Celju; oče je okrajni šolski nadzornik; Peter Kavčič iz Stanošine, dijak V. razreda na realni gimnaziji v Ptuj; oče je nadučitelj; Franc Horvat iz Turniške v Prekmurju, učenec V. razreda realne gimnazije v Murski Soboti; oče je kmetovalec.

* Prvo polletje šolskega semestra 1923-1924. se konča v smislu sklepa višjega šolskega sveta v četrtek 31. januarja. — Pouk ima ta dan trajati do 12. opoldne, nakar se razdele šolska spričevala. Drugi semester se prične v ponedeljek 4. februarja.

* Z beograjske univerze. Dr. Milan Kostić v Sarajevu je bil soglasno izvoljen za naslednika pokojnega profesorja dr. Jovana Subotića na medicinski fakulteti beograjske univerze. Predaval bo splošno in specijalno kirurgijo. Obenem je imenovan za šefa kirurškega oddelka državne bolnice v Beogradu.

* Iz državne službe. V poštini službi so premeščeni: upravitelj Franjo Zinauer iz Vojnika v Rečico na Paki, poštar Fran Kočvar iz Subotice na Rakel in začasni poštar Mihajlo Karunov iz Ptuja v Subotico.

* Natačaj za pravnike. Vojno ministristvo je razpisalo natačaj za sprejem 20 gojencev-slušateljev pravne fakultete. Gojenci bodo študirali na troške ministristva, morajo se pa obvezati, da ostanejo vsaj 8 let v vojaški sodni službi. Prošnjo je treba priložiti potrdila o položenih izpitih ter dovoljenje roditeljev.

* Himen. Gospodična Ela Rakuševa, posestnica v Ormožu, se je poročila z gospodom dr. Stankom Kovačičem.

* 40 letnice svoje poroke je v nedeljo v krogu svoje rodbine proslavil narodni poslanec v rimskem parlamentu in odlični rodoljub gospod Josip Lavrenčič v Postojni. Častitemu starini in njegovi gospi naše iskrene čestitke!

* Ustavitev »Pravaša«. Zagrebška policija je ustavila v včerajšnjim dnem do nadaljnjega tiskanje in izhajanje »Pravaša«, francoskega organa v Zagrebu, z motivacijo, da njegovo pisanje razširja mržnjo med deli našega naroda.

* Profesorsko vprašanje. V Beogradu se je vršila prošli petek plenarna skupščina beograjske sekcije profesorskega združenja. Na seji so člani uprave naglašali težkote, s katerimi se imajo boriti glede nadaljevanja svojega poslovanja. Izjavili so, da niso mogli doseči nobenega uspeha, ker minister prosvete odklanja zahtevano izboljšanje. Tudi stalnost, ki so jo profesorji zahtevali po desetletni službi, je bila odklonjena. Vseled tega je uprava združenja podala ostavko.

* Jugoslovan sodnik v Ameriki. V mestu Ely, država Minnesota v Severni Ameriki, je bil nedavno vdrugič izvoljen za mestnega sodnika trgovec Marko Zorčić, rodom iz Rastovice na Hrvatskem. Zorčić je odlični slovenski rodoljub.

* Izseljevanje iz naše države. Meseca novembra se je izselilo iz naše kraljevine skupno 1467 oseb, med njimi 897 moških in 570 žensk. Po poklicu je bilo 97 kvalificiranih in 548 nekvalificiranih, 485 kmetov, 245 otrok in 94 slobodnega polklica. V Zedinjene države se je preselilo 771, v Kanado 189, v Argentino 240, v Čile 5, v Brazilijo 294, v ostale države Amerike 7 in v Avstralijo 11. Skupno število izseljencev od 1. januarja do konca novembra 1923 znaša 7130. Poleg tega je odgovarjalo v istem času iz naše države 1948 tujih državljanov.

* Ptujski drobiž. V prostorih Narodnega doma se dne 21. januarja vrši redni občni zbor gostilničarske zadrage. — V Ptuj se bodo odšel zopet redno vršili, kakor poprej, konjski, živinski in svinjski sejmi. Prvi živinski sejem bo dne 15. januarja, svinjski pa dne 16. januarja.

* Otroci umri valed opeklin. Iz Gabrovice na Goriškem poročajo: V neki tukajšnji družini se je zgodila velika nesreča, katere žrtev je bil sedemletni otrok. Zvečer je sedela družina okoli ognjaka, na katerem je vrel velik lonec kave. Oče je držal v naročju otroka, ki je zadremal, in v hipu, ko se je oče ozrl stran, zdrknil na tla. Pri tem se je prevrnil lonec z vrelo kavo, ki je malega revčka močno oparila. Otroka so prepeljali v goriško bolnico, kjer pa je podlegel težkim opeklinam.

* Nezgode. Pri spravljanju lesa je te dni težko ponesrečil vulgo stari Mokrin iz Rečice v Savinjski dolini. Zlomil si je obe nogi. Na podoben način je smrtno ponesrečil posestnik Suhovrtnik pri Novi Štiti.

* Grozen zločin. V Matuljah pri Opatiji se je prošli četrtek pripetil grozen zločin. Neki Poljanec se je pozno zvečer vračal proti Poljanam v družbi znanca Dragana Račiča iz Zameta. Poljanec je bil prodal precej oglja in je povabil Račiča na kozarec vina. Ko sta se dvignila na pot proti Matuljam, je nastala žla tema. To priložnost je porabil Račič, dvignil sekirko, ki jo je imel s sabo ter udaril z vso silo Poljanca po glavi. Ta se je zgrudil in kmalu nato izdihnil. Zločinec se je, kakor javljajo tržaške »Novice«, nekoliko časa skrivaj, prišel pa je v roke pravice. Pri njem so našli večjo vsoto denarja, ki jo je bil vzel nesrečni žrtvi.

Iz Ljubljane

— V pokoj je stopil višji deželni sodni svetnik Anton Bulovec in otvoril svoj odvetniško pisarno v Ljubljani v Sodni ulici št. 6.

— Poroka. Včeraj dopoldne se je poročil na Viču g. dr. med. Gregor Fedran (Foedransperg), bivši sotrpni narodnega mučenika pok. Ivana Endlicherja, z gđ. Nado Perko, hčerko višjega revidenta južne železnice v Ljubljani. Bilo srečno!

— Umrl v Ljubljani. Zadnje tri dni so bili prijavljeni sledeči smrtni slučaj: Josip Stoklasa, hiralcevojni invalid, 32 let, Boris Lapajne, sprevednikov sin, 5 let, Marija Toman, pozlatarjeva vdova, 71 let, Dragotin Strašek, poštni uradnik, 44 let.

— Predavanje »Soča«. 12. t. m. je predaval v društvu »Soča« g. dr. Volavšek o vplivu podnebja na tuberkulozo. V svojem strokovnem predavanju je podrobno opisal razne dobe te bolezni in faktorje, ki ji onemogočijo razvoj, delovanje zraka, lege kraja, hrane, podnevanosti in načina življenja. Obravnaval je o vplivu podnebja v dolinah, srednje in visokoležečih krajih in zdraviliščih, krajeh ob in na morju, ter poročal o raznih učinkih vodnih in solanih kopeli. Dvorana je bila nabito polna in udeleženci so z vidnim zanimanjem sledili lepeemu in strokovnemu predavanju, za katero je žel g. predavatelj iskreno zahvalo. V par trenutkih improviziran pevski zbor je potem zabaval udeležence ves večer.

— Za koncert, ki ga priredi naša Glasbena Matica v četrtek, dne 17. t. m. v Unionski dvorani vlada veliko zanimanje. Po 31. letih se bo izvajalo to delo vnovič v Ljubljani ter bo prav gotovo sprejeto z istim idealnim navdušenjem, kakor je bilo takrat. Sodelujoči umetniki, člani Narodne opere Zikova, Borova, Šimenc in Betetto nam jamčijo za prvovrsten solistični kvartet, pevski zbor Glasbene Maticice in Muzika dravske Divizijske oblasti z dr. Cerinom pa za pravo umetniško izvajanje tega svetovnega dela. Vstopnice v Matični knjižarni, kjer je dobiti tiskano besedilo z kratkim uvodom.

— »Veliki pustni korzoz«. »Slavčeva« maskerada se vrši na pustno nedeljo, 2. marca v veliki dvorani »Uniona«, 116

— Plenarna odborova seja Slovenskega lovskega društva bo v petek 18. t. m. ob 15. uri pri šestici. Odborove seje so po § 15. društvenih pravil za društvenike javne in vabino članstvo, da se udeležijo seje, kjer lahko vsak član

stavi odboru morebitna vprašanja, predloge, nasvete in pritožbe. Odbor SLD. — PLES SOKOLA I. se vrši v Kazini v soboto 1. marca t. l. 114

Iz Celja

— Prihodnja redna seja celjskega občinskega sveta se vrši v sredo dne 16. jan. ob 19. uri. Na dnevnem redu so poročila iz posameznih odsekov in volitev članov v stanovnijsko komisijo in v razsodišče.

— Zdravstveno stanje v Celju je v splošnem v zimskem času povoljno. Razen posameznih manj nevarnih slučajev skratkatke, ni naznanjen zdravstveni obliki noben slučaj kake težke nalezljive bolezni. Meseca decembra je umrlo v mestu 5, v javni bolnici 18, v invalidskem domu 1 in v vojaški bolnici 1 oseba.

— Stanovnijska in stavbena zadruga v Celju sklicuje svoj izredni občni zbor za sredo, dne 23. t. m. ob pol 20. uri v gostilniške prostore celjskega Narodnega doma z edino točko dnevnega reda: Izprememba pravil. Pol ure nato se vrši event. drugi občni zbor pri vsaki udeležbi.

— Tvorilnica za kovinaste posode in drugo orodje, ki stoji za tirov drž. železnice pri Sp. Lanovžu v Celju in je bila doslej last g. Pertinča, je prešla v roke delniške družbe. Obratovanje se bo vršilo začasno v istem obsegu naprej in se bo tekom časa še povečalo. Dosedanja posestnik tvornice je solastnik z gotovim deležem.

— Sportni ples, ki se je vršil pod pokroviteljstvom narodnih dam v celjskem Narodnem domu dne 12. jan., je potekel v vsakem oziru sijajno. V plesni dvorani je med zvoki salonskega orkestra plesala ter se zabavala mladina, v stranskih prostorih pa je bilo preskrbljeno po primernih cenah z jestvinami in z dobro kapljico. Gotovo izkaže plesna prireditev tudi lep štihič dobilek, ki ga celjski sportni klub za svoj obstoj in nadaljnje delovanje tako nujno potrebuje.

Iz Maribora

— Mariborski drobiž. Na nedeljskem zborovanju gospodarskih krogov so bili izvoljeni za delegate za konferenco v Zagrebu gg. dr. Pipuš, Ferdo Pinter in Gjuro Džamonja. — Za volitve v dohodninsko cenilno komisijo so bili postavljeni sledeči kandidati: inž. Dražar, obrtnik Zabukovec, trgovec Šostarič, za namestnike pa slikar Horvat, bančni uradnik Skaza in trg. Serec. — V torek prihodno zopet v Mariboru živinski sejm.

Hajduk Čaruga

Tolovajstvo v Tompojevcih. — Čarugino sorodstvo in nabori. — Čaruga in radikali.

Zaslišan podrobnosti o tolovajstvu v šumarskem dvorcu grofa Eltza v Tompojevcih, kjer je padel kot žrtev naš rojak nadgledar Franjo Pirkmayr, priznava Jovo Čaruga, da je sam ustrelil nadgledarja Pirkmayerja. Izgovarja pa se, da ni imel morilne nakane, temveč je s svojimi pajdali hotel ugrabiti le Pirkmayrjevo blaginjo. Ker to ni šlo tako žurno kakor je hotel, je izprožil in Pirkmayrja smrtno zadel. Seboj je imel pet tovaršev, izmed njihovih imen pa priznava le svojega »brata« Marka Dregiča, mesarja v Vlnkoveh.

Odnošaj Jovana Čaruge napram temu Marku Dregiču je posebno čuden in še precej prikrit s kopreno. Čaruga pripoveduje, da je Marko Dregič bil prepričan, da je on, Čaruga, njegov brat. Stvar razlaga tako: Začetkom 1923. je kompletiral svojo četo in to v nagovarjal tudi Marka Dregiča, ki je v Andrijevcih blizu Vinjkovec imel kantino in malo mesnico. Čaruga je vedel, da je Marko Dregič doma iz Gračca v Liki, da je imel brata Nikolo, ki je kot majhen deček odšel v svet z zaslužkom in ga Marko sploh več ne pozna. Na ta račun je Čaruga sklenil, da se Marku predstavi kot njegov brat Nikola. Odpeljal se je najprej v Gospije in nato v Gračac, kjer se je podrobno informiral o obitelji Dregič. Izvedel je vse, kar se mu je zdelo potrebno, nakar se je odpravil k orožniškemu poveljstvu v Otočac in enostavno zahteval »svoje« dokumente, na ime Nikole Dregiča. Prisrčno nazaj v Andrijevce, se je Marku Dregiču takoj predstavil kot dolgo pogrešani brat Nikola in Marko se ga je tembolj razveselil, ker mu je »brat Nikola« ponudil denarno podporo. Preselila sta se v Vinjkovec, kjer je Marko odprl mesnico in dobavljajl meso vojaštvu v tamošnjih barakah. Čaruga pa kot »vojni liferant« Nikola Dregiču zapolnil svojo karijero in hodil za »brata« Marka nakupovat živino. Že pri tem je sproti zasluževal lepe denarje, še več pa je bilo vredno, da je z nepravim imenom imel zavarovan hrbel in da je na svojih obhodih lahko nemo-

teno pregledoval »postojanke«, kje bi se dalo kaj ugrabiti. Svojega »brata« Marka je seveda medtem pripravil za najintimnejšega pajdaša. Ali je Marku časoma razodel svoje lažnje bratstvo, bo dogledalo zaslihanje Marka Dregiča, ki je tudi že v zaporu; vsekako pa je glavno, da sta Nikola in Marko na sunaj do zadnjega valjala za brata.

Čaruga je bil posebno skrupulozen v izbiranju svojih pajdašev. Po njegovem lastnem priznanju večina med njimi ni vedela njegovega pravega imena. Tekom zadnjih dveh let jih je izbral izmed lesnih delavcev na žagi v Andrijevcih. Kako je izvrševal »nabor« pripoveduje sam takole: Na veliki žagi v Andrijevcih je zaposleno obilo delavcev, večinaoma Litvanov in Primorcev. Čarugi se je to zdel najboljši rezervni kader, zato je od časa prihajal tja in tudi sam sprejel d'le kot naveden »holcar«. Ko je spoznal dvoje ali troje tovarišev, sposobnih za svojo strategijo, jih je zalet oprežno vpletati v svojo mrežo. Pripravil jih je za prvo preizkušnjo lopovstvo, in kdor se je najbolje obnesel, mu je strogo zaupal razodel svoje lažnje bratstvo, bo dogledalo četo svojih udarnikov, ostale pa podniš manj strogimi pogoji pridržal v »rezervi«. Zadržal čase je njegova najboja družina, ki je večinoma sama izvršila glavne zločine, štela 8 najsmelejših in najzanesljivejših udarnikov. Čaruga pripoveduje, da je to zimo nameraval svoje četo razpustiti in je že pripravil zapoved, da se spomladi na Jurjevo — »Gjurjev danak, hajdučki sastanak« — suicide h končnemu posvetovanju nad žago Andrijevcih. Zdi se, da se je Čaruga vendarle hotel okantati hajdukovanju in se odpraviti v inozemstvo. To se predmeva po tem, ker je s falsificiranimi dokumenti na ime Nikole Dregiča na občini v Andrijevcih vložil prošnjo za potni list v inozemstvo. Prošnja se še zdaj nahaja na občini v Andrijevcih.

Interesanten moment Čarugine predznosti podaja nastopna epizoda: Ko se je izvršilo poslednje razbojstvo v Gunji, kjer je s svojo četo oropal veletržca Pfafha in mlinarja Sudica, je Čaruga naslednje jutro komodno sedel na peronu in opazoval orožniške patrulje, ki so se razvršale v vlake, da jadrno pohite za razbojnik. Čarugi je to ugajalo in je odšel dneвно hodil sedevati na peron. Nekega popoldne sedi pred kolodvorsko restavracijo, pije »crnu kafu« in čita novine — orožniki pa so znojni in prašni vračajo s patroliranja. Eden izmed njih se nasloni na pregrado blizu Čarugine mize, Čaruga se mirno dvigne, ga prosi za ciganski ogenj in se začne z njim razgovarjati — o Čarugi. Ker je bil orožnik utrujen in slabe volje, je Čaruga sam zabavljal čez »prokletega hajduka«. »Jaz menim«, je Čaruga razlagal, »da je hajduk Čaruga že pobrisal na Madžarsko; ni bedast, da bi čakal na celo armado orožnikov. Saj vas je vendar toliko, da bi divjeje goloba zajeli, a kje ne bi hajduka in četo njegovih? Da je utrujen orožnik vedel, kdo mu je to natvezal, bi bil lahko zaslužil lepe tisočake, šaljivo dodaje hajduk Čaruga.

Končno, končno Jovo Čaruga sam razrešuje famozno diskusijo o svoji — strankarski opredeljenosti. Pravi, da je radikal. Na sobotnem zaslišanju se je nameraval hvaliti, kako je obzirno izbral svoje žrtve: »Srbov in Hrvatov nisem napadal. Loteval sem se Svabov, Madžarov in Židov, a tudi med temi le onih, ki jih je ljudstvo mrzilo.« — Čemu si tedaj ustrelil narednika Tintorja, ki je bil dober Srbin in pošten človek? ga zajema podpolkovnik Stefanović. — »E, vraga, kaj mu je bilo treba nošiti in čuvati čifutke novce!« — »Kako pa, da si opljačkal lekarnarja v Andrijevcih? On je bil Srb, toda bogat mož.« — »Vrag naj ga nosi!« odgovarja hajduk Jovo, »čeprav je bil naš. On je tudi predsednik radikalne organizacije in mi je dal člansko izkaznico.« — »No, s teboj se radikali ne bodo mogli ponašati!« — »Pa, naj še njih vrag vzame. Tudi oni niso posebno marali zame. Nekoč sem pisal osješkemu velikemu županu, da sem pripravljen opustiti hajdukovanje. Toda mesto prijaznega odgovora je oblast poslala orožnike nad mene. Vendar sem jaz bil vedno spretnosti ko oni. Po vsakem razbojstvu sem so jim znal ogniti. Če bi Vas ne bilo«, priznava Jovo podpolkovnik Stefanović, »Nikoli bi me ne vlovili, živga pa še celo ne.«

Preiskava se nadaljuje in prinesla bo nedvomno še mnogo zanimivejših momentov iz hajdukovanja največjega sodobnega harambaše, ki je celo našega popularnega Guzeja in glasovitega Udmanica prekočil v lakavosti, predrznosti in tolovajski strategiji.

Ali ste že poslali na ročnino za »Jutro«?

Vremensko poročilo

Ljubljana 14. januarja 1924.

Ljubljana 806 nad morjem

Iz življenja in sveta

Z letalom na severni tečaj

Kdo bi si bil pred deset leti ali pred dvema desetletjema mogel misliti, da se bo tehnika tako hitro izpopolnjevala, da se bodo ljudje l. 1924. vozili na severni tečaj v zrakoplovu? In vendar se vrše tozadnji poskus. Znani raziskovalec severnega tečaja Amundsen je baš te dni došel v Berlin, da pripravi vse potrebno za najnovejši polet na skrajno severno točko naše zemlje.

Amundsen je že star znanec severnih krajev, kjer je bil že večkrat. Letos obišče severni tečaj v juniju. Letalo bo s Spitzbergom in upa, da mu bo mogoče doseči skrajno točko severa v enodnevem letu. Njegova ekspedicija bo opremljena z vsemi mogočimi tehničnimi in drugimi pripomočki. Amundsen bo izkoristil vsa izkustva, ki si jih je pridobil tekom zadnjega poleta. Vožnja seveda ne bo lahka, vendar Amundsen upa, da mu bo, če bodo vremenske prilike količkaj ugodne, mogoče pristati na severnem tečaju. Predvideno je, da se ekspedicija na severnem tečaju ustavi in izkrci, kar bi bilo za znanstvena raziskovanja velikega pomena in neizmerno važno.

Na pot pojde ekspedicija z letalom «Maud», ki se že nahaja na mestu, odkoder se dvigne v zračne višave. Pri letalu je sedaj zaposlen cel štab tehnikov in inženirjev, ki izpopolnjujejo zračno ladjo po svojih najboljših močnostih in izkustvih. Poleg «Mauda» vzame Amundsen s seboj še eno letalo. Boji se namreč, da bi utegnilo na poti eno samo letalo odpovedati, kar bi imelo za posledico žalosten konec ekspedicije in neizogibno smrt njenih članov. Letali bosta po načrtih voditelja opremljeni tudi s čolni. Sposobni se jima bo mogoče tudi na vodo. Skupno z Amundsenom se udeležijo poleta tudi en član oficirskega zbora ameriške mornarice, ki se za ekspedicijo posebno zanima. Koliko ljudi vzame raziskovalec poleg tega s seboj, še ni znano. Gotovo pa je, da se bo moral omejiti samo na najpotrebnejše pomočnike, da s tem svojih letal ne obremenjuje preveč. Ko se dvigne Amundsen z letalom v zrak, se poda na pot tudi ladja ameriške mornarice, ki bo plula raziskovalcu nasproti v smeri, kjer je predviden konec vožnje, oziroma povratek ekspedicije.

Amundsen, ki ne izključuje eventualnih presenečenj, se naupa, da konča njegova ekspedicija z uspehom in da se mu posreči doseči cilji, na katerega niso mogli dospeti dosedanja raziskovalci severnega tečaja. Ako ne zadene njegovo podjetje na nepremagljive ovire, se bo človeštvo obogatilo z novimi znanstvenimi odkritji in Amundsenovo ime bo po pravici zapisano z zlatimi črkami v zgodovini dobitnikov človeškega znanja.

Ob Tutankamenovi rakvi

Kakor smo že kratko poročali, so angleški raziskovalci nedavno odstranili zadnje ovire in prišli do Tutankamenove rakve.

Poročevalec «Timesa» slika trenutke, ko so raziskovalci prodrli v sarkofag, tako - le: Ob treh smo stopili vsi v grob, kamor 3200 let ni stopila človeška noga. Na ta trenutek ne bo noben udeleženik tako kmalu pozabil. Ko smo šli po prednji sobi in po prisenih stopnicah v grobnico, so nam začela vsem srca močneje utripati, kajti če se nam izpolni naše nade, bomo deležni nečesa, česar ne bo doživel nihče naših sodobnikov. Kakor da smo se dogovorili, smo vsi kar najmanj govorili in še to s spoštljivim šepetom. Ko smo stali v ozkem prehodu h grobnici, se je bližal pred nami velik pozlačen hram s prelepimi emajlovimi okraski. Odstranili so vrata prvega hrama in videli smo vrata drugega, čisto pozlačenega, popolnoma pokrita z izrezljanimi reliefi, ki so pred-

stavljali Tutankamena pri bogoslužju. Zgoraj in spodaj so bila vrata zaprta z zapahi iz slonokosti in na sredi je bilo bronasto kovanje, na katerem so viseli na vrvicah neporušeni pečati.

Previdno so razvezali vrvice, odprli zapuhe in vrata so se odprla, da nam pokažejo tretji hramček, podobno okrašen kakor prva dva, pokrit z zlatom; zapahi so bili iz ebenovine, pečati je bil nekoliko različen od običajnega kraljevskega smrtnega pečata, na katerem je bil znak kralja Tutankamena in šakal, ki zmaguje nad svojimi sovražniki. Na vratih so bila v podobljena božanstva podzemlja. Stopnja je bilo zlato na hramih jasnije in jasnejše in ker je bila tudi notranja stran odprtih vrat pokrita z zlatom, je bila to prekrasna slika, ki je kar slepila oči. Še enkrat je bilo treba odriniti zapuhe, pretrči vrvice in zopet so se odprla vrata ter se pojavil četrti hram, krasnejši in bolj zareč od prejšnjih. Tudi tu so bili zapahi iz ebenovine, pečata pa ni bilo. Sedaj so bila med nami in osrčjem groba le še vrata, na katerih so bile v podobljene božanje stražnice z razpetimi peruti, ki čuvajo grob. Nastal je veliki trenutek in vsi smo čakali z največjo napetostjo.

Odrinili so zapuhe poslednjih vrat, obe dverni krili sta se počasi odprli in pred nami je stal četrti hram z ogromnim sarkofagom iz belega peščenca; bil je popolnoma nedotaknjen, pokrov je trdno ležal na svojem mestu. Na oglih so bile postavljene štiri boginje stajnice: Isis, Nefytis, Neft in Selka; izklesane so iz kamena kakor sarkofag, roke in peruti se razprostirajo ob straneh sarkofaga. Na glavnem okrajsku je napi s kraljevim znakom, kar dokazuje, da je to njegov grob in da hrani glavni hram njegove ostanke. Mogočno in prekrasno delo, sijajna izvršitev okrasov in skulptur, lesk zlatih vrat in sten vseh hramov, vse to se je zliło v veličasten dojem v mišični nekoliko vijoličasti svetlobi, ki jo je metal reflektor za nami na ves prizor. Videli smo pravi sarkofag, v katerem leži pokopan kralj in moramo biti zanesljivi zadovoljni, kajti preden bodo mogli dvigniti pokrov, bo trajalo še dolgo. Ko pa ga bodo dvignili in kraljevi mumijski skafili mir in pokoj, bodo najditelji ravnali z vso pieteto in bodo po znanstvenih preiskavi pustili telo in grob v miru. Kralj Jurij je izrazil to željo Carter-u, ki jo ob gotovo upošteval.

Rudarski bergmandele

V starih rudokopih se časih nahajajo rovi, ki so zapuščeni po sto in več let. Ti hodniki so šestkrat zelo dolgi. Vijejo se cele kilometre pod zemljo. Nekoč so služili za prevažanje rude, večinoma premoga, iz oddaljenih ležišč na dan ali k šaftu. Kdor je kdaj hodil po teh starih, s trhljem lesom obloženih ali v kamen vklesanih rovih, bo vedel povedati, da rudar, čeravno ni babjeveren, vendarle pozna vsako-lake pripovedke in bajke, katere je kdaj slišal od svojih starejših tovarišev. Težko je verjeti, da bi se našel junak, ki ne bi mu vstajali lasje, kadar zasliši čudne skrivnostne glasove, prihajajoče iz podzemskih kanalov, napolnjenih z gosto črno umazano vodo. Čeprav vsak rudar ve, da so tisti zdaj zuboreči, zdaj sikajoči, zdaj vseh mogočih legah pevajoči in piskajoči glasovi podzemskih plini, ki prihajajo skozi goste, umazane vode po kanalih iz zemlje, se vendarle vsak odvija in gleda, da čim prej izgine. Nihče nima v takih trenutkih rad sam opravka pod zemljo. Samotni in tajnstveni kraji globoko pod zemljo so namreč po pripovedi rudarjev dim bergmandelcev. Še danes se namerijo, da naletiš na priletnega rudarja, ki pripoveduje, kako je on ali kdo drugi videl prihajati in zonet izginiti v takih rovih možička z lučjo. O tem priča tudi sledeča zgodba:

Pred mnogimi leti je bil pri nekem rudniku kot obratovodja nastavljen mož zelo neumljenega in hudobnega srca. Z rudarji je postopal zelo kruto. Za najmanjši prestopok jih je kaznoval z obšutno denarno globo ter jih tudi pretepal. V rove je šel vedno oborožen z debelo gorjačo, in gorje mu, če je koga našel, ki je počival. Pretepel ga je kot črno živino, zraven pa je neznansko preklinjal. Med svojimi delavci je imel tudi rudarja Jožo, ki je bil že nad 70 let star. Nekoč najde obratovodja Jožo v najstarejšem rovu. Zaužival je skromno južino. Ko vidi, da Joža ne dela, se zadre nanj, začne preklinjati in ga zmerjati. Ko mu hoče Joža nekaj odgovoriti, pa ga udari obratovodja s palico po glavi in starec se onemogel zgrudi na tla. Ko pride zopet k moči, zagrozi obratovodji: «Čuvaj se, jaz se ne morem maščevati, a maščeval me bo oni, katerega ti vsak dan nešteto krat razžalja!» Starec drugi dan ni prišel na delo, ker je zbolel. Čez par tednov pa je šel v jamo — za vedno.

Minilo je več mesecev. Med rudarji se je razširil glas, da se stari Joža večkrat prikazuje v družbi bergmandelca, s katerim hodita po starih rovih, kakor da nekaj iščeta. Nihče se ni upal sam v stare odsele. Govorice pridejo končno na uho tudi obratovodji. Zakrohota se in reče: «Sedaj pa pojdem nalašč sam v stare rove, da jih preiščem ter se uverim, kako hodita po njih bergmandele in Joža. Jaz bom že z gorjačo pregnal strahove!»

Obratovodja se poda pod zemljo, odkoder pa se ni kmalu vrnil. Ker ga ni bilo nazaj, so ga šli rudarji iskati. Preiskavali so rove več ur zaporedoma, toda brezuspešno. Naposled pridejo rudarji do najnižje točke v premogokopu. Tam zašlijajo čuden hrup in glas. Stopijo bližje in opazijo obratovodjo, klečečega v temi, z glavo uprto v steno. Mož je kričal: «Joža, Joža, prosim te, reši me, saj vidiš, koliko tisoč se jih reži vame ...»

Tako je bergmandele okrutnemu obratovodji zmešal pamet.

Ricardo Zanella

Rojen Rečan, po poklicu profesor nekdanje navtične akademije na Reki, visoko izobražen mož, krepak značaj. Politično se je udeleževal kot goreč Italijan.

janski nacionalist in opozicionalec, še ko je bila Reka pod madžarsko peto. Pri prihodu guvernerja grofa Wickenburga je pred 20 leti organiziral proti njemu burno demonstracijo s spopadi, streljanjem in barikadami. Z drugimi italijanskimi voditelji vred je bil takrat obsojen v večletno ječo, katero je tudi odsedel.

Ko je po volni Reka imela postati samostojna država, je Zanella bil edino pravilno izvoljeni predsednik reške konstituantne. Uvidel je potrebo reške samostojnosti. V interesu svojega mesta je zato postal srdit nasprotnik fašistov in aneksije. Zato se je moral pred nasiljem umakniti na Kraljevo. Uspeh mu je bil žal odrečen, ker je razvoj šol drugačno pot. Ako vesele odobre italijansko suvereniteto nad Reko, bo Zanella do sedanja vloga postala brezpredmetna.

na. Ali se še pojavi v političnem življenju Italije, je odvisno od njenega nadaljnjega notranjega razvoja, zlasti od vprašanja, kdaj nastopi neizogibni polom fašizma.

+ Z električno železnico čez Saharo. Čez osem let bo mogoče potovati z električno železnico preko Sahare, iz Orana v Alžiru v Vagadugu v Senegambiji. Vagadugu je važna gospodarska in strateška točka francoske zahodne Afrike. Iz Orana pelje proga skoro neprestano južno čez Ras-el-Ma-Crampel, Colombesgar, Beunt-Abes Adrar, Transzirt, Kidal in Tosaje, kjer gre železnica čez Niger. Del proge med Oranom in Ras-el-Ma je že narejen. Stroški za to progo, ki je dolga 3200 km, so izračunani na 1400 milijonov frankov. V tem pa ni vseh 268 milijonov, ki bodo potrebni za novo električno železnico.

× Žurnalizem v francoskem enciklopedičnem slovarju. Francoska akademija znanosti, čuvar francoskega jezika, je sedaj uvrstila v svoj slovar besedo «žurnalizem». «L' Illustration» tolmači ta dogodek takole: ob času zadnje izdaje slovarja so sicer že bili listi, toda še ni bilo novinarjev in novinarstva. Liste so pisali meščani, ki so živeli izven organizirane družbe. Plašljivo meščanstvo pariških podprektov je dolgo časa v novinarju videlo človeka, ki je nastanjen v zakajeni pivnici, kjer si izmišlja zgodbe, katere servira navlnim bralcem časopisov in dnevnikov. Novinar je veljal samo toliko kakor pustolovec. Dandanes je drugače. Novinarstvo je stan zase, poklic, ki ima različne vrste in stopnje. Novinarsko delo je razdeljeno po zelo komplicirani metodi in zelo razumno. Novine so v sodobni družbi postale neobhodno potreben predmet, naravnost element, ter pomenjajo

za duševnost isto kar kruh za telesnost. Novinstvo se danes nahaja na taki stopnji, da ga lahko smatramo za državno v državi. To sedaj resno vpoštevata tudi francoska akademija in zato je odstopila besedi «žurnalizem» dostojno mesto v svojem slovarju.

+ Degeneracija mravelj. Francoski listi pišejo, da bo treba pravilno o pridnosti mravelj revidirati in odstraniti z dnevnega reda. Krepostnost in delavnost mravelj izginja. Mravlje se bližajo degeneraciji. Uničuje jih neke vrste strup, ki je sličen etru. Ta strup nahajajo mravlje pri nekkih žuželkah, ki izločajo mamljivo tekočino iz svojih žlez. Strup je vabljivo aromatičen. Če bi bile mravlje zveste tradiciji, bi morale te žuželke uničiti, delajo pa ravno nasprotno: iščejo jih in se ob njihovem strupu naslanjajo. Mnogokrat postanejo mravlje naravnost nore na te žuželke in se celo vojskujejo radi njih. Pri mravljah, ki jih slepa strast za tem aromatičnim strupom zavlja, so znanstveniki raziskovali ugotovili krizo pri razplojevanju. Mravlje izginjajo številno. Potomstvo degeneriranih mravelj ima čisto drugo strukturo kot njihovi predniki in ni sposobno za nobeno delo.

× Človeške lobanje kot znak časti in dostojanstva. Nedivilna plemenita se pogosto ločijo od kulturnih narodov po svojih čudnih šegah in običajih. Primer za to trditve nam nudi sporočilo kapetana Franka Hurleya, ki se je dolgo čas mudil na Novi Gvineji, kjer je proučeval zemljepisne razmere in izgovarjal geografske karte. V kraji, kjer je delal Hurley, žive ljudje, ki imajo dostojanstvo in se čestite, čim več imajo človeških lobanj. Te so jim merilo medsebojne časti in slave. Za poljarja je izvoljen vedno oni, ki je ubil in požrl največ ljudi.

Po slovanskem svetu

Adolf Sustr +. — Udruženje jugoslov. učiteljev, poverjenstvo Ljubljana je prejelo žalostno vest, da je dne 7. t. m. preminul v Pragi g. Adolf Sustr, kol. vodja v p. in češki pisatelj. — Pokojnika ima slovansko učiteljsko v najboljšem spominu še izza predvojnega doba, ko je posejal v družbi z drugimi češkimi tovariši: Hajnjam, Skalickim, Cernym, Skalo itd., slovanske učiteljske skupine. Smrtno naznanilo sporoča, da je pokojnik dočkal radost osvobodjenja naroda od Habsburga, ni pa dočkal osvobodjenja od hujšega neprijatelja od Rima. Truplo blagega pokojnika je bilo dne 11. t. m. vpepeljeno v praškem krematoriju na Olšanih.

Umrli je dr. Ciril Dušek, polnomočni minister in poslanik češkoslovaške republike v Kahiru, po poklicu žurnalist, učenc prof. Masaryka.

«Posledice kristjanizacije za čast carja Borisa.» Bolgarski vseučiliški profesor Bobčev je na poziv dijakov sofijske univerze pred kratkim predaval o gornji temi. Najprej je razložil vzroke, ki so bolgarski narod privedli do kristjanizacije, potem je obrazložil posledice tega dejanja za bolgarsko zgodovino. Rekapitulacija Bobčevega predavanja se glasi: posledica kristjanizacije Bolgarov je bolgarska duševnost, razvoj bolgarske knjige in kulture, porast javne morale, ustvaritev bolgarskega zakonodajstva, bolgarske cerkev v smeri narodnostnega stremjenja ter fuzija Bolgarov in Slovanov po sredstvom edinstvene vere.

Poletnica neodvisnosti poljskega šolstva. Varšavska «Rzeczpospolita» poroča, da je nedavno minulo pet let, odkar je poljska vlada prevzela poljsko šolstvo. Povodom te obletnice se je obrnil glavni odbor društva srednješolskih profesorjev na vsa učiteljska društva v Poljski s pozivom na debatne skupščine, kjer naj bi se razmotrivalo vprašanje, kaj je vlada storila in kaj še mora storiti na polju šolske zakonodaje, razvoja in izpopolnitve javnega šolstva, na polju učiteljske izobrazbe, šolske administracije ter programa in metod pouka. Inicijativno profesorjskega društva je sprejela poljska javnost z vidnim zadoščenjem in je upati, da se bodo predlogi rešili v prid poljskega šolstva.

Rusija in poljski kulturni spomeniki. Med sovjetsko Rusijo in poljsko republiko je dolgo časa tlel spor radi revindikacije poljskih kulturnih spomenikov, katere so Poljaki zahtevali od Rusije. Sovjetska vlada je poljskim zahtevam sedaj ugodila. Pred kratkim se je iz Petrograda odpeljal transport z davnimi kulturnimi spomeniki Poljske. Transport je obsegal arhiv sekretarijata kraljevine Poljske s državnimi arhivom, kolekcijo slik iz akademije lepih umetnosti in rokopise iz javne biblioteke v Petrogradu. S tem je spor za kulturne spomenike med Rusi in Poljaki rešen vsaj v glavnih potezah.

Prevod Masarykove knjige «Slovani po vojni» na lužiški jezik. Lužiško-srbski književniki so začeli izdajati knjižnico pod naslovom «Slovjanske Roshlady» ki izhajajo pod uredništvom pisatelja Zmeškana. Prvi zvezek biblioteke je prinesel prevod Masarykovega dela «Slovani po vojni». Knjigo je prevajal pisatelj Jurij Wižak, ki je pred časom že oskrbel prevod Masarykove «Nove Evrope» na svojo materinščino.

Čehi in Bolgari. Češkoslovaški g. jeni akademije za kmetijstvo v Brnu so vložili na sofijsko agrarno ministarstvo prošnjo za dovoljenje večmesečne prakse na državnih posestvih v Bolgariji. Prošnja vsebuje obenem predlog, naj bi bolgarski agronomi istočasno prakticirali na državnih posestvih v češkoslovaški republiki.

Otvoritev poljske sekcije na zavodu za slovanske študije v Parizu. 1. januarja se je na pariški Sorbonni otvoril poljski oddelek instituta za slovanske študije. — Uvodno predavanje je imel prof. Z. Zaleski. Govoril je o poljski drami. Razvijal je sledeče misli: Srbohrvatsko slovo je bogat virec očarljivega lirizma, češka literatura je polna kolektivnih izkustev in služi narodnostni ideji. Rusko slovo je bogato na vsakovrstnih niansah, sega v carstvo prikazni, v sveto blaznost in uničuje na tej podlagi celo ustvarjalno osebnost. Poljska literatura pa je literatura slovanske drame, kakor je to že napovedal Mickiewicz.

Darujte za Dijaške kuhinje!

George Poursell:

Taščina druga snaha

Prvi zakon Izidora Beteja ni bil srečen. Po dveh letih zakonskega življenja je mlada žena zbežala od njega s svojim ljubimcem. Pozneje se je vrnila k njemu, toda je kmalu umrla na neki tajnstven način.

— Bil bi čas, da si poiščete drugo ženo! — je dejala Izidoru mati, ki je bila prava gospodarka na posestvu Betejevih in ki je ukazovala ljudem ter nadzirala imetje.

— Saj se mi tako ne mudi, draga mati. — je odgovoril Izidor. — Klara je šele pred kratkim umrla ...

Mati ga ni hotela razumeti, temveč se dejala:

— Moraš hiteti, dragi sinko; sedaj potrebujemo še enega pomočnika pri poljskem delu. Če se oženiš, bo lahko tvoja žena nadomestovala to noč, ki nam je potrebna. Tako bomo imeli pomočnika pri hiši zastoni. Sumo svoje oči moraš boljše odpreti, kakor prvič. Meščanke niso zate. Če že ne moreš omamiti kakšne ženske, da bo norela za teboj, poskrbi vsaj za to, da ti ne bo delala preglavice. Pojdi teci v Sante in poišči si primerno dekle. Izidor se je odpravil na pot. Spomin

na Klaro, njegovo prvo ženo, ga je sicer kekel in navdajal z neprijetnimi občutki, toda na to, da bi nasprotoval svoji materi, ni niti mislil.

Stric Bual iz Santneja je končno pristal na to, da mu da svojo hčer Zermeno za ženo. Dekle se je sicer sprva upiralo, kajti ženin je bil po njeni sodbi glup in njegovo mater so ljudje poznali za čudakinja. Končno pa se je vdala na očetovo pregovarjanje. Oče ji je namreč govoril tako-le: — Kar vzemi ga! Betejevi so zelo bogati! Pri njih ne boš pogrešala belega kruha. Živela boš prav po gospodsko.

Izidor in Zermena sta se vzela. Mož je peljal ženo na svoj dom ter jo začel uvajati v hišne posle. Zermeni življenje je bila prava muka. Vstajati je morala čim se je zdanilo. Hoditi je morala na delo v njive, kjer se je trudila s hlapci in deklami. Domov se je vračala pozno zvečer, vsa upehana od napornega dela. Taščina je bila postopala z njo, kakor s kako dekle. Izkorščala jo je ob vsaki priliki ter ni nikoli opustila prilike, da jo poniža. Zermeni belj kruh je bil zelo grenak. Zato si je kmalu začela nazaj v očetov dom, kjer je uživala črn kruh in kjer se je dobro počutila pod sicer siromašno streho. Lotilo se jo je domo-

tožje. Začela je propadati telesno in duševno. Nikogar ni imela, ki bi ji dal poguma, da bi jo tešil in tolažil. Izidor je bil v tem pogledu pravcata ničla.

— Kdo je to? — je vprašala svojega moža.

— Klara, moja prva žena — je odgovoril Izidor.

— Kako lepa je bila! — je dejala Zermena. Dolgo jo je opazovala, kakor bi bila očarana od njene lepote. Gledala je njeno sliko, kakor gleda otrok izraženo v bogati izločbi. Nato se je obrnila k svojemu možu z besedami:

— Zelo je morala trpeti. Kdo jo je mučil?

Izidor je odgovoril:

— Jaz že ne. Če ji je kdo prizadejal kakšne muke, je bila to samo moja mati. Ona jo je preganjala ...

Zermena je povsila glavo ter začela Izidora izpraševati vsakovrstne reči iz življenja njegove prve žene.

Klara je bila meščanska dekle, ki je odraslo v samostanu. Bila je otrok brez roditeljev. Teta, ki je skrbela za-

njo, se je pozneje poročila z bogatim posestnikom ...

— Tako torej — je dejala Zermena in nadaljevala v mislih: Klara je živela v isti sobi in ob istem človeku kot jaz. In kakor meni, je bilo tudi njej neizmerno težko ...

Ob takih mislih se postali Zermena in pokojnica dobri prijatelji, dasi se nista v življenju nikoli videli. Zermena je presedela v svoji sobi vse proste ure s Klarino v roki. Ogovarjala jo je, kakor da stoji pred njo živa in kakor da jo ljubeča sestra.

Dasi ji ni Izidor nikoli povedal, kako je končala njegova prva žena, je vendar začela Zermena sama slutiti, da si je Klara vzela ...

— Ijenje sama, ker so ji postale muke ozi. taško neznozne. In čim bolj je opazovala sliko svoje prednice, tem bolj si je posepeševala v pogum besede: Glej, da ne podležeš, kakor je podlegla Klarini storila je sklep, da se bo maščevala nad taščo zanj in radi sebe. Napravila je načrt. Nekega jutra, ko je bilo treba iti v njive na delo, je dejala svojemu možu:

— Sklenila sem, da ostanem doma in da sploh več ne pojdem v njive!

To je nastala burja v hiši! Tašča se

je jezila, kakor da so ji progorele vse kozice z mlekom. Zermena se je obrnila k tašči:

— Nikoli več ne pojdem na delo v njive. Zvečer se odpeljem v bližnje mesto, da si nakupim in trgovinah obleke, plašče in klobuke. Saj sem vendar žena bogatega Beteja, katere-mu ne smem delati sramote radi ekoposti njegove matere.

Tašča je bila kakor okamenela. Sedela se je na posteljo in je mukoma izdajala:

— Ti si kakor Klara ... In še slabša kakor Klara ...

Zermena pa je odgovorila:

— Seveda še huja! — za vas ... Ona reva, ki je pobegnila od vašega sina, ker ste jo preveč mučili, se je sklonila radi vas. Toda z menoj bo drugače. Meni ne boste vzeli moža; če mi ne bo dovolj eden, si vzamem še drugega ...

Dva tedna nato je tašča umrla, zadeta od srčne kapli. Izidihnila je po burni sceni s svojo drugo snaho. Izidor ni mladi par je sedaj srečen. Izidor ni svojo ženo na rokah in kadar nastane prilika, ji govori:

— Neverjetno, kako si postala podobna Klari! Včasih se mi celo zdijo, da se je ona vrnila ...

Gospodarstvo

Nemška valuta

Dočim francoski frank neprestano slabi in mu vse mere ne pomorejo na noge, se je vrednost nemške marke v zadnjem času kolikor toliko ustalila, seveda na zelo nizki vrednosti. Ta prilika stabilnosti povzroča mnogo optimizma med nekaterimi nemškimi gospodarskimi krogi. Vendar pa pri današnjem stanju še ni upravičen ne optimizem kakor tudi ne pesimizem. Ves položaj je še na tehnici in le od odgovornih činiteljev Nemčije je odvisno, da se bo valutno vprašanje razvijalo v pravo smer.

Stanje nemške valute se je zboljšalo z ustanovitvijo Rentne banke, ki je bila ustanovljena 15. oktobra 1923 kot vmesna rešitev za povratek k predvojni zlati vrednosti, ki je končni cilj vseh sedanjih nemških valutnih mer. — Naloga Rentne banke je: ustvariti denar s stalno vrednostjo ter obenem ozdraviti državne finance s sodelovanjem celoga nemškega privatnega gospodarstva. Rentna banka predvideva izdajanje 2.4 milijarde rentnih mark, od katerih pa je sedaj v prometu šele 1.5 milijarde. Rentne marke so pokrite s hipotekami na zasebno premoženje. Na podlagi tega krija izdaja Rentna banka rentna zastavna pisma, ki se obrestujejo po 5% v zlati vrednosti, medtem ko se hipotek obrestujejo po 8%. Rentna zastavna pisma so pravo kritje za rentno marko, ki velja eno predvojni marko ali en bilijon sedanjih papirnatih mark. 500 rentnih mark so more ob vsakem času zamenjati za rentno zastavno pismo, glaseče se na 500 mark v zlatu. Gre pri vsem za nekako notranje posojilo, najeto pri privatnem gospodarstvu s namenom, da se državni banki odvzame breme finansiranja državnega gospodarstva.

Prve rentne marke so prišle v promet 15. novembra 1923. Istočasno so se nehale tiskati papirne marke državne banke in prišle zamenjavati papirne marke v rentne. Seveda je rentna marka ustvarjena le kot začasno plačilno sredstvo, da omogoči prehod k zlati valuti.

Kot drugi začasni denar je bil ustvarjen s posojilom, ki ga je najela država septembra lanskega leta v znesku 500 milijonov zlatih mark. Ena zlatna marka velja četrt dolarja in na podlagi tega posojila so prišle v promet nakaznice po 1/10, 1/5, 1/2, 1, 2 in 5 dolarjev. Dalje je bil izdan debel denar po 10, 25, 50, 100, 500 in 1000 dolarjev. Drobni in debeli denar je izplačljiv v markah in nakaznice do 5 dolarjev se lahko izplačajo v rentnih markah že v januarju t. l. To državno posojilo dospe 2. septembra 1925. Krito je v redni državnih dohodkih in z dokladami na premoženjski davek. S tem posojilom se imajo v glavnem kriti tekoči izdatki države in vzeti možnosti spekulacij z dolarjem.

Radi pomanjkanja denarja, ki je nastopilo z ustavitvijo tiskalnega stroja drž. banke, so bile posamezne dežele prisiljene, izdati svoj lastni denar s stalno vrednostjo, ki se krije z vsem premoženjem in dohodki dotičnih dežel. Iz istega vzroka je bilo izdano tudi za 600 milijonov zlatih mark zakladnih nakaznic z obrestnimi listi po 6%.

Ce bodo vse te silno komplicirane mere, ki smo jih podali le v najglavnejših obrisih, pomagale nemški valuti, se pač danes z gotovostjo ne dá trdit. Nemška marka je zadnje dni zopet nekoliko zvalovala. V decembru se je obkol bankovez ponovno pomnožil in je znašal okrog 500 trilijonov papirnatih mark. Vendar se s kompetentne strani zatrjuje, da se ni bati zopetne inflacije in da ta pomnožitev bankovez izvira od tega, ker je državna banka v zadnjem času nakupila zelo veliko množino deviz. Izkaz državne banke za prvi teden januarja pa je prvi, ki poroča o znižanju števila papirnatih mark, in sicer za 10 trilijonov.

Vrhu tega se snuje v svrhu končne rešitve nemškega valutnega vprašanja nova emisijska banka, katere središče naj bi bilo v Švici. Nemški finančni krogi računajo, da bo Nemčija že v aprilu t. l. spravila v promet končne nemške novčance zlate paritete. Tako hitro pa skoro gotovo še ne bo šlo, vendar so za enkrat izgledi končne rešitve zamotanega nemškega valutnega vprašanja ugodni, ker se obeta tudi ravnesje v državnem proračunu po znatno povišanju davkov in omejitvi državnih izdatkov le na najnujnejše. Volja je dobra, ako ni sila razmer močnejša.

Tržna poročila

Novosadska blagovna borza (14. t. m.) radi pravoslavnega praznika novega leta ni poslovala.

Zagrebaški živilski sejem, ki se je vršil v soboto, je bil slab. Domače živine ni bilo. Pripeljano pa je bilo precej svin in detelje. Cena za kg žive teže: hosanske buče I. 14 do 15, II. 12 do 13, III. 9 do 11, svinje 27.5 do 28.5, teleta 20 do 21 dinarjev. Krma: seno 90 do 100, detelja 150 dinarjev za 100 kg.

Dunajski živilski sejem (14. t. m.) — Dogon 2550 glav. Od tega je bilo iz Jugoslavije 790 komadov. Notirajo za kg žive teže v tisočih aK: voli 12 do 17.5, izjemno 20, bikli in krave 12 do 17. Zaradi manjšega dovoza so cene napram prejšnjemu tednu narasle za tisoč aK pri kg.

Tržniščni češpelj in pekmeza. — Radi praznikov je kupčija s češpljami in pa

pekmezom precej mrtva. Tudi zanimanje iz inozemstva ni veliko. Večina blaga, določenega za izvoz, je razprodana. Kakor je podoba, bo letošnja slivarska kampanja popolnoma zaključena do konca meseca februarja. — Cene so v glavnem nespremenjene ter notirajo v Zagrebu 7 do 7.50 dinarjev na debelo po kakovosti.

— Pivovarna Union zopet pod sekvestrom. Z ozirom na članek, objavljen pod tem naslovom v 284. številki našega lista nam pošilja Jadranska banka sledeči popravek: Ni res, da je vlada z ozirom na dejstvo, da je Jadranska banka prodala večino delnic pivovarne Union Nemcem ter se torej to podjetje nahaja zopet v tujih rokah, nad pivovarno proglasila sekvester — res pa je, da je Jadranska banka bila udeležena pri omenjeni pivovarni z le 16 odst. celokupnega kapitala te družbe in da je svoj delež prodala neki ljubljanski banki. Nadalje je res, da je bil sekvester nad omenjeno pivovarno odrejen leta 1919, ter da do danes ni bil dvignjen. — Jadranska banka a. d., Beograd.

— Zaščita francoskega franka v naši državi. Iz Zagreba poročajo: Finančni minister je izdal v soboto naredbo zagrebški policiji, da pazi na tujce, ki širijo neresnične vesti o francoskem franku. Odrejeno je, da se vse take osebe takoj izenejo iz države.

— Na novosadski blagovni borzi se je prošil tečen zaključilo kupnji za 402 vagona raznega blaga. Od tega je bilo 37 pšenice, 314 tršičice, 7 ječmena, 6 ovs, 1 fičela, 8 sena, 17 moka, 10 otrobov. Tendence pri tržnici je bila ves teden čvrsta.

— Jugoslovanski gospodarski muzej v Lyonu. Naša pooblaščenica trgovinska agencija v Lyonu (Agence commerciale privilegiee du royaume des Serbes, Croates et Slovenes, 44 rue Victor Hugo, Lyon; šef Milivoj M. Andrić) je uredila muzej vzorcev jugoslovanskih izvoznih predmetov. Gospodarski krogi, ki se zanimajo za francoski trg, naj pošljejo vzorce svojih proizvodov v Lyon na označeni naslov.

— Konkurs šibeniške firme. Konkurs je otvorjen nad firmo Prva dalmatinska predilnica in tkalnica v Šibeniku (last umrlega Ante Bogdanovića, trgovca v Trstu). Terjatve naj se javijo do 21. marca okrognemu sodišču v Šibeniku. Narek je dne 4. aprila.

— Likvidacija delniške družbe. Dne 28. jan. ima „Jugovoz“, prva jugoslovanska d. d. za izposojanje železniških vagonov izredno generalno skupščino, ki bo sklepala o likvidaciji podjetja.

— Snovanje tvornice margarina v Jugoslaviji. Casopisje poroča, da se neki nemški konzorcijski tvornice margarina zanima za osnovanje več tvornic margarina v Bosni. Misi se tudi na gradnjo take tvornice v Sloveniji. Slednja tvornica bi bila največja te vrste v naši državi.

— Odobrenje za nabavo deviz in plačanje davkov. Finančno ministrstvo je dalo nalog pooblaščenim bankam, da pri prodaji deviz v vsakem slučaju zahtevajo od uvoznika dokaz o plačanju davka za zadnje polovico leta, in sicer rednega davka in davka na poslovni promet.

— Krediti za podpiranje hišne industrije. Iz Beograda poročajo, da se bo od razredne loterije stavilo letno 15 odst. za podpiranje hišne industrije.

— Nova tvornica svile se je v početku januarja otvorila v Novi Kanjiži. Ta tvornica je poleg Pančeva in Novega Sada tretja v naši državi.

— Nezaposlenost v Vojvodini je postala že občutna. Zlasti industrijski delavci so brez dela in žive v veliki bedi. Podoba pa je, da se to stanje ne bo kmalu zboljšalo. Zato se nameravajo po vseh večjih mestih Vojvodine otvoriti kuhinje, v katerih bodo dobivali nezaposleni delavci hrano.

— Velika insolvenca na Dunaju. Plačila je ustavilo tvorniško podjetje blagajnic in varnostnih ključavnic Ignaz Langhammer & Franz Maly na Dunaju. Pasiva se računajo na okrog 3 milijarde aK. Vzrok insolvence še ni znan.

— Posojilo škodnih tvornic. Iz Prage javljajo, da so škodne tvornice dobile v Londonu posojilo v znesku 1 milijona funtov sterlingov.

— Dividenda Avstrijske narodne banke bo znašala za prvo poslovno leto 8 odst. in se bo izplačevala ali v dolarjih ali v kronskih novčanicah.

— Madžarska industrijska kriza. Iz Budimpešte poročajo: Kriza madžarske industrije zavzema vedno ostriše oblike. Število nezaposlenih v kovinski industriji narašča od dneva do dneva. Zvezarna Liptak in Co. je popolnoma ustavila obrat in odpustila vse delavstvo, to je okrog 3000 ljudi. Ladjedelnica in tvornica vagonov Ganz - Danubius je odpustila 600 delavcev in 35 uradnikov. V tvornici municije Manfred Weiss je bilo odpuščenih 1500 delavcev. Tudi v manjših obratih železne industrije se odpušča delavstvo.

— Stinnes kupuje galiske velemline. Iz Varšave poročajo, da je Stinnes kupil v zapadni Galiciji več velemlin.

— Narasčanje angleškega indeksa. Napram novembru 1923. so blagovne cene veletrgovine v decembru 1923. narasle za 30 točk, tako da je skupna indeksna številka koncem leta 1923. dosegla 4580 napram 4264 koncem l. 1922.

— Praga ni kriva padanja francoskega franka. „Prager Presse“ zavrača navedbe berlinskega dopisnika „Echo de Paris“, ki je trdil, da so poleg nemških finančnikov tudi praški nemški spekulantl špekulirali proti franku. „Prager Presse“ izjavlja, da je devizni promet v Pragi tako urejen, da je spekulacija s francoskim frankom v Pragi popolnoma izključena.

— Posledice denarne krize v Rumuniji. Iz Bukarešte javljajo: Denarna kriza že zahteva občutne žrtve. V Galacu je manufakturna veletrgovina Brad in Salomon najavila konkurz s 4 milijoni lejev pasiv. Pričakuje se še en konkurz s 14 milijoni lejev pasiv.

— Angleški industrijeci v Moskvi. Iz Moskve poročajo, da se nahaja tam poslanstvo angleških industrijcev, ki se pogaja s sovjetsko vlado glede dobave raznih železnih izdelkov, lokomotiv in strojev v vrednosti več milijonov funtov sterlingov.

Domače borze

14. januarja:

ZAGREB. — Na tržišču s efekti je bila danes tendenca nekoliko čvrstejša. Predvsem čvrstejše so bile Jugoslovanska, Eskomptna in od industrijskih papirjev Eksploatacija in Slavonija. Sečera Osijek je neznatno oslabela. — Promet je bil srednji. — Na tržišču s devizami je nastopilo nazadovanje tečajev. Tečaji vseh deviz so v padanju razen Italije, po kateri je bilo pred borzo precej povpraševanja po 393, a ki se je na borzi zaključevala po 391 do 393. Pariz je danes ponovno padel za preko 30 poenov napram prejšnjemu tednu in je bil zaključen po 400 do 404. Promet je bil minimalen in se je nakupovalo samo najnujnejše za pokritje dnevnih potrebe. Notirale so devize: Amsterdam 3295 do 3325, Dunaj 0.1235 do 0.1255, Bruselj 0 do 360, Budimpešta 0.31 do 0.34, Bukarešta 0 do 45.5, Italija izplačilo 391.2 do 394.2, London izplačilo 377 do 380, Newyork ček 88 do 89, Pariz 400 do 405, Praga 257.25 do 260.25, Sofija 0 do 67.5, Stockholm 0 do 2350, Svica 1540 do 1550; valute: dolar 87 do 88, aK 0.1235 do 0.1255, Kš 253.5 do 256.5, francoski franki 397.5 do 402.5, napoleonidori 310 do 0, lire 387.5 do 390.5; efekti: Eskomptna 165 do 166, Kreditna Zagreb 160 do 162.5, Hipotekarna 93.5 do 95, Jugoslovanska 160 do 161, Ljubljanska kreditna 210 do 213, Praštediona 995 do 1000, Riječka pučka 95 do 100, Slavenska 107 do 108, Srpska 139 do 140, Eksploatacija 240 do 250, Drava 700 do 710, Dubrovačka parobrodarska 0 do 930, Goranin 0 do 155, Sečera Osijek 1800 do 1805, Narodna šumska 141 do 142, Nihag 175 do 180, Gutmann 1810 do 1840, Slavonija 241 do 243, Strojne tovarne in livarne 125 do 130, Trbovlje 907.5 do 912.5, Union 1325 do 1375, 7 odstotno investicijsko 64 do 65.

BEOGRAD. Radi pravoslavne praznika novega leta borza ni poslovala.

Sokol

Zrebanje srečk za Tyršev dom v Pragi se je vršilo na Silvestrov dan pod vodstvom notarja in uradnega zastopnika loterijskega urada ter v navzočnosti odbora za loterijo Tyrševega doma. Izrebanje so bili trije glavni dobitniki, 50 dobitkov po 1000 Kš, 100 po 500 Kš, 1000 po 100 Kš, 2000 po 50 Kš in 4000 po 20 Kš. Prvi dobitnik je dobila srečka št. 292.801, ki je bila prodana pri Sokolu v Pragi, drugi dobitnik je dobila srečka, ki je bila poslana v Svratouh, tretjega pa srečka, poslana v Buhovno. Sokolski društvi v Svratouh in Buhovno pa nista prodali vseh srečk, zato ni izključeno, da sta druga dva dobitnika pripadla srečkam, ki sta jih omenjeni društvi vrnila. Sploh so društva precejšnje število srečk vrnila, zato uspeh loterije ni tak, kakor se je pričakovalo. Vse temu pa je pričakovati lepši dohodek od tega podjetja v korist stavbi Tyršev dom.

Olimpijada v Parizu leta 1924. se je deloma že pričela ker se vršijo tekme v zimskih sportih že januarja in februarja v Chamonixu, zborovanje raznih sekcij pa v Parizu. Nadaljuje se pa potem zborovanja v mesecih marcu, juniju, juliju in avgustu. Slavnosti bodo dne 23. in 24. junija ter 8., 5., 18. in 27. julija v Parizu. Posamezne tekme pa se bodo vršile v Parizu od 8. maja do 27. julija v manjših presledkih. Telovadne tekme so določene za dni od 17. do 23. julija. — Kakor se čuje, se je tudi jugoslovensko Sokolstvo končno odločilo, da se udeležijo olimpijskih iger v Parizu, in sicer postavi tekmovalno vrsto k telovadni tekmi. Tudi Čehi pošljejo vrsto k tekmi. Tako bo tudi letos v Parizu zastopano jugoslovensko in češko Sokolstvo pri mednarodnih tekmah.

Sokol Ljubljana II. objavlja sledeči telovadni red: člani ponedeljek, sredo, petek od pol 21. do 22; moški naraščaj ponedeljek, sredo, sobota od 19. do pol 21; moška deca ponedeljek, četrtek od pol 18. do pol 19; članice torek, četrtek od 20. do 21; ženski naraščaj torek, četrtek od pol 19. do pol 20; ženska deca torek, sobota od 17. do 18. Vsi oddelki vežbajo v telovadnici državne realke.

Jedini odsek telovadnega društva Sokol Ljubljana vabi vse brate člane na nujni važni sestanek, ki se vrši v sredo

16. januarja ob 20. uri v Narodni kavarni. Občni zbor odseka z običajnim dnevnim redom so vrši v soboto 19. januarja ob 19.30 istotam. Za oboje udeležba obvezna. Zdravo!

Občni zbor celjskega Sokola se vrši v sredo dne 23. t. m. ob pol 20. uri v mali dvorani Narodnega doma z običajnim dnevnim redom.

Natečaj. V amisu sklepa na odboruvi seji Jugoslovanskega Sokolskega Saveza dne 29. septembra 1923. razpisuje tehnični odbor JSS. službo saveznega potevalnega prednjaka. Bratje prednjaki, ki reflektirajo na tako mesto, naj vpošljejo najkasneje do 15. februarja 1924. svojo ponudbo na naslov: „Tehnični odbor Jugoslovanskega Sokolskega Saveza“ v Ljubljani (Narodni dom). Prošnja naj obsega na kratko osebne podatke in kratak življenjepis prošilca ter dokaz o prednjaški usposobljenosti in dosedanjem delu v Sokolstvu. Plača po dogovoru.

Zbirajte in darujte,
da zgradimo
Sokolski dom
na Taboru!

Sport

Smuška tekma „Skale“

V nedeljo je priredil T. K. Skala v Ljubljani svojo letošnje prvenstveno vztrajnostno smuško tekmo v razdalji 30 km. Proga je potekala od restavracije na Golovcu, po grebenu na Orle, v strmeh klancu v dolino pod Orlami, nato po pobočjih v nebroj vijugah, strmih, padelih in klancih, preko potočkov, Zlebin in Jarkov, po južni strani Movnika do vasiče Pečpe; od tu v velikem loku okrog Movnika mimo St. Pavla ter po severnih obronkih Movnika nazaj na Orle in končno po isti progi na Golovec s ciljem pri Westrovi vili. Proga je bila naravnost divno izpeljana, le žal, da je prebivalstvo vasi Orle odstranilo in deloma celo nalašč prestavilo značke na napačna pota in v druge smeri, kar je tekmovalce izdatno zadrževalo.

Članice so krmarile po isti progi do približno tri četrtine poti proti Orlom ter po kratkem ovinku po istem potu nazaj v približni razdalji 6 km. Klubovo prvenstvo si je priboril tudi letos Vlado Kajzelj, ki je prekrmaril progo v 4:16:21, kot drugi je prispel na cilj Albin Cop z Jesenice v 4:21:22 kot tretji pa Stanko Predalič v 4:37:27. Sledili so z razmerami po nekaj minut še ostali tekmovalci. Med članicami je bila prvakinja Mija Fran, ki je prevozila progo v 44:17; dobila je diplomu. Startalo je kljub težavni progi 30 tekmovalcev in tekmovalk.

Izven konkurence so se vdeležili tekme trije smučarji, med katerimi je dosegel Zdenko Švigelj čas 4:56:51. Vztrajni tekmovalci zbuja s svojim rezultatom veliko zanimanja, ob priliki prvenstvene tekme za Slovenijo, ki se vrši prihodnjo nedeljo na progi Pokojišče-Vinji vrh-Cirknica.

Občni zbor S. K. Primorje

V nedeljo se je vršil ob mnogoštevilni udeležbi članstva letošnji občni zbor S. K. Primorje v Ljubljani. Od drugih

sportnih organizacij so bili zastopani nogometni podsavez Ljubljana po ravnatelju Jugu, LLAP. po g. Baru, dalje klub Jadran, Slovan, Lask in Slavija. Posebno zadovoljstvo med člani Primorja je vzbudila navzočnost zastopnika „Soka“, ki je s tem dokazalo, da zna ceniti delovanje naših sportnikov za procvit in napredek naroda.

Po govoru zastopnika „Soka“ g. svetnika Vovka so se na poziv g. Pretnarja K., ki je vodil občni zbor, dvignili s svojih sedežev v znak, da nikoli ne bodo pozabili zaslužnih bratov. Iz govoru predsednika LNP. moramo omeniti njegov poziv, da bi mu Primorje pomagalo zopet urediti zrahlano vez med klubom in podsavezom. Krivda za ne baš prijateljsko razmerje je obojestranska, toda dobra volja bo odstranila vse težkoče za sporazum.

Nato so se razpravljale ostale točke dnevnega reda. Funkcionarji kluba so podali svoja zanimiva poročila, o katerih bomo še poročali. Občni zbor je izvolil blvskega svojega podpredsednika dr. Birso za častnega člana ter izvolil nastopni odbor: Častni predsednik gen. ravnatelj Avgust Praprotnik, predsednik ravnatelj Dr. Paulis, poslovođači podpredsednik inž. Debelak, II. podpredsednik dr. Birsa, I. tajnik Koman, II. tajnik Saksida, knjigovodja Birsa P., blagajnik Zajc, gospodar Kalin I., odborniki: gg. dr. Košila, dr. Pretnar, Premelj, Pretnar Kazimir, Sinkovec; namestniki: inž. Ferluga, Slamič Vinko, inž. Bevc, Brumat, Slamič L.; revizijski odbor: Stubelj, dr. Šaplja, Košenina; namestniki: Ternovic, Rybač M., Tratnik; razsodišče: predsednik dr. Pegan.

Lepo uspehi občni zbor je pokazal, da je S. K. Primorje važen faktor na našem sportnem polju, ker so njegovi uspehi doma in v inozemstvu dvignili ta klub med vodilne činitelje našega sportnega gibanja.

Nedeljske nogometne tekme.

Dunaj: Le dve prijateljski tekmi: Floridsdorfer : Hertlia 4 : 2 (2 : 0), Red Star : Graphia 2 : 2.

Pariz: Francija : Belgija 2 : 0.

Zagreb: Vse napovedane tekme so bile vsled slabih igrišč odpovedane.

Nürnberg: V nedeljo se je tukaj vršila nogometna tekma med reprezentancama Avstrije in Nemčije. Zmagala je Nemčija s 4 : 3 (3 : 0). Avstrijeci so bili šele v drugi polovici v promoci, vendar pa so mogli Nemci z veliko srečo obdržati zmago. Po odmoru so Avstrijeci pokazali res prvorazredni nogomet in le svojem vratarju Stuhlfantu se morajo Nemci zahvaliti za svojo zmago.

Torek, 15.: „Mignon“. B.
Torek, 15.: Zaprt.

Klubi beogradskega in splitskega podsaveza so bili na podlagi § 5 pravil JNS črtani iz spiska JNS, ker niso izpolnili svojih finančnih obveznosti.

S. K. Primorje v Ljubljani. Seja upravnega odbora se vrši v četrtek dne 17. t. m. ob 20. v kavarni Emona, danska soba. V petek ob 20. istotam sestanek koledarske sekcije. V soboto ob 20. v restavraciji „Novi svet“, Prešernova soba, sestanek nogometne sekcije. Danes ob 18. sestanek veseličnega odbora na stanovanju poslovođečega podpredsednika.

S. K. „Jadran“ v Ljubljani sklicuje svoj redni občni zbor na 27. januarja ob 9. dopoldne v salonu gostilne pri Lozarju. Ce skupščina ob tem času ne bi bila sklepčna, se vrši pol ure kasneje z istim dnevnim redom in ob vsaki udeležbi članstva.

Tuji v Ljubljani

Kočevje: Wamoscher Gabor, trgovec, Sombor.

JUŽNI KOLODVOR: Duvnjak Ljuba, trg. potnik, Polska Lavov; Ivič Ivan, carinik, Jesenice; Kranjc Avgust, strugar, Vrhnika; Masini Albert, trgovec, Trst; Malus Anton, trgovec, Griže; Murcu Josip, trgovec, Novomesto; Naraks Ivan, posestnik, Zalec; Petrič Ivan, or. stražmojster, Novomesto; Turky Adolf, trg. potnik, Zagreb; Taufer Anton, trgovec, Kočevje.

LLOYD: Koletzky Emil, upr. posest. Kamnik; Stancer Alojzij, zidar, Celje; Venturini Leonardo, trgovec, Udine.

SOCA: Brabec Ivan, potnik, Salzburg; Bogataj Josip, monter, München; Slamič Alojzij, trgovec, Sv. Lucija.

TRATNIK: Bruner Makso, gostilničar, Jesenice; Buffon Feliks, trgovec, Treviso; Oblak Ana, šivilja, Škofjaloka; Reclaj Ana, uradnica, Novomesto; Raspotnik Martin, strojnik, Celje; Seydoli Oskar, godbenik, Hradeckega vas.

ŠTRUKELJ: Drogenik Josip, trgovec, Poljčane; Goldner Lajos, mehanik, Zagreb; Groff Samu, zasebni uradnik, Budapest; Godina Peter, trgovec, Gorica; Grom Franc, trgovec, Trst; Hrasdica Josip, delovodja, Krobsdorf; Koruza F. akademik, Gaberje, Gorisko; Kobenter Franc, trgovec, Bled; dr. Pečnik Karol, zdravnik, Rog. Slatina; Stare Karol, posestnik, Kamnik; Švab Marija, zasebnica, Praga; Vari Eugen, zasebni uradnik, Budapest; Zoldan Nani, šivilja, Zagreb.

Poleg tega je prenočilo v gostilnah 17 tujcev in sicer: De Schlava 7, Stari tišlar 3, Amerikanec 4, Kafjež 2 in Novi svet 1.

(Istnik in izdajatelj) Konzorcij „Jutra“
(Odgovorni urednik) Fr. Brozovič
Tisk Delniške tiskarne, d. d. v Ljubljani

Mario Mariani:

Ljubezen je prepo-vedana

V moji hiši sta stanovala zakonska, oba pošena in — ljubila sta se: bil je res grozen škandal.

So stvari, ki se v današnjih časih res ne smejo dovoliti!

Dolga je bila povest njune ljubezni. Poročila sta se vzlic nasprotstvom staršev, sorodnikov, prijateljev — vseh. Srečala sta se nekega večera, ko jima je bilo vsakemu dvajset let in brez pogleda naprej — ali nazaj, sta stopila na predstave, pomisleke, postave, različne — na vse. Srečala sta se nekega večera, ko sta bila po dvajset let stara in se nista več razstala. Padla sta drug drugemu v objem, ne da bi se razumela zakaj, ne da bi se vprašala po vzroku.

«Če dva istočasno padeta na kolena — to je ljubezen.»

To je rek nekega propalega francoskega pesnika, ki je umrl šestindvajset let star, ne da bi poznal ljubezen. To je zapisal nekaj nekega falot v moj album, ko sem bila pevka v nočni kavarni in sem imela še album.

Moja stranka — miad par — si je torej oni večer odkrila ljubezen. Ona je bila nevesta mladega industrijalca — on je moral končati študij prava na univerzi. Bila sta oba odvisna od svojih roditeljev. Ako sta se zoperstavljala volji staršev, sta bila zgubljena. In vendar sta se »pogubila« brez besed. Po navadnem predstavljanju v ljudskem vrtu, ob sviraču Čajkovskega mazurke, sta si pogledala v oči, se prišla za roke, šla po duhtečim in skrivnostnem drevoredu poljubljajoč se do onemoglosti. — In se nista več vrnila.

Potem sta se poročila. Bil je en par zakoncev več. Dolgo sta premišljala, ker se jima je zdelo, da z cerkveno ceremo — o nečistosti svojo ljubezen. Poroka jima je bila nekaj, kar ju je spominjalo na svet, iz katerega sta zbežala.

Da sta mogla živeti, je on poučeval svoje tovariše — visokošolce — v pravu, ona pa premožne gospodice v klavirju.

In vztrajala sta v svoji ljubezni, kajti bila je ta ljubezen izjavo vsega sveta, ker je bila priporočena, oblažena, prokleta od vseh.

Zivela sta ob pilcem kruhu, a v obilici nežnosti. Ljudje so rekli: «Lepa poklarijenca! Bomo videli kako se bo končalo. Oja! Ljubezen ukroji tudi blazne.»

Rekli so vsi tako; njen oče, njena mati, njegov oče in mati, strici, tete, bratanci, sorodniki in prijatelji in znanci. «Ljubezen, kaj ljubezen!» — Oh, oh, ljubezen. Poskusila bosta malo roščine, malo sveta — in ločila se bosta.

A onadva sta bila trdna. «Ne, ne in ne!» In trpela sta! Šla sta preko lačnih noči, preko poniževanj, preko pomanjkanja v mrzlih podstrešnih sobah, v vlažnih luknjah pod stopnicami — boreč se, boreč in poljubljajoč se v začetni vsemu svetu in odgovarjajoč vsakemu žalostnemu prorokovanju: «Srečna sva tako zelo — ljubiva se.» To je bila njiju povest!

Jaz, kot praktična žena sem se često vprašala: Ali je to bila ljubezen? Morala je biti to je volja do kljubovanja in trmoglavosti?

V začetku se je svet smejal, imel je usmiljenje, čakal je.

Čakal je, da se spametujeta sama. Nihče si ni mogel predstavljati, da bosta vztrajala.

A vztrajala sta.

No in tedaj je imel svet dovolj. Nasitil se je tega do grla. Treba je bilo začeti kako drugače.

Da bi dva otroka imela pogum srečati se, poljubiti se, spati skupaj, ne da bi se poznala, poročiti se brez dovoljenja staršev, živeti brez pomoči kogar koli, vse to je bilo preveč.

A ono, kar je presegalo vse meje, je bilo pač to, da sta se ti dve kreaturi ljubili dalje, da je ona, pomislite — bila zvesta svojemu možu, in da on — v posmeh vseh zakonskih mož, ni nastavljal

rogov svoji ženi. — To je bil škandal, ki se ni smel trpeti!

On je vstopil v pisarno znamenitega odvetnika, kjer je imel še precej lepo plačo, ona je postala učiteljica klavirja v nekem penzionatu.

Po štirih letih uboštva sta si toliko opomogla, da sta si najela stanovanje v moji hiši. Pozno popoldne, po leti, ko sta se vrnila vsak s svojega dela ter sedla na balkonček, si je ona zapalila cigareto.

Drugim strankam se je zdel prizor s cigareto nesramen.

Bilo jima je tedaj po štirindvajset let in večkrat sta se poljubovala na balkonu. Dve ali tri poštene gospe v hiši, ki jih je zgrabil stud, kadar so morale poljubiti svojega soproga, so skušale koketirati z njim. On jim je odgovoril z malim ironičnim nasmeškom. In te dve ali tri gospe, so prišle k hišnici in se pritožile proti oni vlačugi, ki poljubljuje svojega moža — kajti kdo ve, če je to sploh njen mož.

Dva ali trije resni gospodje so se skušali približati njej na stopnicah ali na cestli. Odgovorila jim je z glasnim, razposajenim posmehom.

In ta dva ali trije resni gospodje so prišli k hišnici, ter se pritožili zoper vlačugo, da je kadila pri oknu cigarete in tako dajala slab zgled njihovim hčerkam. Vse to je bilo treba sporočiti gospodarju, a ta — ker je imel nekaj sam neko malo »zadevo« s svojo »zvesto« soprogo, se ni hotel vtkati v stvar. Prepustil je vse hišnici, ki tudi ni hotela storiti ničesar — in to je še bolj podžgalo kri.

Menda vsi moški hiše so ji dovolili za stavo, in vse dame so letale za njim; a ker se ne prvim, ne drugim ni posrečilo doseči uspeha, so se hoteli maščevati — na ta način, da se jima mora odpovedati stanovanje.

To bi še ne bilo najhuje. Onadva bi lahko dobila drugo stanovanje, in če bi se tam ponovljalo isto, kakor v tej hiši, bi se lahko vnovič preselila ali pričela cigansko življenje, s potovanjem.

Jaz bi ji dal odlikovanje za civilne

zasluge, a njo so na sodišču obsodili na štiri leta ječe. Poslušala je svojo obsodbo, ne da bi trenla z očesom. Govorilo se je o nepopolni normalnosti. No, in bilo je res! Žena, ki ostane trdovratno zvesta svojemu možu, ne more biti pri zdravi pameti. Sploh je tudi njen zagovor pokazal, da uboga reva ni mogla biti zdrava na duhu. Pred porotniki je govorila n. pr. take fraze:

«Postava ščiti zločine. Svet mi je bil ostuden. Vse svoje življenje sem se trudila pošteno delati, da sem se vdala le možu, ki sem ga ljubila, a srečevala sem vedno moške, ki so mi z eno roko ponujali kruha, a z drugo brezčasno življenje.»

Samo ene roke ni bilo mogoče sprejeti, vzeti bi morala obedne.

Rekli so mi, da me ženske delamo lahko samo na tak način; a takega načina dela sem se branila. Radi tega sem trpela, stradala sem cele tedne, mesece in leta. In svet se mi je zastudil.

Najgripe pa je pač bilo, da niso samo oni, ki so mi ponujali delo, hoteli postati moji ljubci, ampak da so zahtevali to tudi oni, ki so dajali delo mojemu možu!

Jaz se jim nisem vdala. Zato so se maščevali, odpustili so mene in njega.

Uprala sva se, trpela, prenašala muke pet let najinega življenja.

(Konec pril.)

Poslano.

ŠE ENKRAT DELOŽACIJA V GRADIŠČU IN POSTOPANJE ŽUPANSTVA.

Prejeli smo in priobčujemo: «V četrtek opoldne, ravno ko se je družina Pfeifferjeva pripravljala k obedu, je dobila ne-navaden, velik obisk. Nič manj kot 14 stražnikov, uradnikov stanov. urada in postrežkov, poslednjih z železnimi dvigali je obstopilo Pfeifferjevo stanovanje v Liningerjevi hiši. Ko je bila družina pozvana, da odpre vrata, je odgovorila, da je prisiljena deložacija nezakonita dokler ni rešen na drugi inštanči Pfeifferjev ugo-

vor proti odloku stanovanjskega oblastva, oziroma rešena prošnja za podaljšanje deložacijskega roka z ozirom na ludo zimo in bolezen v hiši. Organi pa se na ta protest niso ozirali, marveč so pričeli s pomočjo ključavničarja odpirati vrata. Končno je vrata odprli mizar z diletom in žago. Nabralo se je precej občinstva, ki je gledalo ta prizor in izražalo svojo nevoljo in kritiko. Ne spuščamo se v preiskovanje, če je imel Pfeiffer prav ali ne, toda neovrgljivo je, da je takšno izvajanje zakona po našem mnenju pravi kulturni škandal. Mnenja smo, da bi se bile lahko upoštevale vse okoliščine, ki jih je Pfeiffer navedel in da bi se bilo končno Pfeifferja tudi lahko z denarno globo ugnalo. Družino 8 članov metati v zimo in snežnem meteu na cesto, — to se ne da opravičiti, pa naj se izda še toliko uradnih popravkov in pojasnil.

Najzanimivejša na celi stvari pa je to, da je župan g. dr. Perič pet minut pred 12. uro Pfeifferjevemu pravnemu zastopniku na njegovo intervencijo izjavil, da bo deložacijo ustavil, in je tudi telefonično naročil stanovanjskemu uradu, naj jo ustavi, če tudi bi bila že v teku. Pol ure na to se je pa vkljub temu izvršila. G. župan dr. Perič, opozorjen še enkrat telefonično na dano obljubo, prvotno o njej ni hotel ničesar slišati, končno pa je izjavil, da že ve, zakaj je prvotno obljubil, da bo dal deložacijo ustaviti. Mi smo mnenja, da bi se to ne bi bilo zgodilo pod nobenim prejšnjim županom. Končno smo izvedeli, da je dobila gospa Pfeifferjeva pri nasilni deložaciji take živčne napade, da so jo morali po odreditvi takoj poklicati gg. zdravnikov prepe-ljati v bolnico.

Avzug Škof, trgovec z usnjem; Peter Škafar, mehanik; Andrej Marčan, mesar; Fran Škafar, mizar; A. Martinčič, ključavničar, vsi hišni posestniki v Ljubljani, Rimska cesta.

Trboveljski premog in drva
dobavlja
Družba ILIRIJA, Ljubljana,
Kralja Petra trg 8. Telefon 220.

Vaaka beseda 50 par

Mali oglasi

Stane vaaka beseda 50 par. Za »Dopisovanje« in »Svetlo« se računa vaaka beseda 1 Din. — Priobčujemo se le mali oglasi, ki so plačani v naprej. Plača se lahko tudi v zameno. Na vprašanja odgovarja uprava le, če je vprašanje priložena znamka za odgovor ter manipulacijska pristojbina (2 Din).

Pouk

Zakonski par

Šte dobrega učitelja ali učiteljice francosčine. Ponudbe pod šifro »Dr. K.« na upravo »Jutra«.

Pouk

in konverzacija, se daje v nemščini in francosčini. Naslov pove uprava »Jutra«.

Službe (dobe)

Mlaži intel. gospod

ki bi bil pomoč šefu, se več v trgovini in perfektni knjigovodja, vstopi lahko takoj. — Oferte je poslati upravi »Jutra« pod »Točem«. 1298

Samostoj. mlinarja

šče valjal malb. — Naslov pove uprava »Jutra«. 1284

Starejša kuharica

tanceljiva, se sprejme. — Naslov pove uprava »Jutra«. 1289

Plačilna natakarija

ta dopolnil na kavarniški valjenc, se sprejmeta takoj v kavarni Prešeren v Ljubljani. 1337

Kontoristinja

tučno slovenščino, erbohrv., nemščino in sicerografo, ev. zadržnica, ki je doživela najmanj dvestazredno trgovsko leto, sprejme takoj elektronično podjetje. Ponudbe z navodno dosejanega službovanja in doživljenih let, starištev zahtevane plače na: Poštni predal št. 3 v Celju. 1316

Slov. družina v Nišu

šče 14 do 16letno zdravo, pošteno in delavno dekle k tem otrokom od 3-7 let, ki bi imela veselje tudi do gospodinjstva. Plača po dogovoru in cela oskrba. — Ponudbe na upravo »Jutra« pod »NIS«. 1298

Agilen potnik

balantistijske stroke za Slo-venijo in Hrvaško, se išče. Ponudbe na upravo »Jutra« pod »Galanterija«. 1368

Pekovskega pomočnika

predpekuha, vsakega, pridne- ga in samostojnega, sprejme. Parna pekarna na Glavnem trgu v Mariboru. 1227

Vajenca

čvrste, s primerno šolsko usposobitvijo, sprejme konfekcijska trgovina v Ljubljani. — Ponudbe na poštini predal št. 94. 1093

Službe (iščejo)

Natakarica

pridna, zanesljiva in vsa- stranska izvršbana, išče službo. Naslov pove upr. »Jutra«. 1280

Gospodična

izurjena v galanterijski stro- ki, išče službo in bi šla tudi v manufakturno trgovino dva meseca brezplačno. — Naslov v upravi »Jutra«. 1290

Mesto gospodinje

pri samost. gospodu ištem, ako je mogoče z zakonskim otrokom. Govorim slovensko, nemško in erbohrvatsko. — Nastopila bi 1. febr. 1924. Naslov pove uprava »Jutra«. 1302

Mlada dekle

z dobro šol. izobrazbo, vešča slovenščine, nemščine in de- lomski erbohrv., išče službo. Najraje bi šla za pomoč v trgovini. Opravi tudi vsa hišna dela, razume tudi ma- kajo domače kuhe. Ponudbe pod »Sirota«, Maribor, Sredna ulica 25/II, vrata 9. 1823

Mesta hišnice

išče vdova s odraslim otro- kom. — Naslov pove uprava »Jutra«. 1310

Mesta kontoristinja

v mestu ali na deželi, šolj gospodična s dvoletno prakso, vešča vseh pisarniških del, zmožna slovenskega in nem- skega jezika. Nastopi takoj. Naslov pove uprava »Jutra«. 1296

Mlad trg. pomočnik

ngilen, išče službo, gre tudi kot skladničnik. — Cenjene ponudbe pod šifro »Agilen« na upravo »Jutra«. 1287

Trgovski pomočnik

špec. stroke, vsakega prost. zmožen slov., evr. in nemščino, išče službo na deželi. — Naslov pove uprava »Jutra«. 1282

Pisarniško mesto

šolj trgovsko usposobljena gos- podinja s srednješolsko matu- ro. Ponudbe pod »Samo v Ljubljani« na upr. »Jutra«. 1356

Reduceiran uradnik

s srednješolsko izobrazbo in večletno pisarniško prakso, išče pramernega mesta. — Ponudbe pod šifro »1924« na upravo »Jutra«. 1346

Knjigovodstvo- bilanco

sestavlja, upravlja, renovira in revidira v in izven Ljub- ljane strokovnjak, trgovski akademik, dolgoletni praktik v banki in industriji. Nava- rila pod značko »Mercator« na upravo »Jutra«. 1367

Zlata damska ura

se proda. Kje, pove uprava »Jutra«. 1309

Soler

išče službo za tovorni ali luksuzni avto. Iščem je me- hanik in auto-montier, sam- si s letnim sprejemom. — Cenj. ponudbe pod »Soler« E. K. — Lajtersberg 344. Ma- ribor. 1228

Knjigovodkinja

zmožna dvojezična in ameri- škanskega knjigovodstva, ter bilanco, vešča slovenskega, hrvaškega in nemškega je- zika, deloma tudi latinskega, išče mesta. Nastopi takoj. Cenj. ponudbe pod šifro »Samostoj- na moč« na upravo »Jutra«. 1223

Službo želi

gospodična s dobriimi izpri- čevaji, srednje starosti, zmo- žna sloven. in nem. jezika, ki je še samostojno na račun vodila podružnico slaščičarne — Ponudbe pod »Marjovost« na upravo »Jutra«. 1147

2 skoraj nova fraka

s avilo podložena in eno sa- lonko sukno, prodam. — Naslov pove uprava »Jutra«. 1288

Nova jedilnica

se proda po nizki ceni. — Naslov pove uprava »Jutra«. 1361

Lipovih hlobov

lepih, 4 m dolgih, se proda 3 vagoni po ugodni ceni. — Potrpe se: Andrej Kregar, Vismarje-št. Vid pri Ljubljani. 1216

Skobelni stroj

(frezar) popolnoma nov, se proda za 15.000 Din pri: A. T. Ljubljani, Linhartova ulica 8. 1166

Trapistovski sir I a

po 30 Din franco postaja ali pošta Slovenije. — Bor 881, Kočevje. 879

Bukov gozd

v posek, lepi krejli in hrasti, kompleksa ca 20 oravov in tudi manj, proda I. Konič v Kočevju. 369

Prodaj

Dvoprežne sanke

zmo napredal. Josip Stajko, Maribor, Jugoslovanski trg 9. 1236

Kočija

popolnoma renovirana, za 2 konja, se po ugodni ceni pro- da. Fran Hočevar, Velika Laka. 1340

Prvovrstnih smrek

borov in boj 300 m³ od 30 cm dalje, se proda franco Pe- trovč. Ponudbe na Terzan. Petrovč. 1330

Ne čakaj spomlad!

vrtnički, takoj: sadno drevje, vrtnice, dalije, gladioli itd. Vrtnarska veleposredje Vrt. Vrtnarstva in drugov, Mari- bor. Zahvaljajte ceniki 1150

Staro železo

le na vagon, kupi I. Konič v Kočevju, proti gotovini. — Istotako vr. vrtno odpadke 305

Trboveljski koks

1 vagon. 188 cm za franco Maribor. Cenjene ponudbe na: Tovarna »Metra«, Maribor, Milenska 13. 1318

Mesečna soba

zračno, če mogoče s posch- nim vzhodom, se išče za takoj. Ponudbe pod »Zračna« na upravo »Jutra«. 1318

Parjena bukovina

Ca 5 vagonov paralelno re- zanih parjenih, nekaj tudi neobdelanih neparjenih, su- bih deek, dolžine 3-5 m, ši- rine od 18 cm naprej, debe- losti od 30 do 100 mm, za- radi pomanjkanja prosoja takoj po nizki ceni prodam. Odhajajo se tudi posamezni vosovi ali vagoni. — Blago ogledati in prevzeti je na: na 8. km mu. postaja Po- silkva ob juž. žel. — Oskrb- nika Šlom pri Ponikvi ob juž. žel. 1322

Spalna oprava

in mesecnega lesa, se po ugodni ceni proda. Ljubljana, škofja ulica št. 13/III. 1311

2 skoraj nova fraka

s avilo podložena in eno sa- lonko sukno, prodam. — Naslov pove uprava »Jutra«. 1288

Nova jedilnica

se proda po nizki ceni. — Naslov pove uprava »Jutra«. 1361

Lipovih hlobov

lepih, 4 m dolgih, se proda 3 vagoni po ugodni ceni. — Potrpe se: Andrej Kregar, Vismarje-št. Vid pri Ljubljani. 1216

Skobelni stroj

(frezar) popolnoma nov, se proda za 15.000 Din pri: A. T. Ljubljani, Linhartova ulica 8. 1166

Trapistovski sir I a

po 30 Din franco postaja ali pošta Slovenije. — Bor 881, Kočevje. 879

Bukov gozd

v posek, lepi krejli in hrasti, kompleksa ca 20 oravov in tudi manj, proda I. Konič v Kočevju. 369

Prodaj

Dvoprežne sanke

zmo napredal. Josip Stajko, Maribor, Jugoslovanski trg 9. 1236

Kočija

popolnoma renovirana, za 2 konja, se po ugodni ceni pro- da. Fran Hočevar, Velika Laka. 1340

Prvovrstnih smrek

borov in boj 300 m³ od 30 cm dalje, se proda franco Pe- trovč. Ponudbe na Terzan. Petrovč. 1330

Ne čakaj spomlad!

vrtnički, takoj: sadno drevje, vrtnice, dalije, gladioli itd. Vrtnarska veleposredje Vrt. Vrtnarstva in drugov, Mari- bor. Zahvaljajte ceniki 1150

Staro železo

le na vagon, kupi I. Konič v Kočevju, proti gotovini. — Istotako vr. vrtno odpadke 305

Trboveljski koks

1 vagon. 188 cm za franco Maribor. Cenjene ponudbe na: Tovarna »Metra«, Maribor, Milenska 13. 1318

Mesečna soba

zračno, če mogoče s posch- nim vzhodom, se išče za takoj. Ponudbe pod »Zračna« na upravo »Jutra«. 1318

Oddam stanovanje

v Ljubljani 2 sobi s kuhinjo in drugimi pritlikami in elektr. razsvetljavo, boljši družini brea otrok. Potatom se proda spalna oprava. — Pismene ponudbe s potrdilnim podatki pod »Stanovanje 240« na upravo »Jutra«. 1295

Šivalni stroj

za parilo, rahim za dobo 6 mesecev, proti dobri mesečni odškodnini. Kupim tudi foto- grafični aparat. Ponudbe na upravo »Jutra« pod šifro »Fotograf«. 1355

Stelaže

pult in pisalna miza za manjšo slaščičarno in trgovino s slaščicami, kupim takoj. Ponudbe na upravo »Jutra« pod šifro »Trgovska oprava«. 1362

Šivalni stroj

za parilo, rahim za dobo 6 mesecev, proti dobri mesečni odškodnini. Kupim tudi foto- grafični aparat. Ponudbe na upravo »Jutra« pod šifro »Fotograf«. 1355

Hiša s trgovino

z mehanim blagom v večjem trgu na Stajerskem, se po ugodni ceni proda. Ponudbe pod »Ugodno« na upravo »Jutra«. 1339

Lepo posestvo

tri četrt ure od Celja ob okr. cesti, obtočje je dobro ri- dano hiša, na novo prero- njena s petimi sobami in ku- binjo, 4 orale naboji, pod- vitna senila, dva sadnosol- vna, zračna gostilna, preki- nana radi preelitve, se po- ceni proda. — Ponudbe na pošto ležeče Celje št. 25. 1323

Zelo lepa vila v Ptuj

obtočje in 5 pet velikih sob, kuhinja, klet, stranski pro- storov in obširnega vrta, se takoj proda za 225.000 Din. Pojasnila daje Josip Sucher, Celje, Zavodna 61. 1333

Nova hiša

z nekaj zemljo, s električno razsvetljavo, v lepem kraju ob državni cesti, blizu žel. postaje v Ljubljanski okolici, je naprodaj. — Naslov pove uprava »Jutra«. 1307

Hotelsko restavracijo

s kavarno, oddam v dobro obiskanem letovišču na Go- renjskem na račun, ev. pro- dam vse skupaj s hotelom vred. Dopise na upravništvo »Jutra« pod »Restavracija«. 1131

Soba

s hrano in elektr. razsvetlja- vo, se išče. — Ponudbe pod »Visokolec« na upravništvo »Jutra«. 1354

Soba

se odda gospodu ali gospo- dični. Naslov pove uprava »Jutra«. 1275

2 lepi prazni sobi

s skuparbo kuhinje v sre- dini mesta oddam solidnim gospodom brez otrok. Pismene ponudbe s potrdilnim po- datki pod »Stanovanje« na upravo »Jutra«. 1261

Na hrano in stanovanje

se sprejmeta dva priprosta gospoda, istotam se predajata dve moški obleki in čevlji. — Potrpe se v upravi »Jutra«. 1314

Opremljena soba

se odda v sredini mesta. — Ponudbe pod »I. febr.« na upravo »Jutra«. 1315

100 odst. zagotovljeno

Pismene ponudbe pod 750 ti- soj dinarjev na podružnico »Jutra«, Maribor. 303

Baudonion

150 glasov, trikratni jekleni glasovi na aluminijum ploščah dobro ohranjen, s kovečkom in notami, se proda. Dopise na Ivan Ouček, Hraštnik. 1249

V svrhu ženitve

iščem za svojo sestro z doto in opravilo najraje travna s dežele, postopnega in mirnega značaja. Osiira se je na reme ponudbe s sliko, ki se takoj vrne. Tajnost zadržana. —

Lucifer

fantastičen roman o šestih delih

Ravnatelj Observatorija je bil gospod Sudmann, potomec stare in slavne alžaske rodbine, prijatelj od mladih nog profesorju Lourmelu, pri katerem ga je tudi Jean de Sainclair spoznal.

Med vožnjo Nyctalope premišljuje: «Moral bom dati poklicati gospoda Sudmanna, kajti vratar ima najbrž strog ukaz, da ne spusti nikogar notri, ki nima dovoljenja, in ker me ne pozna...»

Se preden auto obstoji pred vhodom v Observatorij, skoči Sainclair na hodnik in odhiti k vratarjevi loži.

A ni mu bilo treba klicati gospoda Sudmanna.

Spoznal je namreč Richarda, Lourmelovega lakaja, «Richarda Levostrenga», kakor so ga nazivali zbog njegovega poguma in pripravljenosti za nekatere precej tvegane poskuse, ki jih je potem na njem delal profesor. Ta hrabri dečko je sedel torej v loži in klepetal z vratarjem.

«O, gospod Sainclair,» vzklikne, ko zagleda došleca, in vstane. «Nikdo vas še ni pričakoval za danes. Takoj stečem telefonirat profesorju...»

«Nepotrebno. Ljubi moj Richard, je že storjeno. Vi ste postavljeni tu, da čuvate...»

«Da, gospod, s te strani Observatorija, da, pri tem vrodu... Dami sta na vrtu... Corsat in Wolf tudi, skrivata se med drevjem...»

Sainclair odhiti. Vratar mu odpre brez ugovora.

Trideset sekund pozneje je na vrtu. Na slepo srečo se nameri po aleji, vodeči v velikem loku med tratami in drevjem.

Ze po par korakih jo zagleda. Ustavi se.

Oblečena vsa v belo, le okrog pasu rdečim trakom, sedi Laurence Pailli v pletenem naslanjaču v senci visokega drevesa.

Naslonjena je z desnim komolcem na naslonilo, z roko si objema lice ter strmi v grmičevje, skozi katero pronicata zelena barva trate. Zadaž za njo se širijo greda dišečih vrtnic. Sainclair jo vidi od strani, tako lepo, krasno, nežno; vse njene črte tvorijo harmonično celoto... Vidi jo, vizijo pomladi in ljubezni, mladosti in sreče...

S silo se zadržuje, da ne krične in ne steče...

Z nasmehom na bledem licu, z viharjem v srcu karaka počasi naprej.

Ob šumu korakov se ona ozre. Ko ga zagleda, vstane, iz pol odprtih ust ji plansa vzkrik, in z razprostrtimi rokami steče proti njemu, ki že steguje roke v objem.

Dolg, sladak poljub.

Potem se ločita in si pogledata v oči. In njun pogled se jima pogrežno drug drugemu v dno duše.

On začne prvi govoriti. Njegov glas je globok in božajoč, poln mehke in naslade; takega ga ni čul še nikdo na svetu razen Laurence Pailli.

«Laure, ljubljena moja, lepa si kakor na Antibesem rtiču!»

Jecljaje od globoke ganjenosti mu odgovarja ona:

«Tudi ti, ljubezen moja!... O, Jean!...»

Vedno znova in znova se objemata in ustnice se jima zlivajo v en sam dolg poljub. Zdaj v tem srečnem trenutku so pozabljeni strašni dogodki, ki sta jih še nedavno preživela. V izrazu njunih oči odseva blesk nepozabnega spomina na one blažene dni, ki sta jih preživela med rožami ob obali sinjega morja, one nebeške dni, po katerih sta se potem iz lastne volje in sporazumno razšla, boječ se, da ne kane madež na spomin teh srečnih dni.

«Jean!»

«Laure!»

O, kako daleč je ta hip, Lucifer!

Ramo ob rami, sklonjena drug k drugemu, si nasmihata, pijana, od sreče, da sta si tako blizu, in korakata brez misli, kamor ju vodi pot med meandri. Stara klop stoji koncu poti. Tja sedeta. Ona si odveže trak s slamenika, ki pada na tla, in nasloni glavo na prsi ljubljence. On jo objame okoli pasu. In držeč se za roke poslušata molče in z zaprtimi očmi, kako jima burno bije srce...

II.

Načrt z rdečelascem

Tri ure živita Laurence in Jean v srečnem ljubezenskem snu. Iz njune zatopljenosti jih ne iztrga niti prihod gospe Délégliše, ki je dolgo časa sama šetala po vrtu, niti njeno pritajeno pokljeskanje, ni vožnja iz Observatorija v ulico Nansouty v avtomobilu profesorja Lourmela, ki ju je sam prišel iskat, niti smejoče besede Corsata in Wolfa, ki sta diskretno bodila po vrtu semintja in potem sedla v avto k žoferju, niti končno zajtrk, ki ga je pripravil in serviral Corsat.

Ves ta čas sta v Laurenci in v Jeanu živeli dve bitji: eno, zunanjo, je hodilo, govorilo, šetalo, jedlo, pilo, drugo notranjo, pa je vzhajalo prepevalo tajinstveno himno mladosti, pomladi, ljubezni in sreče...

A ti dve bitji v Nyctalopu in Laurenci sta se zopet strnili v eno, a bleščeča zavest sreče in ljubezni, pomladi in mladosti je v njih živela naprej — to se je zgodilo takrat, ko vstopijo po končanem zajtrku gospod Aleksander Prillant, profesor Lourmel in André d'Arbol.

In Lucifer, ki sta ga srečna zaljubljenca zadnje ure popolnoma pozabila, Lucifer se jima nakrat zopet pojavi pred očmi — in z njim vsi problemi, pretnje, nevarnosti, groza in strah, ki so spremljali njegovo odvratno, tajinstveno in nerazumljivo pojavljanje.

Ko vstopijo gospodje Prillant, Lour-

mel in d'Arbol, vstaneta la Pailli in Sainclair. In misli vseh teh petih ljudi so nakrat tako različne in vsi so tako zamišljeni, da najmanj pol minute nihče ne izpregovori ni besedice.

Končno izpregovori gospod Prillant z ganjenim glasom in stegne roke proti Nyctalopu:

«Hvala ti, Jean!»

Globoko ganjena se moža objemeta. Gospod Lourmel ni nič manj ganjen, in tega ne skuša niti skrivati. Z glasom, prekipajočim od hvaležnosti, se zahvali Sainclairu za osvoboditev Irene. Sainclair pa mu s pogledom na Laurence odgovori:

«Tudi vi ste imeli uspeh, dragi moj profesor!»

«Jaz!» vzklikne profesor. «Moje delo ni vredno nič. Ničesar nisem storil... A vi, gospodična, mu še niste nič govorili? ...»

«Nič,» odvrne Laurence. «O tem se še nisva pogovarjala.»

«Torej bi bilo treba...»

Gospod Lourmel umolkne in vsi se osupnjeno spogledajo.

Koliko so si imeli povedati in razložiti! Kar je doživel Nyctalope na Bermudih, dogodki v Parizu... Kajti Sainclair ni še vedel ničesar o Luciferjevih fantomih, ki so se pojavili v Parizu; brezlična brzojavka, ki mu jo je poslal gospod Prillant, je dospela na Bermude šele po Nyctalopovem odhodu. Kje naj začne govoriti? Kdo naj bo prvi? Vsi so bili enako radovedni, vsi so hoteli prvi vedeti. Zlasti Sainclair, ki ni vedel še ničesar o tragičnem prizoru na Schwaltzrocku med Laurenci in Luciferjem.

Tedaj šele opazi Sainclair Andréja d'Arbola, ki je otožno stal ob strani, in nakrat se spomni telefonskega pogovora, ko mu je gospod Prillant javil smrt gospoda Mathiasa. Oče Henrijev, stric Irenin, ljubljence Paillijin — vsi so imeli vzroka, da so veselili. Edino posnovljenec in tajnik gospoda Nabonna je imel vzrok, da se žalosti. Sainclair stopi k njemu in mu proži obe roki:

«Dragi moj André,» mu pravi, «zanimajo pri vas... Nam ne...»

A d'Arbol ugovarja:

«Ne, ne!»

«Zakaj ne?»

Gospod Prillant mi je telefoniral, da ste se vrnili. Prišel sem sém le, da vas prosim, da pridete, če vam je mogoče, jutri v ulico d'Orchampt. Navzoča bosta policijski ravnatelj in no-

tar.

«Tudi jaz pridem,» pravi Lourmel.

«Ob kateri uri?» vpraša Sainclair.

D'Arbol odgovarja:

«Ob dveh popoldne... Če boste prišli vi, upam, da bo v tragično zagonetko posijala luč. Jaz ne morem in ne morem verjeti v samomor.»

«Tudi jaz ne,» pritrdi resno Sainclair.

«Jutri torej, dragi moj André, na svidenje ob dveh popoldne.»

«Hvala vam.»

D'Arbol stisne možem roko, se globoko nakloni pred gospodično Pailli in odide.

Tedaj povzame Lourmel:

«Dragi moj Nyctalope, poslušajte torej vi prvi. Zdi se mi, da ste zelo željni vedeti, kako da ste našli Laurence, ki ste jo vendar ostavili v tako obupnem stanju. Živo, lepšo in mladostnejšo kot poprej...»

Sainclair se zresni.

«Ni samo to, kar bi želel vedeti,» odvrne počasi. «Vprašanje Laurence sega globlje... Na Schwaltzrocku se je zagonetka pričela...»

«Res je,» priklama Lourmel.

«Pravi!» meni gospod Prillant, «skajmo torej razjasniti vso stvar, vsaj kolikor bo mogoče, na tem današnjem sestanku. Časa imamo vse popoldne»

Laurence, ki je ob prvih teh besedah silno pobledela, nakrat globoko zardi od sramu:

«Ne! Kar se je dogodilo na Schwaltzrocku, ne moram povedati nikomur razen Jeanu edinemu.»

«Misli sem si,» meni Sainclair zamišljen. «Povedati mi boste, Laurence, pozneje, ko bova imela oba časa. Zlaj pa so naši prijatelji že nestrpni.»

Centrala:

LJUBLJANA

Kongresni trg 3.

Anončna in reklamna družba z o. z.

ALOMA COMPANY

Zastopstva v vseh večjih inozemskih mestih

Podružnica:

BEGRAD

Vasina ulica št. 21.

Iščem viničarja

za obdelavo tri četrtine oralov vinograda. Nadzorovati ima tudi 50 oralov gozda. Dobi poleg proste uporabe hiše z gostilno tudi velik vrt okoli hiše in razen tega pet njiv, stelnike in brezplačno drva iz gozda. Ponudbe na: **Anton Kajfež, veleindustriec, Kočevje.** 219

Zastopnika

za Kranj in okolico išče trdka **SINGER, Ljubljana**

Šelenburgova ulica 3.

Prednost imajo aglini domačini kateri imajo lastno izložbo. 224

ZAHVALA.

Globoko ginjači radi nešteti izrazov ljubezni, spoštovanja in sočustva, ki so bile izkazane našemu ljubemu in nepozabnemu **dr. Bogomilu Senekoviču**

izražamo tem potem svojo globoko in srčno zahvalo vsem gg. zastopnikom državnih in samoupravnih oblasti, zastopnikom in slušateljem univerze, vsem zastopnikom in zastopnicam šol, društev, kulturnih in humanitarnih zavodov in organizacij, častiti duhovščini, vsem sorodnikom, prijateljem, kolegom in znancom ter vsem onim, ki so spremlili draga pokojnika k zadnjemu počitku. Zahvaljujemo se vsem darovalcem in darovalkam vsem v šopkov in koutno vsem onim, ki so se v tako lep in sočutnih besedah spominjali blagopokojnega v svojih govorih in časopisih. — Vsem tem naša globoka in občutna zahvala.

V Ljubljani, dne 14. januarja 1924

Žaluječi ostali. 223

Odvetnik Anton Bulovec

je otvoril svojo

odvetniško pisarno

v Ljubljani, Sodna ulica št. 6. 215

Ing. R. Roesser

LJUBLJANA

Gledališka ulica št. 4/III.

Lokomobile

R. Wolf & Co., Magdeburg-Buckau.

Polojarmenike

Pini & Kay, Wien.

Dvigala

F. Wertheim & Co. A. G., Wien.

* T. KUNC *

damska konfekcija.

Naznanilo preselitve.

Slavnemu občinstvu vljudno naznanjam, da sem preselil svoj modni salon iz Beethovne ulice 9 na **Mestni trg 14 (Pod Trančo 2)** karerega sem povečal in združil z

damsko konfekcijo vseh vrst.

V zalogi imam blago za kostume, različne svile za podlago in toaletu. 218

Cene za blago in delo izredno nizke.

Naročite

poljudno znanstveno brošuro

Hobhouse Liberalizem

Broš. 30 Din, pošl. 1.50

pri Tiskovni zadrugi v Ljubljani

Modistka Z. Gorjanc & Co.

Ljubljana Sv. Petra cesta 27 poleg hotela Tratinik priporoča

svojo veliko zalogo vsakovrstnih

najmodernejših damskih klobukov

Sprejema damske in moške klobuke v prekrjevanju in vsa popravila

Zaloga Spatarie oblik ter vseh potrebnih za modistke

Postrežba točna Cene najnižje

INSERIRAJTE : : V «JUTRO»

Naročite takoj Ljubljanski Zvon za leto 1924.

V novem letniku bo izhajal vse leto široko zasnovani in zelo zanimivi roman **Šentpeter.**

Dejanje romana se godi v polpretekli dobi v ljubljanskem šentpetrskem predmestju ter je prepleteno z zgodovinskimi dogodki one dobe. Roman je bil odlikovan z nagrado.

Poleg „Šentpetra“ izidejo v Ljubljanskem Zvonu še razne druge zanimive povesti, pesmi in eseji, zlasti odlomki iz **Veronike Deseniške,** nove velike Zupančičeve tragedije.

Ljubljanski Zvon, ki izhaja mesečno, velja vseletno s poštnino vred Din 120.— (za inozemstvo Din 140.—), poluletno Din 60.—, se naroča pri Tiskovni zadrugi v Ljubljani, Prešernova ulica, nasproti glavne pošte.

Naznanilo.

Braća Lasan, Spodnja Šiška, bivša gostilna pri „Anžoku“, sedaj pri Brodniku, Vodnikova c. 9, naznanjata, da sta z novim letom v zgoraj označenih prostorih začela točiti pristna dalmatinska vina in to, črno po 9 Din, belo po 11 Din, Opolo, rdeče, po 12 Din, viško po 15 Din, marškino po 35 Din ter dalmatinsko oljuno olje po 30 Din.

Za najin dobri sloves po svetlem bivanju na Jesenicah garantira za pristno in prečisto blago. Cenjenim gostom se toplo priporočata

Braća Lasan. 222

Pravkar je izšel po strokovnjaku praktično urejen popoln

Zakon o taksah in pristojbinah

z abecednim seznamkom.

Knjiga, ki obsega 177 strani, velja s poštnino vred Din 41.50 in se naroča pri

Tiskovni zadrugi v Ljubljani

Prešernova ulica št. 54.

Istotam je izšlo že trinajst snopičev „Zbirke zakonov“.

MODNI ATELJE M. ŠARC

LJUBLJANA, KONGRESNI TRG ŠT. 4

(V NADSTROPJU OBRTNE BANKE)

ANGLEŠKE IN FRANCOŠKE TOILETE

HITRA IN OKUSNA IZVRŠITEV

NAJFINEJŠE DELO